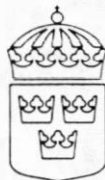

Redogörelse till riksdagen

1987/88:4

Redog.
1987/88:4

Nordiska rådets svenska delegations berättelse
angående sin verksamhet från den trettiofjärde
t. o. m. trettiofemte sessionen

Nordiska rådets svenska delegation får härmed överlämna bifogade berättelse angående sin verksamhet från rådets trettiofjärde till och med trettiofemte session, som ägde rum den 23–27 februari 1987 i Helsingfors.

Stockholm den 19 maj 1987

För Nordiska rådets svenska delegation

Karin Söder

Bertil Hökby

	Sida
A. Inledning	3
B. Delegationen och dess verksamhet	5
C. 35:e sessionen	9
C.1. Generaldebatten	9
C.2. Sakfrågor	14
C.3. Organisation m. m.	15
D. Presidiets, utskottens och redaktionskommitténs verksamhet.	16
D.1. Presidiet	16
D.2. Utskotten	18
D.2.1. Juridiska utskottet	18
D.2.2. Kulturutskottet	24
D.2.3. Social- och miljöutskottet	36
D.2.4. Kommunikationsutskottet.	47
D.2.5. Ekonomiska utskottet	59
D.2.6. Budget- och kontrollutskottet.	75
D.2.7. Redaktionskommittén för Nordisk Kontakt.	78
E. Nordiska rådets litteraturpris	78
Bilaga Rekommendationer och yttranden samt interna beslut antagna vid Nordiska rådets 35:e session.	79

Nordiska rådets 35:e session i Helsingfors öppnades måndagen den 23 februari 1987 av rådets president, förutvarande statsministern Anker Jørgensen, Danmark. Sessionen inleddes som vanligt med en generaldebatt som kom att beröra en rad av de frågor som under senare år har stått i centrum för debatt och för beredning inom skilda organ i det nordiska samarbetet. Yttre händelser i vår närhet som på ett påtagligt sätt erinrade deltagarna om Nordens ömsesidiga beroende av vår omvärld, främst miljökatastrofen i Tjernobyl, kom att i hög grad prägla såväl de formella överläggningarna som de informella samtal som fördes inom partigrupper och nationella delegationer.

Också detta år drabbades den nordiska vänkretsen av en tung förlust i anslutning till de pågående förhandlingarna då Norges utrikesminister Knut Frydenlund, som deltagit vid sessionens generaldebatt som fungerande norsk statsminister, avled under sin hemresa från Helsingfors. Hans minne hedrades under sessionen med en minnesstund.

Sessionen övervarades av 947 deltagare – en dramatisk ökning jämfört med den närmast föregående sessionen i Köpenhamn med dess 729 deltagare. Detta stora deltagarantal torde knappast vara en engångsföreteelse och innebär utomordentliga påkänningar för arrangörer av kommande sessioner och blir särskilt påtagliga i huvudstäder med begränsade lokalresurser, främst Oslo (1988) och Reykjavik (1990).

Vid sessionen lämnade Anker Jørgensen uppdraget som rådets president och efterträddes som president fram till den 36:e sessionen i Oslo av riksdagsledamot Elsi Hetemäki-Olander, Finland.

Såväl före som under sessionen rönt debatten om bildande av en kommitté för studium av frågor rörande *nordiskt samarbete i internationella sammanhang* ett betydande intresse. Flera talare framhöll den utmaning som EG's utveckling innebär för de nordiska länderna medan andra främst betonade vikten av nordiskt samarbete i internationella fora och påpekade de många kontakter med skilda internationella samarbetsorgan såsom ECE, EG och ILO vilka fortlöpande bygges upp och ömsesidigt bedömdes vara av stort och växande värde. I debatten om tillsättande av en kommitté för studium av hithörande frågor betonade å andra sidan åtskilliga talare att den grundläggande principen – att säkerhets- och försvarspolitiska frågor skall hållas utanför Nordiska rådets behandling – icke finge kränkas och att den kunde äventyras genom ett kommittéarbete av skisserat slag. Rådet beslöt att ekonomiska utskottet åter skulle behandla frågan och att presidiet – om utskottet kunde enas i ärendet – fick rådets fullmakt att tillsätta en kommitté och fastställa dess mandat. Också den fortsatta diskussionen i dessa frågor inom såväl det ekonomiska utskottet och presidiet som den eventuella kommittén torde komma att följas med intresse från massmedias sida med fortsatt accentuering av de skiljelinjer som förefinns, nationellt och partimässigt men även av individuella bevekelsegrunder.

Ett bevis på det intresse som det internationella samarbetet åtnjuter fick man vid den *konferens om de gränsöverskridande luftföreningarna* som av-

hölls i Stockholm den 8–10 september 1986 med deltagande av parlamentarer från 16 europeiska länder och ett antal internationella samarbetsorgan. En omfattande expertmedverkan vid konferensen och en rapportbok, publicerad i anknytning till konferensens öppnande, gav överläggningarna en särskild tyngd. H.M. Konungen hedrade konferensen med sin närvaro under en av sessionerna. Det slutdokument som konferensen antog kom att innebära en avsevärd skärpning av de krav som ställts på de enskilda ländernas regeringar i det utkast som förelåg. Den entydiga vilja som parlamentarikerna markerade över nations- och partigränser kan sägas vara ett tecken på en dramatiskt ökad insikt i hela Europa om att alla länder snabbt måste vidtaga en rad åtgärder på miljöområdet. Nordiska rådet kommer fortsättningsvis inte blott att följa den nationella verkställigheten av konferensens rekommendationer utan också att ta nya initiativ i andra miljöfrågor med internationell räckvidd, främst vattenföroreningarnas omfattning och skadegörelse.

Under verksamhetsåret ägnade det juridiska utskottet *flyktingfrågorna* ett särskilt intresse, vilket manifesterades i det seminarium som sedermera kom att genomföras i Saltsjöbaden våren 1987.

Det ekonomiska samarbetet inom Norden och gentemot omvärlden kom att prägla en betydande del av rådets fortlöpande arbete liksom Helsingforssessionen. Den gemensamma nordiska hemmamarknad som länge har eftersträfvats har visat sig vara ett icke lätt realiserbart mål genom de många handelshinder – ofta av teknisk och juridisk art – som har visat sig vara svåra att eliminera eller ens reducera. Trots att fria kapitalrörelser fortfarande icke är möjliga noterade flera talare det synnerligen omfattande företags-samarbetet över gränserna, vilket ej sällan tar sig uttryck i företagsköp. Det vidsträckta nät av nordiska underleverantörer som kännetecknar alla nordiska storföretag innebär i ökad utsträckning att också arbetsmarknad och sysselsättning i alla våra länder blivit ett gemensamt nordiskt problem där lösningarna ej kan sökas enbart nationellt.

Inom *media- och kulturområdet* kom Tele-X-frågan att stå i förgrunden under det gångna verksamhetsåret och att dominera också under sessionen. Ej heller detta år kunde plenarförsamlingen komma fram till en lösning. Ett nytt element tillfördes debatten genom det konservativa förslaget om ett fyrkanalsystem. Vad den tekniska sidan angår kan noteras att ytterligare försening (till 1989) har drabbat Ariane-raketen.

Beträffande *rådets arbetsformer* innebar det gångna verksamhetsåret att ett nytt utskott för budget- och kontrollfrågor etablerades. Den svenska delegationen kommer fortsättningsvis att nära följa dess arbete, särskilt vad kontrollfunktionen angår. Den omfattande gemensamma nordiska organisationen liksom budgetens storleksordning – innevarande år 537 miljoner kronor – och de ständiga yttre förändringar som kräver en fortlöpande anpassning av institutioner och åtgärder gör sammantaget att allt större intresse måste ägnas åt just budget- och kontrollfrågorna.

Under verksamhetsåret har Nordiska ministerrådets flyttning från Oslo till Köpenhamn genomförts och i anslutning därtill har en viss omfördelning av publicistiska uppgifter, främst utgivning av NU-serien, ägt rum. Den

svenska delegationen avser att ägna allt större intresse åt just informationsfrågorna där presidiesekretariatets produktion av dels videomaterial, dels viss ny typ av bokutgivning är aktuella inslag. Ett nytt medlemsförslag om förbättrad samordning av informationsåtgärderna och distribution och "marknadsföring" kommer att utgöra en naturlig utgångspunkt för diskussion inom det juridiska utskottet och en debatt härom torde också bli en naturlig uppgift för de nationella delegationerna.

B. Delegationen och dess verksamhet

Delegationens medlemmar

Val till Nordiska rådets svenska delegation ägde rum den 9 oktober 1986. Till *medlemmar* utsågs Grethe Lundblad, Lennart Andersson, Carl Bildt, Arne Gadd, Bengt Westerberg, Karin Söder, Lahja Exner, Ingrid Sundberg, Per Olof Håkansson, Lena Öhrsvik, Hans Petersson i Röstånga, Hans Nyhage, Olle Östrand, Gunnar Björk i Gävle, Barbro Nilsson, Sten Svensson, Lars Werner, Berit Oscarsson, Elver Jonsson och Wiggo Komstedt.

Till suppleanter utsågs Kurt Ove Johansson, Lars Ulander, Arne Andersson i Ljung, Yvonne Sandberg-Fries, Ylva Annerstedt, Gunnel Jonäng, Hans Pettersson i Helsingborg, Siri Häggmark, Karl-Erik Svartberg, Anita Johansson, Margareta Andrén, Filip Fridolfsson, Sten-Ove Sundström, Kjell A. Mattsson, Ulla Johansson, Birgitta Rydle, Inga Lantz, Jan Fransson, Hugo Bergdahl och Rolf Dahlberg.

Möten

Under verksamhetsåret har delegationen hållit tio möten.

Vid delegationens möte den 24 april 1986 diskuterades främst aktuella informations- och publikationsfrågor. Representanter för Nordiska rådets presidiesekretariat hade inbjudits att delta i mötet för att informera om genomförda och planerade informationsinsatser. Delegationen var något kritisk mot den stora satsningen på videoproduktion och underströk vikten av att klargöra beredskap, målgrupp och distributionsmöjligheter innan beslut togs om medlet för informationen.

Vid konstituerande möte den 15 oktober 1986 valdes Karin Söder till ordförande och Grethe Lundblad till vice ordförande. Vid samma möte lämnades information om Nordiska rådets internationella konferens om luftföroreningar, som ägt rum den 8–10 september 1986, och varit en stor framgång i det internationella arbetet på miljöområdet.

Vid möte den 5 november 1986 diskuterades utformningen av delegationens berättelse till regering och riksdag. Det anmälades att den socialdemokratiska gruppen diskuterat behovet av att få till stånd en debatt i riksdagen om nordiskt samarbete i samband med behandlingen av delegationens berättelse. Delegationen var positiv till tanken på en nordisk debatt. Vid detta

möte diskuterades även den partipolitiska fördelningen i rådet och frågan om en rotation på utskottsordförandeposterna. Den sistnämnda frågan diskuterades även vid ett möte den 20 november. Delegationen uttalade då att det tidigare tagna principbeslutet om rotation på utskottsordförandeposterna borde fullföljas. En ordning med regelbunden total rotation borde införas och en lämplig mandattid ansågs vara lägst tre år.

Till delegationens möte den 17 februari hade statsrådet Mats Hellström i sin egenskap av nordisk samarbetsminister inbjudits. Statsrådet Hellström redogjorde främst för arbetet med att utveckla Norden som en hemmamarknad genom avskaffande av handelshinder. Ett annat viktigt samarbetsområde var forskning och utveckling. De nordiska statsministrarna hade nyligen ställt sig bakom ett förslag om ett nordiskt samarbetsprogram inom bioteknologin, där man nu i de enskilda länderna satsade stora resurser. Det framkom vidare att Sverige föreslagit att en ny nordisk utvecklingsfond med mer generösa villkor för investeringslån till nordiska projekt i u-länderna skulle inrättas. Syftet var att erbjuda krediter för nordiska projekt som är bättre anpassade till u-ländernas önskemål och behov. Lånen kunde bli ett värdefullt instrument i SADCC-samarbetet.

Arbetsutskottet

Vid delegationens möte den 15 oktober 1986 valdes ett arbetsutskott bestående av Karin Söder, Grethe Lundblad samt Lennart Andersson, Arne Gadd och Ingrid Sundberg. Arbetsutskottet har sedan föregående session hållit 3 möten.

Informationsverksamhet

Enligt beslut i Nordiska rådets presidium skall särskilt tre målgrupper prioriteras i informationsarbetet: massmedia, skola och politiska partier.

Informationsverksamheten styrs av den informationsplan som årligen fastställs av presidiet för Nordiska rådets egen verksamhet, och av den för Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet gemensamma informationsplan som årligen fastställs av presidiet och samarbetsministrarna. De årliga informationsplanerna förbereds och följs upp av informationsansvariga vid rådets och ministerrådets sekretariat. Under perioden har fyra sådana möten hållits.

Service till massmedia ingår som ett vardagligt inslag i kansliets informationsverksamhet. Under perioden har 23 pressmeddelanden utsänts, fyra större presskonferenser arrangerats och viss artikeltjänst förekommit bl. a. kring de författare som nominerades till Nordiska rådets litteraturpris och i samband med Nordiska rådets s. k. höstmöten. Förfrågningar från massmedia är dagliga.

Det största enskilda massmediearrangemanget under perioden ägde rum i anslutning till rådets internationella konferens om luftföreningar. Sekretariatet ombesörjde såväl ackreditering av journalister och förhandsinformation av olika slag som uppbyggnad av ett tillfälligt presscenter. Ungefär 170

journalister ackrediterades varav 20 representerade utomnordisk press. Kontakterna med den utomnordiska pressen sköttes med benäget bistånd från utrikesdepartementets press- och informationsbyrå.

Inför den 35:e sessionen ackrediterades 75 svenska journalister från huvudsakligen dagspress och etermedia. Massmedias bevakning resulterade i 750 större tidningsartiklar och 130 notiser. Även etermedias bevakning var mer omfattande än tidigare och sammanlagt sändes 58 inslag, av varierande längd, i TV, riksradio och lokalradio.

Ett samnordiskt journalistseminarium, "Grönland i dag", arrangerades under perioden. Efter utannonsering ansökte 82 svenska journalister om deltagande i seminariet, varefter fem deltagare utvaldes.

Nordiska rådets journaliststipendium var för 1986 för Sveriges del 50.000 SEK. Efter utlysning av stipendiet inkom 56 ansökningar. Svenska delegationens arbetsutskott beslutade fördela stipendierna på följande sätt: Redaktörerna Bo Damm, Expressen med 16.000 SEK, Cajsa Malmström, Reflex Reportage med 14.000 SEK samt Erik Blix och Marianne Christensson, Rockdepartementet med 20.000 SEK.

Massmedia bereds goda möjligheter att bevaka vissa större rådsarrangemang som t. ex. januarimöten, höstmöten och utskottsmöten.

Information riktad till skol- och utbildningsväsendet har under de senaste åren ökat i såväl kansliets egen som i den samnordiska informationsverksamheten. Efter några års försöksverksamhet i Danmark med utgivning av nordiskt tema-material "NORDPÅ", för bruk främst i grundskolans högstadium, tillsatte presidiet i november 1986 en särskild arbetsgrupp för att försöka omsätta det danska materialet och de danska erfarenheterna till en samnordisk utgivning.

Delegationen har under perioden fortsatt den seminarieverksamhet som arrangeras för medlemmar i Föreningen Lärare i Samhällskunskap (FLS). Två sådana seminarier har genomförts, med vardera cirka 25 deltagande gymnasielärare. Seminarierna ger en bred presentation av det nordiska samarbetets uppbyggnad, arbete och resultat och ger deltagarna samtidigt möjligheter att diskutera samarbetets utveckling och nordisk politik tillsammans med ansvariga politiker i svenska delegationen. I december anordnades ett möte med FLS's regionala ordförande för att diskutera inriktningen av den fortsatta seminarieverksamheten. Kansliet arrangerade den 2-3 oktober 1986 särskilda nordiska studiedagar för Stockholmslärare i språk och historia tillsammans med Föreningen Norden och den danska NORDPÅ-redaktionen. I studiedagarna deltog cirka 30 lärare.

Många spontana förfrågningar kommer från lärare och elever/studerande om dels föredragsmedverkan, studiebesök o. dyl. och dels assistans med nordiskt material, av olika slag, för grupp- och temaarbeten liksom underlag för uppsatser och avhandlingar på högre utbildningsnivåer. Kansliet har t. ex. under perioden mottagit två grupper av studerande från AMU-centret i Uppsala (mars och oktober) och två gymnasieklasser från Göteborg (april och november).

I samarbete med Föreningen Nordens Ungdomsförbund (FNUF) arrangerades 18-19 april 1986 en särskild kurs för s. k. skolinformatörer.

I samarbete med Riksdagens skoltjänst sänds nytt nordiskt informationsmaterial löpande ut till svenska skolor. Kansliet har medverkat med föredrag vid besök som Riksdagens skoltjänst och visningstjänsten mottar och i den kurs för lärare i samhällskunskap som ägde rum i augusti.

Samarbetet med Föreningen Norden tar sig många olika uttryck. Representeranter för Föreningen Nordens Ungdomsförbund (FNUF) och Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer (LSU) har beretts tillfälle att träffa den svenska delegationen för att föra fram förslag om det nordiska samarbetets inriktning.

Tillsammans med FNUF arrangerades den tidigare nämnda kursen för 20 s. k. skolinformatorer med deltagande av Norden-ungdomar även från Finland och Norge. I kursen medverkade medlemmar i svenska delegationen.

Delegationen har fortsatt medverkat med en fast sida i Nordens Tidning som utkommer med fyra nummer per år. Informationsmaterial sänds löpande ut till funktionärer i Föreningen Nordens lokalavdelningar och såväl medlemmar i delegationen som tjänstemän vid kansliet har stått till förfogande med föredrag om nordiskt samarbete vid distrikts- och lokalavdelningsmöten. Kansliet arrangerade en informationsträff för de nordiska ungdomar som feriearbetade i Stockholm, sommaren 1986, inom ramen för Nordjobbprojektet. Kansliet deltar i arbetet inom Föreningen Nordens informations- och vänortsnämnd. Föreningen Nordens Stockholmsavdelning inbjöds till en informationsträff den 20 oktober. LSU's nordiska styrelse har under perioden deltagit i tre informationsträffar.

I samarbete med Svenska Institutet har nyproducerat engelsk-, tysk- och franskspråkigt informationsmaterial om det nordiska samarbetet distribuerats till svenska ambassader och konsulat utanför Norden. Inom Svenska Institutets serie av faktablad utarbetades gemensamt ett faktablad om nordiskt samarbete, som utkom i juni 1986.

Inom den samnordiska informations- och publikationsverksamheten produceras såväl allmänt informationsmaterial som nordiska utredningar och rapporter. Distribution till en fast abonnentkrets sker avseende bl. a. NUSerien och sessionsförhandlingarna. Vissa utredningar och allmänt informationsmaterial distribueras selektivt till myndigheter, organisationer och institutioner. En ny allmän broschyr om det nordiska samarbetet, en handbok om Nordiska rådets arbetsformer och en porträttmatrikel över sessionens deltagare, är exempel på samnordiskt informationsmaterial som utkommit under perioden och där kansliet deltagit i utarbetande/bearbetning av innehållet och svarar för distributionen till svenska mottagare.

Övrig verksamhet

Svenska delegationen var representerad av riksdagsledamot Anita Johanson vid *Svenska samernas landsmöte* i Stockholm den 9–11 juni 1986.

Riksdagsledamöterna Grethe Lundblad och Hugo Bergdahl representerade svenska delegationen vid *Nordkalottkonferensen* den 1–3 augusti 1986 i Bodø.

Representeranter för *Nordiska samarbetskommittén för internationell politik*

inklusive konflikt- och freds forskning deltog vid svenska delegationens möte den 5 november 1986 för att presentera samarbetskommitténs verksamhet.

Redog. 1987/88:4

Vid två tillfällen har delegationen hållit möten med representanter för *Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer*. Det första mötet ägde rum den 5 november 1986 och det andra mötet hålls i anslutning till 35:e sessionen. Vid det förstnämnda mötet behandlades frågor om utbildningssamarbetet i Norden, nordiskt ungdomsresekort och Nordjobbprojektet.

Den 18 februari 1987 hölls ett möte mellan representanter för svenska delegationen och *kontaktmännen för nordiska frågor i departementen*. Vid mötet diskuterades främst aktuella frågor inför 35:e sessionen.

Mot bakgrund av riksdagsbeslut att utöka den praktiska arbetslivsorienteringen har *elever* från såväl *gymnasieskolan* som *grundskolan* beretts tillfälle att följa och delta i arbetet vid delegationens kansli.

C. 35:e sessionen

C.1. Generaldebatten

Generaldebatten fördes med utgångspunkt i Nordiska ministerrådets berättelse om det nordiska samarbetet (vanligen benämnd C1), ministerrådets förslag rörande planer för det nordiska samarbetet (C2) och rapporten från Nordiska rådets presidium om dess verksamhet efter 34:e sessionen. Generaldebatten inleddes med ett s. k. trontal av ministerrådets ordförande och ett svarstal av en representant för rådets presidium. Anföranden följde från representanter för de fyra partigrupperna: socialdemokratiska partigruppen, mittenpartierna, konservativa och vänstersocialistiska partigruppen.

Generaldebatten ägnades åt en rad olika frågor. Debatten dominerades dock av frågan om Nordens förhållande till omvärlden, Sydafrikafrågan och miljöfrågor. Utrikespolitiska frågor diskuteras i rådet men behandlas inte där. Detta förhållande i sig ger varje år anledning till många inlägg. USA's veto mot Sydafrikasanktioner i FN's säkerhetsråd hade avgivits strax före sessionen och föranledde diskussioner om eventuella nordiska initiativ.

Miljöproblemen ur både nationell, nordisk och internationell synvinkel berördes av flertalet talare i generaldebatten, bl. a. mot bakgrund av rådets internationella konferens om luftföroreningar i september 1986 och ministerrådets initiativ till en nordisk handlingsplan mot luftföroreningar. Andra frågor gällde bl. a. det nordiska TV-samarbetet, kultursamarbetet, nordisk moms, handelshinder och nordiskt medborgarskap.

Norden och omvärlden

I ministerrådets s. k. trontal framhöll ministerrådets ordförande, kulturminister *Gustav Björkstrand*, Finland, Nordens beroende av händelser och förutsättningar i vår omvärld. Handeln och våra industriers möjligheter att göra sig gällande på världsmarknaden beror i hög grad på den ekonomiska

utvecklingen hos ländernas handelspartner och konkurrenter. Härvid pekade minister Björkstrand bl. a. på att nordiskt samarbete inte kan fungera isolerat t. ex. från utvecklingen i EG. *Anker Jørgensen* besvarade som representant för rådets presidium trontalet bl. a. med att understryka det europeiska samarbetets betydelse för det nordiska samarbetet. "Vi skall vara nationella och nordiska. inget tvivel om det men utan att vara för begränsade. Vi skall vara europeiska. men utan att uppge vår självständighet och egenart. Det är nog en konst men den är nödvändig". framhöll *Anker Jørgensen*.

Den internationella aspekten berördes även av de fyra nordiska partigruppernas representanter. *Carl Bildt* som talesman för den konservativa partigruppen underströk att Norden eller Europa var en felaktig tes. Norden och Europa räckte inte heller utan begreppet för framtiden måste heta Norden i Europa. Det europeiska samarbetet skulle ses som ett utflöde också av våra nordiska samsarbetsansträngningar. *Carl Bildts* inlägg föranledde replikskifte med representanter för det norska arbetarpartiet, som ansåg det inkonsekvent av *Carl Bildt* att efterlysa en intensivare debatt om Norden och EG samtidigt som han inte ville föra in utrikespolitiska problem i rådet genom att inrätta ett särskilt organ för internationella kontakter.

Statsminister Carlsson, som för första gången talade inför rådet som statsminister, deklarerade att för den svenska regeringen är det nordiska samarbetet alltfjämt ett prioriterat mål och ett komplement till den nationella politiken och till annat internationellt samarbete. Vidare framhöll statsministern att nordisk samverkan ofta är en nödvändig förutsättning för att nordiska synpunkter skall vinna gehör i vidare internationella sammanhang. *Utrikesminister Frydenlund*, som deltog vid sessionen som fungerande norsk statsminister, underströk liksom statsminister *Carlsson* betydelsen av nordiskt samarbete i internationella fora. bl. a. genom gemensamt nordiskt stöd för en internationell strategi som skulle innebära en bättre koordinering av den ekonomiska politiken i industriländerna.

Statsrådet Hellström, nordisk samsarbetsminister, uppehöll sig särskilt vid det nordiska arbetet i relation till utvecklingen av det europeiska samarbetet och underströk behovet av en ytterligare förbättring av det nordiska samarbetet i frågor som rör utvecklingen av det europeiska samarbetet. Härvid framhöll statsrådet Danmarks viktiga roll som förmedlare till Norden av information och impulser från EG's förhandlingsarbete. Även *statsrådet Feldt* berörde i sitt anförande det europeiska samarbetet och framhöll att utvecklingen inom EG är en utmaning för de nordiska länderna att öka sina ansträngningar att stärka den ekonomiska integrationen och näringslivets utveckling i vår del av Europa.

Frågan om behandling av utrikes- och säkerhetspolitiska frågor i rådet är ständigt återkommande vid sessionerna. *Statsminister Sorsa* underströk i detta sammanhang att Finlands regering fortfarande ansåg att Nordiska rådet inte är ett lämpligt forum för en utrikespolitisk debatt.

Sydafrikafrågan kom som ovan nämnts att beröras i många inlägg. *Statsminister Carlsson* beklagade att förslaget i FN's säkerhetsråd om införande av bindande sanktioner mot Sydafrika inte antagits till följd av veto från

USA och Storbritannien. Den svenska regeringen var angelägen om ett fortlöpande nordiskt samråd inför förestående viktiga avgöranden. Statsministern instämde i *statsminister Sorsas* uttalande att det var en viktig uppgift att öka insatserna för SADCC-ländernas ekonomiska oberoende och utnyttja alla möjligheter att stärka deras position. *Statsrådet Lena Hjelm-Wallén* underströk i sitt anförande också dessa synpunkter.

Utrikesminister Frydenlund presenterade den norska regeringens Sydafrikapolitik och underströk betydelsen av det nära samarbete som finns mellan de nordiska länderna om åtgärder mot Sydafrika. *Gunnel Jonäng* var mycket kritisk mot den svenska regeringens agerande i fråga om sanktioner mot Sydafrika. Centerkvinnorna i Norden hade vid en just avslutad säkerhetskonferens uppmanat de nordiska ländernas statsministrar att besluta om en gemensam nordisk bojkott mot Sydafrika. Förhoppningen var att nordiska åtgärder skulle diskuteras mellan regeringsföreträdare under sessionen och snabbt leda till resultat. *Bengt Westerberg* ansåg att förhoppningen om bindande beslut i FN var alltför optimistisk. De nordiska länderna måste nu själva ta ställning.

Ett ämne som hör hemma under rubriken Norden och omvärlden och som togs upp av flera talare i generaldebatten var rådets initiativ att tillsätta en kommitté för att utreda hur det nordiska samarbetet i internationella sammanhang kunde utvecklas. Redovisning för denna frågas behandling återfinns under presidiets och ekonomiska utskottets avsnitt (D.I. resp. D.2.5.).

Miljösamarbete

Miljöfrågorna har under senare år fått en allt större betydelse i det nordiska samarbetet. Nordiska insatser anses kunna ge impulser av stor betydelse för globala lösningar. Många talare i generaldebatten uppehöll sig också vid dessa frågor. Från parlamentarikerhåll visades otålighet vad avsåg regeringsarnas/ministerrådets initiativ framförallt rörande åtgärder mot luftföroreningar. Ministerrådets förslag till en nordisk handlingsplan mot luftföroreningar fick viss kritik.

Anker Jørgensen som talesman för rådets presidium uppehöll sig bl. a. vid den internationella konferensen om luftföroreningar, som anordnades av rådet i september 1986. Konferensen betecknades som ett nytt steg i det nordiska arbetets utveckling och av särskild betydelse mot bakgrund av att representanter från såväl öst- som västeuropeiska länder deltog i konferensen. I *statsminister Carlssons* anförande utgjorde miljön ett av tre huvudämnen. Statsministern underströk betydelsen av nordiskt agerande i internationella sammanhang i miljöfrågor. De nordiska länderna måste också var för sig liksom gemensamt arbeta för att åstadkomma den nödvändiga omställningen genom att skärpa kraven och vidta åtgärder för att radikalt minska utsläppen av föroreningar från trafiken, från jord- och skogsbruket, från industrin men också förbättra de kommunala avloppen.

Grethe Lundblad såg hoten från utsläpp och avfall mot luft, vatten, jord och människor som tecken på teknikens avigsidor. Tidigare hade man en-

bart uppfattat teknikens utveckling som bidrag till arbete och välbefinnande. Dagens politiker måste ta itu med dessa teknikens avigsidor och mycket kunde här vinnas genom nordiskt samarbete. *Elver Jonsson* tog upp miljön från kommunikationssynpunkt och betonade att man redan nu borde ta stor hänsyn till miljömässiga aspekter vid planeringen av infrastrukturinvesteringar. *Gunnel Jonäng* framhöll bl. a. att ett kärnkraftsfritt Norden är det bästa bidraget till renare miljö och till större mänsklig trygghet.

Statsrådet Hjelm-Wallén såg på miljöfrågorna ur u-landsperspektiv och pekade på den omfattande miljöförstöring som pågår på många håll i tredje världen och de nordiska biståndsprojektens utomordentligt viktiga uppgift i detta sammanhang. *Bengt Westerberg* hävdade att det var hög tid att sätta pris på miljön. Avgifter måste tas ut så att kommuner, företag och andra blir medvetna om att miljön inte är gratis.

Statsrådet Dahl betonade vikten av omedelbara konkreta åtgärder för att rädda haven. Ministerrådsförslaget om en nordisk handlingsplan mot luftföroreningar var ett ambitiöst och konstruktivt försök av de nordiska regeringarna att komma till rätta med föroreningarna och luftföroreningarna i Norden. Statsrådet underströk betydelsen av att man inom Norden agerade som ett föredöme och visade att det fanns alternativ till en resursslösande och miljöförstörande kultur genom att konsekvent välja andra och bättre lösningar och genom att tillsammans i internationella sammanhang verka pådrivande i miljöfrågorna.

Gunnar Björk framhöll att det nordiska arbetet med att samordna insatserna mot luftföroreningar måste gå vidare med all kraft. Erfarenheterna från Tjernobyl borde kunna leda till en mer aktiv bevakning av radioaktiva och andra gränsöverskridande luftföroreningar. Liksom *Bengt Westerberg* ansåg *Gunnar Björk* att det kan bli aktuellt med avgifter i olika former för att få fram erforderliga medel i kampen för en bättre miljö. Även *Sten Svensson*, vars inlägg i generaldebatten enbart avsåg miljöfrågor, pekade på behovet av en miljöavgift och ansåg att en sådan väl kunde införas på lika villkor i de nordiska länderna mot bakgrund av den nordiska miljöskyddskonventionen. *Sten Svensson* underströk även att de nordiska länderna i sina internationella förhandlingar borde sträva efter längre gående konventioner om gränsöverskridande luftföroreningar i fråga om svavelutsläpp och även föra in kväveoxid- och kolväteutsläppen i förhandlingsbilden.

TV-samarbetet – Tele-X-projektet

Debatten på sessionen om TV-samarbetet kom att koncentreras om den konservativa gruppens vid sessionen framlagda förslag om att utnyttja möjligheterna att förse Tele-X med fyra kanaler i stället för två. *Carl Bildt* presenterade detta förslag i generaldebatten. Det nu pågående arbetet med ett Tele-X försett med två repriskanaler ansåg *Carl Bildt* leda till ett mediepolitiskt fiasko. *Statsminister Carlsson* framhöll betydelsen av ett utökat TV-utbyte bl. a. för en förbättrad språkförståelse och ansåg det vara en seger för den nordiska tanken om samtliga nordiska länder kunde medverka i den slutliga utformningen i Tele-X-projektet. Här syftade statsministern på att

Danmark inte formellt är med i projektet. Statsministern informerade också om att en snabbutredning tillsatts som dels skall behandla en utvidgning av de finländska sändningarna i Sverige, dels och framför allt utökade sändningar av svensk TV i Finland. Statsministern kommenterade inte det av Carl Bildt presenterade förslaget.

Även *Grethe Lundblad* pekade på betydelsen av ett rikhaltigt nordiskt TV-utbud som motvikt mot ett massivt kommersiellt mediautbud. Ett konkret resultat av de nordiska TV-överläggningarna måste därför komma snart. *Ingrid Sundberg* uttalade oro för den nordiska kulturgemenskapen, då Nordsat-projektet hade misslyckats och nu även Nordsats ersättning Tele-X tycktes bli svårmanövrerad. Det konservativa förslaget med fyra direktsända nordiska kanaler skulle kunna bidra till att ge ökad kunskap om de nordiska länderna.

Gunnar Björk betonade den konkurrens Tele-X kommer att möta från andra satelliter och därmed svårigheterna att nå fram med god nordisk underhållning och nordisk kulturpolitik. *Gunnar Björk* varnade för fortsatta förseningar och efterlyste den kraft som tidigare funnits bakom Tele-X-projektet. Det konservativa förslaget borde under vissa förutsättningar tas upp av ministerrådet. *Statsrådet Göransson* ansåg ingalunda det konservativa förslaget som dramatiskt. Inom nordiska ministerrådet hade redan framförts tanken på ett fyrkanalsalternativ. Förslaget kunde dock bli dramatiskt om det skulle uppfattas som en plädering för ett kommande kommersiellt utnyttjande av Tele-X. Statsrådet underströk att Tele-X-frågan och TV-samarbetet inte bara handlade om tekniskt och programmässigt samarbete utan i förlängningen var det också ett praktiskt och konkret uttryck för våra nordiska folks möjligheter att hävda den viktiga public-service-principen.

Kultursamarbete

Ingrid Sundberg tog i sitt inlägg upp det nordiska kultursamarbetet generellt och uttalade farhågor för att alltför stora satsningar görs på det ekonomiska området till förfång för kultursamarbetet, där bl. a. ökade insatser för ökad språkförståelse är av största vikt. *Gunnar Björk* underströk betydelsen av att ministerrådet i sitt kulturprogram särskilt uppmärksammade barn- och ungdomsorganisationernas speciella situation i det nordiska kultursamarbetet. *Statsminister Schlüter* berörde också detta kulturprogram och dess betydelse för bibehållande av den nordiska identiteten.

Nordisk moms – "noms"

Statsrådet Hellström framhöll att man från svensk sida föreslagit att en nordisk moms, en "noms", skulle införas, en parallell till vad som tillämpas i EG. För att fortsättningsvis möjliggöra en offensiv och expansiv inriktning av det nordiska samarbetet kunde det nämligen bli nödvändigt att överväga alternativa finansieringskällor. Även *statsrådet Feldt* kommenterade i sitt inlägg den föreslagna "nomsen", som skulle utformas så att en mindre del av de generella omsättningsskatterna i de nordiska länderna avsattes för det nordiska samarbetet.

Statsrådet Gradin uppehöll sig i sitt inlägg särskilt vid det till sessionen framlagda ministerrådsförslaget om ett nordiskt samarbetsprogram för avveckling av handelshinder i Norden. Samarbetsprogrammet var ett viktigt led i länken på Norden som hemmamarknad. Programmet skulle i första hand främja den industriella utvecklingen i Norden men var också av stor betydelse för konsumenternas intresse.

Nordiskt medborgarskap

Frågan om nordbors rättigheter belystes av *Elver Jonsson*, som hade en del kritiska synpunkter på ministerrådets arbete med att undanröja det otal hinder som faktiskt finns för nordbors möjligheter att fritt röra sig i Norden. Elver Jonsson pekade på ungdomsresekorten, som, om de permanentades, i hög grad skulle främja ungdomars intresse för att resa i de nordiska länderna.

C.2. Sakfrågor

Saklistan för 35:e sessionen (enligt terminologin i rådet benämns ärendena saker) upptog 52 medlemsförslag (A-saker), 6 ministerrådsförslag (B-saker), 9 berättelser från nordiska samarbetsorgan (C-saker) och 61 meddelanden från ministerrådet och regeringarna (D-saker).

I rådet var dessutom 13 A-saker anhängiggjorda vilkas behandling i utskotten fortsätter. Vid sessionen framställdes och besvarades i plenum sammanlagt 50 frågor (E-saker).

Enligt 22 § i arbetsordningen för rådet hade presidiet utarbetat en rapport rörande sin verksamhet under tiden efter rådets närmast föregående session (Dokument 1). Efter generaldebattens slut lades rapporten till handlingarna.

Nordiska ministerrådet avgav i enlighet med artikel 64 i Helsingforsavtalet en berättelse rörande det nordiska samarbetet under det gångna året (C1) samt en särskild redogörelse rörande planerna för det nordiska samarbetet (C2).

45 rekommendationer och 6 yttranden till de nordiska ländernas regeringar respektive Nordiska ministerrådet antogs. Dessutom antog rådet 4 interna beslut angående radio- och TV-samarbetet i Norden, nordiskt samarbete i internationella sammanhang, handlingsplan för ökad trafiksäkerhet i Norden och Nordiska ministerrådets budgetförslag för 1988. Texten till dessa har fogats till berättelsen som bilaga. Då i det följande inte annat anges, har samtliga i omröstningen deltagande medlemmar röstat för respektive rekommendation eller yttrande.

Den svenska delegationen bestod vid sessionen av följande *regeringsrepresentanter*: statsminister Ingvar Carlsson samt statsråden Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Hjelm-Wallén, Peterson, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, Holmberg, Hellström, Wickbom, Johansson, Hultström, G. Andersson och Lönnqvist och följande *valda medlemmar*: Grethe Lundblad, Lennart Andersson, Carl Bildt, Arne Gadd, Bengt Westerberg, Gunnel Jonäng som ersättare för Karin Söder, Lahja Exner, Ingrid Sundberg, Per Olof Håkansson, Lena Öhrsvik, Margareta Andrén som ersättare för Hans Petersson i Röstånga, Hans Nyhage, Olle Östrand, Gunnar Björk i Gävle, Barbro Nilsson, Sten Svensson, Inga Lantz som ersättare för Lars Werner, Berit Oscarsson, Elver Jonsson och Wiggo Komstedt.

Dessutom var följande *suppleanter* närvarande under sessionen: Kurt Ove Johansson, Lars Ulander, Hans Pettersson i Helsingborg, Siri Häggmark, Kjell A. Mattsson och Hugo Bergdahl.

Delegationen biträdades av sin sekreterare, kanslichef Bertil Hökby, och övrig kanslipersonal.

Till rådets *president* valdes vid sessionen Elsi Hetemäki-Olander, Finland och till övriga medlemmar i *presidiet* Margrete Auken, Danmark, Anker Jørgensen, Danmark, Peter Muurman, Finland, Ólafur G. Einarsson, Island, Páll Pétursson, Island, Jo Benkow, Norge, Kjell Magne Fredheim, Norge, Grethe Lundblad, Sverige och Karin Söder, Sverige.

Vid sessionen fördelades rådets medlemmar på sex *utskott*: juridiska utskottet med 13 medlemmar, kulturutskottet med 17 medlemmar, social- och miljöutskottet och kommunikationsutskottet med vardera 13 medlemmar, ekonomiska utskottet med 22 medlemmar och budget- och kontrollutskottet med 14 medlemmar.

De svenska medlemmarna fördelades på följande sätt:

<i>Juridiska utskottet:</i>	Lennart Andersson Hans Nyhage och Lars Werner
<i>Kulturutskottet:</i>	Gunnar Björk i Gävle Barbro Nilsson Berit Oscarsson och Hans Petersson i Röstånga
<i>Social- och miljöutskottet:</i>	Grethe Lundblad Sten Svensson och Lena Öhrsvik
<i>Kommunikationsutskottet:</i>	Elver Jonsson (utskottets ordförande) Wiggo Komstedt och Olle Östrand
<i>Ekonomiska utskottet:</i>	Carl Bildt Arne Gadd (utskottets vice ordförande) Lahja Exner Karin Söder och Bengt Westerberg

Budget- och kontrollutskottet: Per Olof Håkansson
Elver Jonsson och
Ingrid Sundberg (utskottets vice
ordförande)

Redog. 1987/88:4

Val företogs till rådets *redaktionskommitté*. Till svenska medlemmar i kommittén utsågs Per Olof Håkansson och Ingrid Sundberg.

Vidare företogs val av medlemmar till *Nordiska investeringsbankens kontrollkommitté* för perioden den 1 maj 1987–30 april 1989. Till svensk medlem utsågs Arne Gadd.

D. Presidiets, utskottens och redaktionskommitténs verksamhet

D.1. Presidiet

Medlemmar

Medlemmar av presidiet har varit från Danmark folketingsmedlemmarna Anker Jørgensen (s) och Margrete Auken (SF), från Finland riksdagsledamöterna Elsi Hetemäki-Olander (KoK) och Peter Muurman (s), från Island altingsmännen Ólafur G. Einarsson (Sj) och Páll Petursson (F), från Norge stortingspresident Jo Benkow (H) och stortingsrepresentant Hallvard Bakke (A), den 10 juni 1986 ersatt av Kjell Magne Fredheim (A) samt från Sverige riksdagsledamöterna Grethe Lundblad (s) och Karin Söder (c).

Möten

Presidiet har hållit möten den 7 mars 1986 i Köpenhamn, 12 och 13 maj i Köpenhamn, 27 maj i Sigtuna, 8 september i Stockholm, 8 oktober i Köpenhamn, 9 och 10 november i Helsingör, 25 november i Köpenhamn, 28 och 29 januari 1987 i Stockholm och den 22, 23, 24 och 27 februari i anslutning till 35:e sessionen.

Presidiet och ordförandena i rådets utskott höll ett gemensamt möte den 12 maj i Köpenhamn. Den 10 november höll presidiet och Föreningarna Nordens Förbunds presidium ett gemensamt möte i Köpenhamn. Presidiet och samarbetsministrarna höll gemensamma möten den 13 maj i Köpenhamn, den 12 november i Helsingör och den 26 november i Köpenhamn. Presidiet och de nordiska ländernas statsministrar hade gemensamma överläggningar den 26 november i Köpenhamn.

Verksamhet

Frågan om Nordens plats i omvärlden har i olika sammanhang och på olika sätt aktualiserats i presidiet. Som exempel härpå kan pekas på frågan om det nordiska samarbetets relation till den pågående europeiska integrations-

utvecklingen som har diskuterats såväl internt inom presidiet som i samtal med stats- och samarbetsministrarna, där frågans betydelse understrukits av presidiet.

Redog. 1987/88:4

Ett annat exempel är den internationella konferens om luftföreningar, som presidiet anordnade i Stockholm den 8–10 september 1986. Denna är uttryck för ett nytt inslag i det nordiska parlamentarikersamarbetets utveckling. För första gången var Nordiska rådet värd för en internationell parlamentarikersammankomst, där öst och väst kunde mötas för en konstruktiv debatt kring de mycket omfattande och viktiga föreningsfrågorna.

I konferensen deltog parlamentariker från 16 länder (Östersjöns och Nordsjöns strandstater) samt Schweiz, Tjeckoslovakien och Österrike samt representanter för ett antal internationella organisationer. Konferensen blev en stor framgång. En slutkommuniké kunde antas som innebar en skärpning i förhållande till det förslag som framlagts av rådets presidium. Kommunikén torde vara intressant för det fortsatta förhandlingsarbetet inom ramen för konventionen om långväga gränsöverskridande luftföreningar. För första gången reste både öst- och västeuropeiska länder krav om bindande avtal om minskade kväveutsläpp.

Presidiet har fortsatt sina diskussioner om de nordiska ländernas förhållanden till Sydafrika. Presidiet dryftade också frågan vid mötet med de nordiska ländernas statsministrar. Härvid framgick det klart att både statsministrarna och presidiet noga skulle följa utvecklingen i FN att få till stånd en internationell ekonomisk bojkott av Sydafrika.

Presidiet har funnit att den vid rådets 34:e session antagna rekommendationen om ett utvidgat och fördjupat nordiskt samarbete om flyktingfrågor och de i anslutning till denna förda diskussionerna, bl. a. om dess internationella aspekt, bidragit till en mer nyanserad debatt om de nordiska ländernas hjälp och hållning till flyktingarna.

En annan fråga med internationell anknytning utgör presidiets arbete med uppföljning av rekommendation nr 22/1986 som riktas till ministerrådet och avser tillsättande av en blandad kommitté om nordiskt samarbete i internationella sammanhang. Presidiet hade framfört till ministerrådet att presidiet ansåg att en kommitté skulle tillsättas under hösten 1986 i samråd mellan presidiet och samarbetsministrarna i enlighet med rekommendationen och att presidiet förutsatte en tillfredsställande parlamentarisk representation i denna kommitté. På mötet i november mellan presidiet och samarbetsministrarna stod det klart att förutsättningar inte förelåg för att tillsätta en blandad kommitté. Ministerrådet ansåg att antingen skulle ministerrådet eller presidiet tillsätta kommittén. Presidiets flertal uttalade därefter att presidiet önskade tillsätta kommittén och att denna skulle bestå av 10 parlamentariker, två från varje land. Vid 35:e sessionen, där frågan fick stor uppmärksamhet, beslöts att utformningen av mandatet för kommittén skulle hänvisas till förhandling i ekonomiska utskottet. Under förutläggning av enighet i utskottet gavs presidiet fullmakt av plenarförsamlingen att slutbehandla frågan.

Presidiet har som ett led i sin strävan att internationellt sprida kännedom

17

om det nordiska samarbetet haft en rad kontakter med internationella organisationer som Europarådet, ILO, ECE och EFTA.

Med anledning av en rekommendation från 34:e sessionen medverkar rådets presidium i planläggningen av en nordisk kvinnokonferens, som skall äga rum i Oslo sommaren 1988. Konferensen Nordisk Forum riktas till kvinnoorganisationer, fackliga organisationer, gräsrotsrörelser och andra inte officiella föreningar och sammanslutningar. Samtidigt med Nordisk Forum hålls också en officiell kvinnokonferens.

Vid mötet med statsministrarna diskuterades utöver ovan nämnda frågor Frankrikes visumtvång, det nordiska biståndssamarbetet, den ekonomiska handlingsplanen, som enligt presidiets mening borde vara rullande, behovet av en handlingsplan på kulturområdet och miljöfrågor.

Liksom mötena med statsministrarna hålls presidiets möten med samlagsministrarna med viss regelbundenhet. Efter sessionen utbyts erfarenheter av denna och inför förestående session diskuteras uppläggningsplanen av denna. Under här aktuell verksamhetsperiod har presidiet utöver de frågor som redan nämnts dryftat med ministerrådet nordiskt informationssamarbete efter kärnkraftsolyckor, uppföljning av rådets luftvårdskonferens, finansiering av det nordiska samarbetet, ändrad budgetprocedur, samarbete om produktion av TV-program, rättsställningsavtalet för de nordiska sekretariaten, nordiska informations- och publikationsverksamhet, handlingsplan på kulturområdet och den ekonomiska handlingsplanen.

Under de senaste åren har presidiet kunnat notera ett växande intresse för det nordiska samarbetet och dess framtida inriktning hos en rad grupper utanför Nordiska rådet. Detta gäller representanter för näringslivet, Nordens Fackliga Samorganisation (NFS), Föreningarna Nordens Förbund samt andra föreningar och ideella rörelser. Presidiet ser detta som ett synnerligen värdefullt bidrag till en vitalisering av den nordiska idédebatten.

D.2. Utskotten

D.2.1. Juridiska utskottet

Verksamheten i juridiska utskottet har särskilt inriktats på en uppföljning av föregående års arbete med frågan om en samordning av de nordiska ländernas flyktingpolitik. Ett uttryck för detta är bl. a. ett nordiskt seminarium om flykting- och invandrarpolitik som hölls i Saltsjöbaden i april 1987.

Utskottets intresse har vidare inriktats på det nordiska lagstiftningsprogrammet. Under hösten 1987 avser utskottet att hålla ett särskilt möte för att höra sakkunniga på detta område och härigenom få impulser och idéer för det framtida lagstiftningsområdet.

Svenska medlemmar i juridiska utskottet har varit Lennart Andersson (s), Hans Nyhage (m) och Lars Werner (vpk).

Möten

Utskottet har hållit möten den 27–28 augusti 1986 i Jokkmokk och Vietas, den 11 november i Helsingör, den 29–30 januari 1987 i Stockholm och i avslutning till sessionen i Helsingfors.

Vid Helsingörmötet hölls de årligen återkommande gemensamma överläggningarna mellan utskottet och de nordiska ländernas justitieministrar. Vid mötet deltog även statsrådet Georg Andersson, som presenterade den svenska regeringens syn på flykting- och invandrarfrågorna, ett av huvudämnena vid överläggningarna.

I övrigt diskuterades bl. a. lagstiftningssamarbetet, ekonomisk kriminalitet, det ökande våldet i samhället, homosexuellas rättsliga ställning, nordiska språkkonventionen och nordbors rättigheter i Norden.

Vid mötet i Vietas höll utskottet överläggningar med representanter för Nordiska samrådet och svenska samrättsutredningen angående aktuella samefrågor.

Behandlade saker

Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet C1

Juridiska utskottet uttalade sig inledningsvis i betänkandet över *ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet* mera generellt om berättelsens innehåll. Utskottet fann det positivt att redogörelsen numera fått en form där det läggs störst vikt vid de nordiska strävandena och resultaten. Tidigare hade berättelsen varit alltför nationellt inriktad. Berättelsen borde dock få något mera konkret innehåll så att det var möjligt för den som inte känner till lagstiftningen i detalj att se vilken betydelse det nordiska samarbetet kan ha för den enskilde medborgaren i de nordiska länderna. Utskottet avsåg att med justitieministrarna vid den årliga överläggningen ta upp frågan om en bättre förankring av de nordiska lagstiftningsfrågorna i ministerrådssekretariatet.

Under familjeavsnittet noterade utskottet att regeringarna för närvarande övervägde att ta upp frågan om en revision av den nordiska äktenskapskonventionen, även om utskottet under åren fått konstatera att det inte varit praktiskt möjligt att nå fram till återinförande av likartade regler beträffande äktenskapets ingående och upplösning. Utskottet efterlyste konkreta upplysningar om harmoniseringsarbetet avseende regler rörande äkta makars förmögenhetsförhållanden. Utskottet fann förståelse för att det fortfarande inte var möjligt att genomföra en likartad generell lagstiftning beträffande frågan om ogifta sammanboendes egendomsförhållanden, men ansåg att man borde eftersträva ett likartat nordiskt rättstillstånd på området.

Utskottet hade vid föregående session uppmanat ministerrådet att återuppta de nordiska förhandlingarna om ratifikation av konventionerna om barnbortförande. Utskottet noterade med förvåning att det endast var Sverige som hade planer på en ratifikation inom en överskådlig framtid. Utskottet uppmanade därför de nordiska justitieministrarna att påskynda det nationella arbetet med ratifikation av konventionerna. Utskottet kommenterade i detta sammanhang även rekommendationen nr 31/1986 om formerna för och de rättsliga verkningarna av födsel efter insemination. Utskottet uttalade sin förvåning över att ministerrådet såvitt utskottet kunnat se inte hade funnit anledning företa sig något med anledning av denna rekommendation, som syftar till att ministerrådet skall arbeta mot en så likartad situation som möjligt i de nordiska länderna beträffande frågan om formerna för och de rättsliga verkningarna av födsel efter insemination.

Beträffande avsnittet om avtalsrätt, köprätt och konsumentskydd noterade utskottet att det nordiska samarbetet på området, som har nära anknytning till strävandena att utveckla Norden som hemmamarknad, fullföljdes på ett tillfredsställande sätt men dock icke tillräckligt snabbt.

Under rubriken ersättningsrätt noterade utskottet att nordiska förhandlingar pågick om en likartad lagstiftning om produktansvar. Utskottet efterlyste information om det skett några nordiska förhandlingar om ersättning för miljöskador under 1986 och hemställde än en gång till ministerrådet att intensifiera det nordiska samarbetet för att nå fram till likartade regler om ersättning för sådana skador.

De konsumentpolitiska frågorna ingår numera i juridiska utskottets arbetsområde. Utskottet beklagade att i ministerrådets berättelse till denna session bara i mycket ringa omfattning fanns sådana upplysningar på det konsumentpolitiska området som utskottet efterlyste sista året. Utskottet hemställde därför till ministerrådet att det i ministerrådets berättelse till sessionen 1988 skulle läggas större vikt på de områden och projekt som utskottet hade visat speciellt intresse för. Utskottet ansåg det också betydelsefullt att det medtas upplysningar huruvida de förslag som läggs fram på området rent faktiskt genomfördes i de enskilda nordiska länderna. Som viktiga konsumentpolitiska frågor nämnde utskottet bl. a. resultatet av undersökning om konsumenternas betalningsproblem med kreditkort, användning av skol-TV som ett led i konsumentinformation och projektet om behov för särskilt skydd av barn och unga emot påverkan från reklam.

Rörande livsmedelsfrågorna, som numera också ingår i utskottets arbetsområde, uppehöll sig utskottet särskilt vid radioaktivitet i matvaror och åberopade här kärnkraftsolyckan i Tjernoby. Utskottet föreslog att ministerrådet skulle arbeta mot att nå fram till gemensamma nordiska gränsvärden för radioaktivitet i matvaror. Utskottet berörde i detta sammanhang också Tjernobyolyckans konsekvenser för samernas näringsliv och kultur.

Under avsnittet jämställdhet noterade utskottet med tillfredsställelse det goda samarbete som finns mellan ministerrådet och juridiska utskottet på detta område. Utskottet uttalade sin tillfredsställelse över planeringsarbetet inför de nordiska kvinnokonferenserna i Oslo 1988. Utskottet återkom med sin tidigare hemställan till ministerrådet om att "BRYTPROJEKTET",

som är den hittills största satsningen från ministerrådet på jämställdhetssektorn, skulle överföras till finansiering över den ekonomiska handlingsplanen så att det blev ett mer rimligt belopp till förfogande för andra jämställdhetsprojekt. ("BRYTPROJEKTET" står för "Program för att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden".)

Redog. 1987/88:4

Rådet antog utskottets förslag till yttrande (nr 1) med 76 röster.

Skydd av barn i krig

Gunnel Jonäng hade tillsammans med bl. a. Margareta Andrén och Karin Söder föreslagit att rådet skulle rekommendera de nordiska ländernas regeringar att verka för att arbetet inom FN med en konvention om *barns rättigheter* påskyndades och att denna konvention skulle omfatta bestämmelser om ett neutralt fredsorgan för barn.

Utskottet avvisade medlemsförslaget i den del det avsåg frågan om en neutral fredszon för barn. Utskottet menade att barnets skydd redan tillgodosetts genom den formulering som fanns i artikel 20 i utkastet till FN-konventionen om barns rättigheter.

Såvitt gällde åldersgränsen för att använda barn i krig menade utskottet att det var förkastligt att barn under 15 år togs ut i krig. Det var utskottets mening att man i en första omgång borde göra en insats för att få de krigförande länderna att hålla 15-årsgränsen. Även om åldersgränsen på 18 år förmodligen stod i strid med lagstiftningen i flera av de nordiska länderna, ansåg utskottet liksom förslagsställarna, att målet borde vara att få Genèvekonventionen ändrad så att åldergränsen för rekrytering av barn till väpnade styrkor blev 18 år. Utskottet underströk att en FN-konvention om barns rättigheter, som man arbetat med sedan 1979, skulle vara av stor betydelse och att de nordiska länderna borde ha en rådgivande roll i detta arbete. Genèvekonventionerna och särskilt tilläggsprotokollen har ratificerats av ett mindre antal stater. Utskottet ansåg att de nordiska ländernas regeringar effektivt borde arbeta för att fler länder ratificerade dessa instrument.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 1) till ministerrådet att verka för

1. att arbetet inom FN med en konvention om barns rättigheter påskyndas,
2. att åldersgränsen vid rekrytering till väpnade styrkor höjs från 15 till 18 år och
3. att Genèvekonventionen och speciellt tilläggsprotokollen från 1977 i större utsträckning blir ratificerade.

Mot utskottets förslag i punkt 2 hade de finländska och norska utskottsmedlemmarna reserverat sig. Vissa ansåg att det var tveksamt om tiden var mogen för att ta upp frågan på nytt om en höjning av åldersgränsen.

Rekommendationen antogs med 59 röster mot 16. Två medlemmar avstod från att rösta.

Ett medlemsförslag om ett *nordiskt komparativt forskningsprojekt angående narkotika- och kontrollpolitik* hade väckts av bl. a. Lena Öhrsvik.

Utskottet noterade att en rad projekt gjorts i länderna på detta område och att ett nordiskt arbete närmare borde preciseras och koordineras med igångvarande forskningsprojekt. Nordiska nämnden för alkohol- och drogforskning hade igångsatt ett projekt om narkotikapolitiken och rättssystemet vilket enligt utskottets mening kunde utgöra en god utgångspunkt för det forskningsprojekt som föreslagits i medlemsförslaget. Utskottet fann det särskilt värdefullt att få ett mera välunderbyggt underlag för den kontrollpolitik som skulle föras på narkotikaområdet.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 2) till ministerrådet

att i samarbete med Nordiska samarbetsrådet för kriminologi och Nordiska nämnden för alkohol- och drogforskning genomföra ett nordiskt komparativt forskningsprojekt angående narkotika- och kontrollpolitik.

Rekommendationen antogs med 64 röster.

Narkotikafrågorna aktualiserades ur en annan aspekt i ett medlemsförslag, väckt av bl. a. Lennart Andersson och Lena Öhrsvik om *ökad behandlingsinsats för narkotikamissbrukare som alternativ till fängelseuppehåll*. I detta hemställdes om en rekommendation till ministerrådet att utvidga behandlingsinsatsen för den grupp kriminella som även är narkotikamissbrukare samt att i nordisk lagstiftning ge möjligheter för behandling som alternativ till straff och fängelseuppehåll för narkotikamissbrukare.

Utskottet ansåg att narkotikamissbrukare skulle hjälpas och behandlas för sitt missbruk och var därför positivt till förslaget att det gavs ökade möjligheter för behandling som alternativ till fängelseuppehåll först och främst för de narkotikamissbrukare för vilka kriminalitet mer eller mindre var en direkt följd av deras narkotikaberoende. Spridningen av AIDS gjorde det speciellt nödvändigt att behandlingsinsatsen för narkotikamissbrukare förstärktes på alla håll i samhället.

Utskottet underströk särskilt att avsikten med förslaget var att prioritera behandlingsinsatsen för kriminella narkotikamissbrukare och inte att göra straffbara handlingar straffria för denna grupp. Behandling som alternativ till fängelseuppehåll skulle således fortsättningsvis betraktas som en straffrättslig sanktion.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 3) till ministerrådet

att utvidga behandlingsinsatsen för den grupp kriminella som även är narkotikamissbrukare samt

att under frihetsberövandet ge möjligheter för behandling som alternativ till fängelseuppehåll för narkotikamissbrukare i nordisk lagstiftning där möjligheten inte redan finns.

Rekommendationen antogs med 66 röster.

Ylva Annerstedt hade tillsammans med en rad finländska rådsmedlemmar i ett medlemsförslag hemställt om en rekommendation till ministerrådet att nationella ministrar med ansvar för *kommunärenden* skulle sammanträda som ministerråd samt att nationella kommunala myndigheter skulle ges möjligheter att delta i det officiella nordiska samarbetet som observatörer och sakkunniga i olika nationella och nordiska tjänstemannakommittéer.

Utskottet noterade att det redan fanns ett väl utbyggt informellt nordiskt samarbete på kommunalt plan och att nordiska ministrar med ansvar för kommunala frågor regelbundet har mötts sedan 1981 för att diskutera ämnen av gemensamt intresse inom den kommunala sektorn. Vidare kunde utskottet notera att kommunala representanter redan deltog i betydande omfattning som sakkunniga och observatörer i det existerande samarbetet rörande projekt och institutioner.

På utskottets förslag beslöt rådet att inte företa sig något med anledning av medlemsförslaget.

Nordiska språkkonventionen

Juridiska utskottet konstaterade i ett betänkande över ministerrådets meddelande om rek. 32/1981 om en *nordisk språkkonvention* att språkkonventionen skulle träda i kraft den 1 mars 1987, sedan Danmark som fjärde land ratificerat konventionen. Utskottet efterlyste besked om när Island hade för avsikt att ratificera konventionen. Utskottet poängterade att det var viktigt att ikraftträdandet av språkkonventionen blev allmänt känt och att information spreds i de nordiska länderna om de rättigheter som konventionen ger medborgarna.

Frågor

Inom juridiska utskottets område ställdes 9 frågor:

till Sveriges regering (besvarad av statsrådet Sten Wickbom) angående överflyttning av polistjänster från Norrbotten till södra Sverige,

till ministerrådet (besvarad av statsrådet Mats Hellström) angående samordnade åtgärder för renskötseln efter Tjernobyli,

till ministerrådet angående sanktioner mot Sydafrika,

till ministerrådet av Berit Oscarsson angående det s. k. BRYT-PROJEKTET (program för att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden),

till ministerrådet av Olle Östrand angående straffet för rattfylleri och rattonykterhet,

till ministerrådet av Elver Jonsson angående enhetliga nordiska bestämmelser rörande cesium i livsmedel,

till Danmarks regering av Lennart Andersson angående franskt visumtvång,

till ministerrådet (besvarad av statsrådet Georg Andersson) angående flyktningbarns deltagande i korta skolresor till grannländerna samt

till Finlands och Islands regeringar av Inga Lantz angående de homosexuellas situation.

Arbetet i kulturutskottet har under året dominerats av mediefrågor, utvecklingen av samarbetet inom den högre utbildningen och arbetet med en handlingsplan för kultursamarbetet.

Under diskussionerna om mediasamarbetets utformning har utskottet starkt understrukt betydelsen av kraftiga satsningar på programproduktion och efterlyst åtgärder för att förbättra distributionen och marknadsföringen av nordiska filmer.

Medlemmar

Svenska medlemmar i utskottet har varit Georg Andersson (s), Rune Gustavsson (c), Barbro Nilsson (s) och Hans Petersson i Röstånga (fp). Den 9 oktober 1986 ersattes Georg Andersson av Berit Oscarsson (s) och Rune Gustavsson av Gunnar Björk i Gävle (c).

Möten

Utskottet har hållit möten den 13–14 maj 1986 i Helsingfors, den 4–7 augusti i Alta, Lakselv, Karasjok och Kautokeino, den 29 september i Reykjavik, den 11 november i Helsingör samt den 29–30 januari 1987 i Stockholm och i anslutning till sessionen i Helsingfors.

Vid kulturutskottets möte i maj informerades utskottet om de förslag som ingick i de nordiska rundradiobolagens rapport om programsamarbetets utformning inom Tele-X-projektet. Diskussionerna om programsamarbetet inom Tele-X fortsatte under utskottets möte i augusti i Nordnorge. Vid detta möte träffade utskottet också representanter för Finnmarks fylkeskommun och andra kommuner i området, Nordnorsk kulturråd, olika samiska organisationer samt Nordiska samerådet och Nordiskt samiskt institut. De samiska organisationerna framförde härvid önskemål om nordiska insatser för att stärka det samiska språket och för en utbyggnad av den högre utbildningen på samiska. Det framfördes också önskemål om en fast samisk teater och om förbättrade möjligheter till ett kulturutbyte över gränserna på Nordkalotten.

Vid septembermötet hölls de årligen återkommande gemensamma överläggningarna mellan utskottet och kultur- och undervisningsministrarna. Budget- och organisationsfrågorna, mediasamarbetet och handlingsplanen på kulturområdet utgjorde huvudfrågorna vid det gemensamma mötet. Utskottet underströk vikten av att kultursamarbetet inom den nya samlingsorganisationen fick de sekretariatsresurser som är nödvändiga för att upprätthålla verksamheten på hög nivå. Från utskottets sida framfördes även kritik mot att ministerrådet i så liten utsträckning följt de prioriteringar som Nordiska rådet lagt fast när det gällde disponeringen av de tilläggsanslag, som avsatts för en ökning av budgeten. Under diskussionen om mediasamarbetets utformning underströk utskottet starkt betydelsen av kraftiga sats-

ningar på programproduktion. Vidare underströks vikten av att handlingsplanen beaktas i budgetarbetet så att budgeten för 1988 innehåller anslag som gör det möjligt att inleda ett förverkligande av planen.

Redog. 1987/88:4

Behandlade saker

Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet

I sitt betänkande över *ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet* framfördes inledningsvis att kulturutskottet strävar efter att i den kommande behandlingen av dokument från ministerrådet ge behandlingen av framtidsplanerna i C2 större tyngd. Därför ansåg utskottet att ministerrådet borde överväga möjligheten att ytterligare i vissa avsnitt av C1 koncentrera rapporteringen till under året genomförda åtgärder.

Utskottets betänkande innehöll synpunkter förutom på själva berättelsen även på de med anledning av fjolårets yttranden vidtagna åtgärderna från ministerrådets sida. Beträffande frågan om nordisk programdistribution i anslutning till ett utvidgat radio- och TV-samarbete i Norden erinrade utskottet om sitt tidigare uttalande att de i samarbetet deltagande länderna borde vara beredda att ställa sådana resurser till förfogande för program-samarbetet att ett attraktivt programutbud kunde skapas. Vidare noterade utskottet med tillfredsställelse att en för rundradiobolagen gemensam produktionsfond planerades i anslutning till Nordvisions-samarbetet. Vad frågan om samproduktion samt distribution av nordiska filmer angår ansåg utskottet det vara angeläget att en utredning om de juridiska och ekonomiska hinder som föreligger såvitt gäller videogramdistribution i Norden genomförs så att förutsättningar kunde skapas för en distribution av nordiska videogram med TV-program och filmer. Utskottet noterade också att initiativ hade tagits för att främja den nordiska filmdistributionen. Utskottet ansåg dock att stödordningen för nordisk filmdistribution ytterligare borde byggas ut.

Vidare underströk utskottet att arbetet för att uppnå ett ökat lärar- och elevutbyte i Norden skyndsamt borde föras vidare även om projekt på området senare skall tas in i handlingsplanen på kulturområdet. Utskottet ansåg att nationella informations- och utbytescentra för lärar- och elevutbyte borde upprättas och att arbetet borde koordineras av ett nordiskt samarbetsorgan på skolområdet. Med tillfredsställelse konstaterade utskottet att ett avtal om gemensam arbetsmarknad för ämneslärare i gymnasieskolan hade undertecknats. Utskottet betonade vikten av att alla lärare, som uppfyller de generella krav som ställs, även i praktiken bereds möjligheter att arbeta som lärare i annat nordiskt land.

Beträffande själva ministerrådsberättelsen anförde utskottet inledningsvis att ministerrådet i sitt arbete i högre grad borde uppmärksamma den snabba utvecklingen av samarbetet på europeiskt plan och hänvisade till initiativ och projekt bl. a. på forskningsområdet, inom ungdomsutbytet och på mediområdet.

Vidare berördes informationen om det officiella nordiska samarbetet vil-

ket, som utskottet tidigare hade framhållit, inte fungerade på ett tillfredsställande sätt. Utskottet ansåg att en ny förutsättningslös diskussion borde företas mellan rådets presidium, nationella delegationer och ministerrådet. Utskottet noterade att arbetet med handlingsplanen för det nordiska kultursamarbetet i viss mån kunde tendera att fördröja det löpande arbetet på olika områden inom kultursektorn. Ministerrådet borde fästa uppmärksamheten vid detta och aktivt sträva efter att upprätthålla en hög aktivitetsnivå inom den normala verksamheten även under den tid handlingsplanen bereddes. Utskottet tog även upp stödet till samiskt kulturliv och noterade att en treårig försöksperiod nu utgått under vilken ett utrednings- och utvecklingsarbete om samiskt kulturliv hade genomförts. Utskottet ansåg att ministerrådet aktivt borde medverka till att stödja det samiska kulturlivet även i fortsättningen utgående från de erfarenheter den nu genomförda försöksverksamheten hade givit. Vidare kommenterade utskottet kulturinformation i utlandet och ansåg att arbetet med denna fråga borde leda till ett mera direkt samarbete mellan de myndigheter som på nationellt plan handhar de nordiska ländernas kultur- och utlandsinformation. Utskottet föreslog därför att en försöksverksamhet i utlandet skulle inledas i syfte att koordinera de nordiska ländernas kulturinformation.

Under avsnittet allmänkulturell verksamhet kommenterade utskottet mediasamarbetet och de nordiska och europeiska mediekonferenser som hållits. Utskottet fann det viktigt att diskussionerna på medieområdet förs vidare och att debatten ges en nordisk dimension. Mot bakgrund av att många av de mediepolitiska problemen var gemensamma för ett stort antal länder hade de nordiska länderna genom ett nära samarbete goda möjligheter att framlägga lösningsmodeller som även kunde utgöra grund för ett bredare europeiskt samarbete och som därmed kunde stärka de nordiska ländernas ställning i det europeiska kultursamarbetet.

Under utbildningsavsnittet kommenterade utskottet det nordiska skolarbetet där utskottet tidigare uttalat att det nordiska inslaget i skolundervisningen borde vara en fråga som kontinuerligt bevakas inom det nordiska skolsamarbetet. Nu underströk utskottet att ministerrådet borde vidta åtgärder för att påskynda arbetet på området. Utskottet hänvisade här till rådets rekommendation till ministerrådet att utöka och fördjupa det nordiska stoffet i läromedel och läroplaner. Under denna rubrik kommenterades även datasamarbetet på skolans område. Utskottet fäste stort avseende vid det arbete som utfördes på området och betonade betydelsen av att arbetet fördes vidare i nära samarbete med skolorna i Norden.

Utskottet kommenterade i sitt betänkande även Nordiska kulturfonden och dess verksamhet. Utskottet ansåg att ministerrådet borde förstärka kulturfonden för att nya samarbetsprojekt på kulturområdet skulle kunna initieras.

Rådet antog utskottets förslag till yttrande (nr 2) med 56 röster.

Handlingsplan för det nordiska kultursamarbetet

Vid Nordiska rådets 34:e session 1986 antogs en rekommendation till minis-

terrådet att utarbeta en särskild *handlingsplan för det nordiska kultursamarbetet* och att förelägga Nordiska rådet en sådan plan i god tid före Nordiska rådets 35:e session 1987 (rek. 2/1986). Ministerrådet har därefter meddelat att på grund av det omfattande arbete som en handlingsplan förutsätter kunde ett förslag till handlingsplan föreligga först vid 36:e sessionen 1988.

I maj 1986 tillsatte ministerrådet två arbetsgrupper med uppgift att utarbeta förslag till en handlingsplan på utbildningens område och det allmänkulturella området. Utarbetande av förslag till handlingsplan på forskningsområdet har uppdragits till Nordiska forskningspolitiska rådet. I direktiven för arbetet med handlingsplan sägs bl. a. att handlingsplanens förslag på vart och ett av de tre områdena bör ställas upp i prioriteringsordning. Dessutom skall de budgetmässiga konsekvenserna såväl nordiskt som nationellt framgå. Ett slutligt förslag till handlingsplan kommer att avges den 1 oktober 1987.

I sitt betänkande över meddelandet om rekommendationen underströk utskottet att handlingsplanen borde ges ett konkret innehåll och att planen borde leda till nya samarbetsaktiviteter eller till en förstärkning av pågående verksamhet på vissa områden. Utskottet ansåg också att handlingsplanen borde åtföljas av en finansieringsplan och att ministerrådet årligen i kulturdelen av den nordiska budgeten borde reservera anslag för att verkställa handlingsplanen.

Utbildningssamarbete

Karin Söder, Ylva Annerstedt, Rune Gustavsson och Elver Jonsson hade tillsammans med andra rådsmedlemmar väckt ett medlemsförslag om *intensifierat nordiskt samarbete på universitets- och högskoleområdet*.

I sitt betänkande över förslaget anförde utskottet att, för att stödja det samarbete som har etablerats inom den högre utbildningen i Norden och för att underlätta ett genomförande av de förpliktande bestämmelserna på detta samarbetsområde som ingår i de nordiska samarbetsavtalen, borde nya samarbetsinitiativ tas på området. Ett förslag till samarbetsprogram för den högre utbildningen i Norden borde utarbetas av Nordiska ministerrådet. Innehållsmässigt borde tre områden utgöra utgångspunkten för programmet, nämligen tentamens- och examensgiltighet i Norden, samplaneringen av nya enheter på universitets- och högskoleområdet samt möjligheten att för enhetliga utbildningens inriktning och omfattning.

Utskottet noterade att de övergripande regler för tentamens- och examensgiltigheten som fastställdes 1975 av Nordiska ministerrådet inte hade utfallit på det praktiska planet på ett tillfredsställande sätt. Den osäkerhet som har funnits och som fortfarande fanns beträffande denna fråga hade motverkat en ökad mobilitet bland studenterna i Norden. Utskottet ansåg att inte enbart förbättrade informationsåtgärder var tillräckliga för att garantera en förbättrad tentamens- och examensgiltighet i Norden. I utformningen av ett samarbetsprogram borde man därför välja en linje som innebär att flexibla lösningar av dessa frågor eftersträvades. Vidare be-

tonade utskottet att en samplanerad utbyggnad av universitet och högskolor byggde på en kontinuerlig process och ansåg att samarbetsprogrammet framför allt borde beakta hur detta arbete kunde föras vidare och utvecklas. En viktig utgångspunkt för en sådan diskussion borde vara hur den högre utbildningen kunde utvecklas utan att det uppstår ytterligare skillnader i utbildningen på olika områden. Utskottet uppmanade också ministerrådet att i samarbete med nationella myndigheter, universitet och högskolor verka för att högre universitetstjänster lediganslås i alla länder. Ministerrådet borde också ge de nordiska studiestödsmyndigheterna i uppdrag att gemensamt vidta åtgärder för att förenkla reglerna för studiestöd i utlandet såväl inom Norden som när nordiska medborgare studerar utanför Norden.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 5) till ministerrådet

att utarbeta ett förslag till samarbetsprogram för den högre utbildningen, och att i programmet bl. a. fästa särskild vikt vid en utvidgad tentamens- och examensgiltighet samt att i anslutning till programarbetet framlägga förslag om hur samarbetet inom den högre utbildningen i Norden kan utformas som ett särskilt område inom den nordiska samläsningsorganisationen,

att verka för att högre tjänster vid universitet och högskolor lediganslås i samtliga nordiska länder, att införa förenklade regler för studiestöd vid studier i annat nordiskt land och att avskaffa diskriminerade avgifter för studieplatser för studerande från annat nordiskt land.

Rekommendationen antogs med 57 röster.

Ett antal rådsmedlemmar hade väckt ett medlemsförslag om *samnordiskt utvecklande av vänskapsskolverksamhet med sovjetiska skolor*. Under utskottets behandling av medlemsförslaget väcktes ett *ändringsförslag* av bl. a. Gunnar Björk i Gävle, Barbro Nilsson, Berit Oscarsson och Hans Petersson i Röstånga om *vänskoleverksamhet mellan nordiska skolor och skolor utanför Norden*.

Utskottet framhöll inledningsvis att internationellt skolutbyte och ett utvecklat kulturutbyte över huvud taget mellan ungdomar i olika länder var av stor betydelse för att främja internationell förståelse och fred samt respekt för mänskliga rättigheter. Skolutbytet inom Norden var en av utskottet mycket högt prioriterad fråga. Utskottet betonade att goda kunskaper om Norden och erfarenheter av nordiska kontakter också utgjorde en god grund för annat internationellt ungdomsutbyte. Utskottet noterade att det av UNESCO initierade vänskoleprojektet Associated Schools Project (ASPRO) anses utgöra en bra form för samarbete och ett lämpligt forum även för nordiska skolor att utveckla vänskoleverksamhet med Sovjetunionen. Med hänsyn till att skolor i Danmark, Finland, Norge och Sverige redan deltar i ASPRO-projektet fann utskottet det vara mest ändamålsenligt att de nordiska länderna med detta projekt som utgångspunkt strävade efter att utveckla vänskoleverksamheten med skolor utanför Norden, däribland även sovjetiska skolor.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 7) till ministerrådet:

att utreda möjligheterna att utveckla vänskoleverksamhet mellan skolor i Norden och skolor i europeiska grannländer.

Rekommendationen antogs med 46 röster.

Ett medlemsförslag hade väckts av bl. a. Rune Gustavsson, Hans Petersson i Röstånga och Karin Söder om *arrangerandet av nordiska orkester- och ensemblerävlingar för elever i nordiska musikläroinrättningar*.

Utskottet uttalade sitt stöd för syftet med medlemsförslaget att utveckla samarbetet och öka kontakterna mellan musikintresserade ungdomar i de nordiska länderna och ansåg mot bakgrund härav att en närmare utredning av frågan borde företas. I detta utredningsarbete borde ställning tas till bl. a. tävlingsnivån och tävlingsformerna samt organisations- och finansieringsfrågorna. Utredningsarbetet borde genomföras i nära samarbete med nordiska samarbetsorgan på musikområdet och med berörda utbildningsinstitutioner. Utskottet fäste stor vikt vid att ungdomsarbetet i Norden byggdes ut och ansåg att man även borde klarlägga hur de tävlingar som föreslås i medlemsförslaget skulle kunna bidra till ett ökat nordiskt ungdomssamarbete.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 10) till ministerrådet:

att utreda möjligheterna att genom nordiska orkester- och ensemblerävlingar förbättra förutsättningarna för ökade kontakter mellan musikelever i de nordiska länderna.

Rekommendationen antogs med 52 röster.

Ett medlemsförslag hade väckts om *nordiskt tjänstemannautbyte för tolkar och translatorer*.

Kulturutskottet konstaterade att behovet av tolkar och översättare torde komma att öka som en följd av den nordiska språkkonventionen som trätt i kraft den 1 mars 1987. Utskottet omfattade helt medlemsförslagets syfte och ansåg att man genom en nordisk utbytestjänstgöring för tolkar och translatorer kunde bidra till ökad språkförståelse och till ett närmare samarbete mellan länderna i terminologiska frågor. Tjänstgöring i annat nordiskt land gav översättare och tolkar möjlighet att på ett naturligt sätt komma i kontakt med de språk de normalt arbetar med i hemlandet. Utskottet önskade dock peka på ett väsentligt problem när det gällde genomförandet av tjänstemannautbytet för denna grupp, nämligen de stora olikheterna i anställningsförhållandena. Utskottet ansåg därför att frågan om planering och organisation av verksamheten närmare borde utredas. En sådan utredning borde även ta ställning till frågor som berörde utbytestjänstgöringens längd, möjligheterna för utbildare av tolkar och translatorer att delta i utbytet samt andra åtgärder som stöder verksamheten på området. Utredningen borde dessutom särskilt uppmärksamma om ett utbytessystem ingår som en del av det nordiska tjänstemannautbyte som redan har etablerats.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 12) till ministerrådet:

att införa en nordisk utbytesordning som ger tolkar och translatorer som arbetar med de nordiska språken möjligheter att under en viss tid arbeta i annat nordiskt land.

Rekommendationen antogs med 46 röster.

Ministerrådet hade framlagt ett förslag om riktlinjer för Nordiska forskningspolitiska rådet (FPR). I ministerrådsförslaget konstaterades inledningsvis att FPR dels skall ge råd till Nordiska ministerrådet i forskningspolitiska frågor, dels genom egna initiativ främja nordiskt samarbete om forskning och forskarutbildning. FPR vill medverka till att undanröja existerande hinder för samarbetet mellan forskare och forskningsinstitutioner i Norden. FPR vill dessutom stärka det nordiska samarbetet på de områden där länderna har avsatt stora nationella resurser eller där en gemensam insats kan ge större utbyte för alla. Vidare vill FPR arbeta för att göra de nordiska ländernas forskning synlig i internationella sammanhang och arbeta för en ökad flexibilitet i användningen av samnordiska forskningsresurser för att möjliggöra en målinriktad koncentration på ett begränsat antal insatsområden.

Med tillfredsställelse konstaterade utskottet att förslaget till riktlinjer för Nordiska forskningspolitiska rådet innehöll en prioritering av uppgifterna för den kommande uppbyggnadsfasen. Förslaget upptog de frågeställningar kulturutskottet hade fäst uppmärksamhet vid i anslutning till utvecklingen av det nordiska forskningssamarbetet. Utskottet kunde för sin del omfatta de strategiska huvudlinjerna och arbetsområdena inom forskningssamarbetet som ingick i förslaget. Utskottet anslöt sig även i huvuddrag till de principer och kriterier som anges i förslaget för initiering av nordiskt forskningssamarbete. Mot denna bakgrund förordade utskottet att förslaget till riktlinjer läggs till grund för det fortsatta arbetet för FPR under treårsperioden 1987–1989.

Utskottet förutsatte att ministerrådet i den nordiska budgeten under kommande verksamhetsperiod för FPR beaktade det nya programmet och de krav programmet ställer på verksamheten och dess finansiering, särskilt mot bakgrund av det ansvar FPR även har för att initiera nya samarbetsprojekt.

Förslaget om ett nordiskt forskarforum hälsade utskottet med tillfredsställelse. Detta forum skulle samla internationella toppforskare och unga forskare från de nordiska länderna och möjliggöra ett intensivt samarbete för avancerade studier. Utskottet ansåg att detta samarbete borde förverkligas snabbt och att arbetet på området borde ges hög prioritet. Utskottet fann även de övriga förslag som lagts fram angående en systematiserad forskarutbildning och ökad rörlighet för universitetslärare och forskare vara väsentliga för ett utvidgat nordiskt forskningssamarbete.

Nordiska rådet har efterlyst ett aktivt nordiskt samarbete på bioteknologiområdet och utskottet har också uttalat att bioteknologin bör uppmärksammas i programmet för FPR. Utskottet fann det därför positivt att det bioteknologiska samarbetet gavs stort utrymme i programmet för FPR. Utskottet förutsatte avslutningsvis att när initiativ tas till nya forskningsprojekt skulle Nordiska rådets rekommendationer och aktuella medlemsförslag tas i beaktande.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 6) till ministerrådet:

att lägga riktlinjerna för Nordiska forskningspolitiska rådet till

grund för arbetet under verksamhetsperioden 1987–1989, i enlighet med ministerrådsförslag B 69/k och med beaktande av de synpunkter som anförts av kulturutskottet, och

att under den verksamhetsperiod riktlinjerna avser vidta åtgärder för att skapa ett nordiskt forskarforum, bygga ut en systematiserad nordisk forskarutbildning och genomföra insatser för att möjliggöra ökad rörlighet för forskare och universitetslärare, inleda ett omfattande nordiskt samarbete på bioteknologiområdet, vidta åtgärder för att ytterligare stärka Nordiska forskningspolitiska rådets koordinerande roll inom den nordiska samarbetsorganisationen.

Rekommendationen antogs med 50 röster.

Utskottet hade till behandling ett medlemsförslag om *upprättande av ett nordiskt institut för nordatlantisk kulturforskning på Färöarna*.

Utskottet anförde att inom det nordiska forskningssamarbetet har under senare tid främst prioriterats en systematiserad nordisk forskarutbildning, forskarkurser och symposier samt forskarstipendier ävensom forsknings-samarbete på kostnadskrävande områden eller på små områden som inte kan erbjuda en livskraftig, vetenskaplig miljö i varje enskilt land. Utskottet ansåg med hänvisning till detta att man borde sträva efter att genom nordiska insatser stimulera till ett ökat forskningssamarbete inom den nordatlantiska kulturforskningen. Insatserna kunde dock genomföras inom ramen för utvidgat forskarutbyte, genom konferenser och symposier samt genom ökad publiceringsverksamhet. Genom ett samarbete mellan färöiska myndigheter, nordiska samarbetsorgan på forskningsområdet och Nordens hus på Färöarna borde det vara möjligt att ta vara på de naturliga förutsättningar Färöarna har för att bli ett viktigt centrum för nordatlantisk kulturforskning utan att bygga upp en ny institution. En färöisk utskottsmedlem hade reserverat sig mot utskottets betänkande och önskade frågan återförvisad till utskottet för fortsatt behandling.

På förslag av utskottet beslöt rådet att inte företa sig något med anledning av medlemsförslaget. Utskottets förslag antogs med 46 röster mot 7.

Lars Werner och Olle Östrand hade tillsammans med andra rådsmedlemmar väckt ett medlemsförslag om *en gemensam nordisk insats för att minska faran vid jordbävning*.

Utskottet noterade att det föreslagna forskningsprojektet var en del av ett större europeiskt samarbete i syfte att minska faran vid jordbävning. De totala kostnaderna för ett projekt under sex år beräknades till 6,9 miljoner svenska kronor. Utskottet fann det naturligt att det föreslagna projektet genomfördes i form av ett samarbete mellan Islands meteorologiska institution och Nordiska vulkanologiska institutet. Forskningsprojektet utgjorde ett exempel på den typ av specialiserad och kostnadskrävande forskning kring vilken de nordiska länderna borde sträva efter att samarbeta. En kartläggning av projektorganisationen och finansieringsfrågorna borde genomföras i nära samarbete med Nordiska forskningspolitiska rådet för att en koordinering av detta projekt med andra stora projekt på forskningsområdet skulle vara möjlig.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 9) till ministerrådet:

att i Island genomföra ett gemensamt nordiskt forskningsprojekt på det seismologiska området som syftar till att reducera skadorna vid jordbävning.

Rekommendationen antogs med 53 röster.

Danska rådsmedlemmar hade väckt ett medlemsförslag om *ökat nordiskt samarbete om polarforskning och om samarbete under Antarktis-traktat-systemet*.

Utskottet konstaterade att ministerrådet inom ramen för den ekonomiska handlingsplanen har reserverat 2 miljoner danska kronor för arktisk forskning under 1987. Utskottet omfattade de synpunkter remissorganen framfört beträffande behovet av nya insatser inom polarforskning i Norden. En naturlig utgångspunkt för ett sådant ökat samarbete utgör det samarbete som redan har etablerats avseende Arktis. Utskottet framhöll att det nordiska samarbetet i anslutning till Antarktis-fördraget, inte minst med hänsyn till den stora uppmärksamhet Antarktis ges på det internationella planet, borde förstärkas.

Samarbetet borde föras vidare i form av gemensamma projekt av olika karaktär utgående från det behov som föreligger i de nordiska länderna. Samarbetets organisation borde utvecklas i syfte att förbättra den nordiska koordineringen, som även skulle underlättas av ett särskilt program för samarbetet mellan polarinstitut och motsvarande organ i Norden. En förstärkning av det nordiska samarbetet skulle även bidra till att ge de nordiska länderna större tyngd inom det internationella forskningssamarbetet på området.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 11) till ministerrådet:

att verka för ökade insatser inom och förbättrad koordinering av polarforskningen i Norden, och att härvid särskilt stärka den forskning som avser klimat och miljö.

Rekommendationen antogs med 55 röster.

Allmänskulturellt samarbete

Ett medlemsförslag hade väckts om *återupptagande av Island i kalottidrotts-samarbetet*.

Kulturutskottet föreslog att rådet inte skulle företa sig något med anledning av medlemsförslaget. Utskottet konstaterade att Islands riksidirottsförbund ansåg att idrottssamarbetet mellan Island och övriga delar av Norden borde utvecklas mångsidigt och att nordiska anslag inte borde anvisas till samarbetet så att detta begränsades till bestämda regioner. Denna inställning delades av många remissorgan och även av representanter för de nordiska riksidirottsförbunden som hade hörts av utskottet. Respons för förslaget fanns endast hos regionala myndigheter och idrottsorganisationer. Utskottet hänvisade också till att ett annat förslag om utveckling av idrotts-samarbetet inom Norden för närvarande behandlades i rådet.

I enlighet med utskottets förslag beslöt rådet att inte företa sig något med anledning av medlemsförslaget.

Redog. 1987/88:4

Ytterligare ett medlemsförslag om *idrottssamarbete* hade varit föremål för behandling i utskottet. I detta medlemsförslag hemställdes att rådet rekommenderade ministerrådet att uppta idrotten som en samarbetssektor och att ministerrådet skulle inleda arbetet med att skapa ett nordiskt idrottsinstitut.

I sitt betänkande underströk utskottet att det nordiska samarbetet på idrottens område bidrar till att öka bredden i det nordiska kultursamarbetet och främjar den nordiska gemenskapen. Därför ansåg utskottet att idrotts-samarbetet fortsatt borde byggas ut i Norden. Utskottet noterade att även om stödordningen för idrottsutbyte i viss mån hade utökats så understeg idrottsstödet fortfarande väsentligt den nivå som ursprungligen föreslogs i den utredning som låg till grund för ministerrådets beslut att inrätta stödordningen. Vid en fortsatt utbyggnad av idrottsstödet borde möjligheterna beaktas att ytterligare öka stödet till handikappidrotten, att satsa på junior- och ungdomsutbyte samt på idrottsgrenar där verksamheten i varje land för sig bedrivs i en liten utsträckning.

Utskottet avvisade medlemsförslagens tanke om att idrotten skulle upptas som en nordisk samarbetssektor. Genom stödordningen ansåg utskottet att idrotten i dag är ett särskilt område inom den nordiska samarbetsorganisationen. Vidare avstyrktes förslaget om att upprätta ett gemensamt nordiskt idrottsinstitut utanför Norden. Förslaget hade inte fått något stöd av remissorganen. Däremot föreslog utskottet att ministerrådet borde verka för ett ökat samarbete i anslutning till behandlingen av idrottspolitiska frågor i internationella sammanhang, särskilt inom UNESCO och Europarådet.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 8) till ministerrådet:

att utgående från de principer som ligger till grund för stödet till nordiskt idrottssamarbete fortsatt förbättra förutsättningarna för detta, och att härvid genomföra särskilda satsningar på handikappområdet samt på junior- och ungdomsutbyte, och

att verka för ett aktivt nordiskt samarbete vid behandlingen av idrottspolitiska frågor på det internationella planet.

Rekommendationen antogs med 51 röster.

Ett medlemsförslag hade väckts om *Nordiska ministerrådets budgettillägg till Nordiska amatörteaterrådet (NAR)*.

Med hänsyn till att medlemsförslaget direkt berörde den nordiska budgeten för 1988 och mot bakgrund av att kulturutskottet redan tidigare hade fattat beslut om att ta upp frågan om ökade medel för amatörteaterrådet i anslutning till behandlingen av budgeten för 1988, ansåg utskottet det inte vara nödvändigt att för rådet föreslå en särskild rekommendation i denna fråga.

I enlighet med utskottets förslag beslöt rådet att inte företa sig något med anledning av medlemsförslaget.

Arbetet i kulturutskottet har under året starkt dominerats av mediefrågor. Vid kulturutskottets möte i maj informerades utskottet om de förslag som ingick i de nordiska radiobolagens rapport om programsamarbetets utformning inom *Tele-X-projektet*. Diskussionerna om utformningen av programsamarbetet inom Tele-X fortsatte även under utskottets augustimöte. Från detta möte avgav utskottet ett yttrande över ministerrådets ställningstagande till rundradioföretagens förslag om programsamarbete. Utskottet beslöt hemställa att ministerrådet i det fortsatta arbetet för ett *ökat radio- och TV-samarbete* i Norden avsätter anslag för nordisk programproduktion och verkar för starkt ökad nationell programproduktion. Vidare underströk utskottet bl. a. att ministerrådet snabbt borde klarlägga formerna för ett programutbyte med Island och fortsatt verka för ett danskt deltagande i samarbetet. Dessutom ansåg utskottet att ministerrådet snabbt borde inleda överläggningar om målsättningarna och formerna för ett permanent nordiskt radio- och TV-samarbete.

I sitt betänkande över ministerrådets meddelande om framställning nr 1/1986 angående ökat radio- och TV-samarbete i Norden konstaterade utskottet att beredningen av det nordiska radio- och TV-samarbetet hade förts vidare i enlighet med av ministerrådet fastställda riktlinjer och med beaktande av de synpunkter Nordiska rådet hade framfört på inriktningen av arbetet. Utskottet noterade att programsändningarna, på grund av ett haveri vid en tidigare raketuppskjutning, tidigast skulle kunna inledas under andra halvåret 1988. Utskottet hade med tillfredsställelse noterat att förhandlingar om dansk medverkan i samarbetet pågick. Utskottet ansåg att förhandlingarna borde påskyndas då en snabb klarläggning av det danska deltagandet i projektet var av stor betydelse för den fortsatta beredningen av det nordiska radio- och TV-samarbetet.

Utskottet fann det positivt att ett arbete hade inletts för att lösa tekniska och programmässiga frågor i anslutning till en överföring av program till och från Island. Enligt meddelandet strävade ministerrådet även till att inom en nära framtid fastställa en nordisk kostnadsram för programutbytet med Island. Utskottet konstaterade vidare att ministerrådet i sitt meddelande tog upp frågan om ett permanent samarbete efter försöksperioden. Överläggningar om ett fortsatt radio- och TV-samarbete efter den treåriga försöksperioden hade emellertid ännu inte inletts. Utskottet förutsatte att sådana överläggningar om målsättningen och formerna för ett permanent radio- och TV-samarbete skyndsamt påbörjades. Utskottet ansåg att möjligheterna att under försöksverksamheten nå ut till den nordiska publiken allvarligt kunde försämrats om det rådde oklarhet om förutsättningarna att efter försöksperiodens utgång ta emot nordiska radio- och TV-sändningar.

Utskottet framhöll avslutningsvis att stor uppmärksamhet borde ägnas programfrågorna under den ur planeringssynpunkt relativt korta tid som återstod innan programsändningar via Tele-X skulle komma att inledas. I anslutning till programsamarbetet borde även ställning tas till frågor som gällde sändningsrätterna. Enligt utskottets uppfattning borde en naturlig ut-

gångspunkt för såväl publiken i de nordiska länderna som de nordiska upphovsmännen vara att upphovsrättsavtalen ges en utformning som underlättar spridningen av nordiska filmer och TV-program inom Norden.

Under sessionen väcktes ett medlemsförslag angående *radio- och TV-samarbetet i Norden* av bl. a. Carl Bildt, Wiggo Komstedt, Hans Nyhage, Ingrid Sundberg och Sten Svensson.

Medlemsförslaget syftade till en ändring av Tele-X-projektets inriktning så att en sändning över fyra kanaler blev möjlig. Mot bakgrund av Nordsat-tankens och dess åtta kanaler ansåg förslagsställarna Tele-X-beslutet att sända två stycken redigerade kanaler vara en avsevärd sänkning av ambitionsnivån. Om en fortsatt satsning på Tele-X skulle vara meningsfull måste projektets inriktning enligt förslagsställarna förändras så att fyra kanaler kunde sända. Detta var tekniskt möjligt och skulle inte innebära några större förseningar. Av orsaker som berodde på den tekniska utvecklingen av satelliten borde ett eventuellt beslut om en modifiering av Tele-X-satelliten fattas senast den 15 juni 1987.

Utskottet anmälde att behandlingen av medlemsförslaget skulle fortsätta efter 35:e sessionen men att avsikten var att slutbehandla förslaget vid utskottets möte den 11-12 maj 1987.

På förslag av utskottet bemyndigade rådet presidiet att på rådets vägnar och på grundval av förslag från kulturutskottet göra framställning till Nordiska ministerrådet med anledning av medlemsförslaget.

Programsamarbetet i Norden har även varit en viktig fråga för utskottet som understrukit de kulturpolitiska motiven för ett mediasamarbete i Norden. Rune Gustavsson, Barbro Nilsson och Ingrid Sundberg hade tillsammans väckt ett förslag om *en fond för samproduktion av nordisk film, TV- och videoprogram*.

Utskottet ansåg att stora resurser borde avsättas för film- och programproduktion både nationellt och nordiskt för att de kulturpolitiska målen för ett ökat mediasamarbete skulle kunna uppnås. En mediefond borde etableras så att nya medel tillförs det nordiska kultursamarbetet. Utskottet underströk att det inte var möjligt att enbart genom nordiska satsningar åstadkomma den stora såväl kvantitativa som kvalitativa förbättring av det nordiska filmutbudet som var nödvändig för att möta den internationella konkurrensen på området, utan det krävdes också nationella insatser. Rådet borde därför aktivt arbeta för att även skapa en opinion för ökade satsningar på programproduktion på det nationella planet.

Beträffande den föreslagna fondens organisation borde man i det fortsatta arbetet bl. a. följa utvecklingen av det samarbete de nordiska radiobolagen avsåg etablera. Såvitt gällde finansieringen av fonden pekade utskottet bl. a. på Nordiska investeringsbanken. Fondens verksamhet borde utformas i nära samarbete med bl. a. de nationella filminstituten i Norden. Fonden kunde bidra till att stärka Nordens roll i den internationella film- och TV-världen och främja exporten av nordiska filmer. Någon bestämd kvotering av olika produktioner ansåg utskottet inte ändamålsenligt. Utskottet nämnde dock att fonden kunde medverka i produktioner för barn och ungdom eller av dokumentärprogram. Den vägledande principen borde enligt utskottet vara att produktionen skulle fylla ett behov inom samarbetet

i Norden. Åtgärder för att förbättra distributionen av nordiska filmer och program var av avgörande betydelse för att etablera Norden som en kulturell hemmamarknad och att därmed ge nordiska filmer en stor nordisk publik. Utskottet pekade slutligen på att det var angeläget att frågan om ett eventuellt nordiskt samproduktionsavtal närmare utreds liksom även att uppmärksamheten fästs på de upphovsrättsliga frågorna för att därigenom underlätta ett nordiskt mediasamarbete.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 4) till ministerrådet:

att upprätta en nordisk mediefond för att främja produktionen av film, TV- och videoprogram i Norden.

Rekommendationen antogs med 63 röster.

Frågor

Inom kulturutskottets område ställdes 11 frågor:

till ministerrådet angående stödet till den nordiska textiltiennalen,

till ministerrådet (besvarad av statsrådet Lennart Bodström) angående erkännandet av en i ett nordiskt land inhämtad yrkesutbildning och arbetserfarenhet i annat nordiskt land,

till Sveriges regering (besvarad av statsrådet Bengt Göransson) angående service på eget språk för finskspråkiga pensionärer i Sverige,

till ministerrådet angående tryggheten av det nordiska tjänstemannautbytetts ställning i Finland,

till Danmarks och Norges regeringar angående åtgärder för att uppmuntra danskar och norrmän att tala s. k. skandinaviska i det nordiska samarbetet,

till ministerrådet angående förbättrad översättnings- och tolkningshjälp på finska,

till Finlands regering (ställd av Lahja Exner) angående de Sverige-finska barnens dubbelspråkighet,

till ministerrådet (ställd av Barbro Nilsson) angående nordiskt stoff i läromedel och läroplaner,

till ministerrådet (ställd av Sten Svensson) angående fonogramsamarbete,

till Finlands regering (ställd av Ingrid Sundberg) angående svenska språkets ställning i Finland och

till Finlands regering (ställd av Arne Gadd) angående fredsinstitut på Åland.

D.2.3. Social- och miljöutskottet

Utskottet har under första delen av året huvudsakligen ägnat sig åt social- och hälsovårdsfrågor, bl. a. om samarbete om högspecialiserad sjukvård och om hälsopolitiskt samarbete. WHO's program "Hälsa för alla år 2000" har haft stor betydelse för utskottets arbete.

Andra delen av året har arbetet inriktats på miljövärdfrågor. Ett ministerrådsförslag om handlingsplan mot luftföroreningar och medlemsförslag om vatten- och havsförorening har slutbehandlats av utskottet.

Svenska medlemmar i utskottet har varit Arne Andersson (m), som den 9 oktober 1986 ersattes av Sten Svensson (m), Grethe Lundblad (s) och Lena Öhrsvik (s).

Möten

Utskottet har hållit möten den 2 april 1986 i Uppsala, den 13 augusti i Akureyri, Island, den 11–12 november i Helsingör, den 29–30 januari 1987 i Stockholm och i anslutning till sessionen i Helsingfors. Vid Helsingörmötet höll utskottet överläggningar med Nordiska ministerrådet/social- och hälsovårdsministrarna, varvid bl. a. diskuterades nytt samarbetsprogram inom social- och hälsovårdsområdet, insatser mot AIDS och den nordiska arbetsmarknaden mot bakgrund av den nya svenska sjuksköterskeutbildningen.

Behandlade saker

Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet

Social- och miljöutskottet uttalade i inledningen av sitt betänkande över *ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet* att rapporteringen i ministerrådsberättelsen i högre grad borde inriktas på vilka konkreta resultat olika verksamheter givit och inte endast att vissa projekt pågick eller avslutats. Det kunde förväntas att kommande ordning med förvaltningsrevision skulle bidra här till. I inledningskapitlet uppehöll sig utskottet också vid frågan om "nordiskt medborgarskap" och rapporten "Nordbors rättigheter". Utskottet noterade med tillfredsställelse ministerrådets arbete med anledning av rapporten och emotsåg med intresse den av ministerrådet utlovade lättillgängliga broschyren i ämnet.

Under avsnittet arbetsmarknad noterade utskottet att sysselsättningen steg och att ungdomsarbetslösheten fortsatte att falla i de nordiska länderna. Däremot noterades att ökningen av kvinnornas andel av den totala arbetslösheten slagit starkare igenom under 1986. Utskottet underströk sin tidigare framförda synpunkt angående riskerna för att arbetsmarknaden i allt högre grad skiftades och kvinnornas ställning på arbetsmarknaden försvagades. Samarbetet på arbetsmarknadsområdet borde fortsatt inriktas på att förbättra de sämst ställda gruppernas, bl. a. kvinnornas, situation. Utskottet konstaterade med tillfredsställelse att ministerrådets projekt om ADB i arbetsförmedlings- och informationstjänst nu avslutats. Detta projekt kunde ses som ett led i lösning av frågan om en nordisk databank för lediga platser, en fråga som drivits av utskottet under åren.

Utskottet erinrade om tidigare uttalande i anslutning till handlingsplanen om ekonomisk utveckling och full sysselsättning och föreslog att projektverksamheten inom ramen för handlingsplanen borde kompletteras med ytterligare projekt inom miljöområdet vilka var arbetsintensiva. Norden bor-

de utveckla en naturvänlig teknik som kunde ge arbetstillfällen och dessutom exportmöjligheter på utomnordiska marknader och bidra till debatten om den globala miljösituationen vad gällde bättre hushållning med naturresurserna.

På arbetsmiljöområdet uppehöll sig utskottet framför allt vid det arbete som nu startats av ministerrådet beträffande en arbetsmiljökonvention. Utskottet kommenterade utredningsdirektiven och noterade med särskilt intresse att frågor som berörde området arbetsliv och arbetsrätt togs upp till behandling. En annan del av utredningsdirektiven som särskilt uppmärksammades av utskottet var frågan om att undanröja tekniska handelshinder genom en förbättrad samordning av nationella regler och procedurer. Insatser för att undanröja handelshinder fick enligt utskottet inte leda till att den traditionella nordiska arbetsmiljöpolitiken, där statsmakterna i samarbete med arbetsmarknadsparterna tar ansvaret, gick förlorad. Utskottet ställde sig positivt till direktiven och tillstyrkte att utredningen gavs hög prioritet i arbetet på arbetsmiljöområdet. Enligt utskottets uppfattning borde en konvention kunna antas under 1988.

Utskottet noterade med tillfredsställelse att samarbetet inom arbetslivs- och arbetsrättsfrågorna hade påbörjats under ledning av en gemensam kontaktgrupp tillsatt av ämbetsmannakommittéerna för arbetsmarknad och arbetsmiljö.

Under det socialpolitiska avsnittet kommenterade utskottet särskilt den planerade revisionen av samarbetsprogrammet på social- och hälsovårdsområdet. Utskottet underströk att WHO's målsättningar för Europa "Hälsa för alla år 2000" i ett nordiskt samarbetsprogram kunde ge direkt anledning till konkreta projekt, t. ex. för att ytterligare minska överkonsumtion av alkohol och läkemedel liksom drogmissbruket. Utskottet förutsatte att ministerrådets förslag till revision av samarbetsprogrammet framlades för rådet till sessionen 1988.

Utskottet uppehöll sig också under detta avsnitt vid sjuksköterskornas nordiska arbetsmarknad och noterade med tillfredsställelse att det nu blivit möjligt att enas om sjuksköterskornas utbildning. Samtidigt underströk utskottet att alltför många undantagsbestämmelser av de slag som man nu kommit fram till skulle medföra att överenskommelsen om sköterskornas arbetsmarknad urholkades och gradvis upphävdes.

Ett ministerrådsförslag om en revision av den nordiska trygghetskonventionen borde framläggas till sessionen 1988. Utskottet påpekade att den nuvarande utformningen av konventionen hade utgjort hinder för samarbete mellan de finska och svenska social- och hälsovårdsmyndigheterna rörande vissa patientgrupper, i synnerhet äldre.

Utskottet såg med oro på att området barn, ungdom och familj givits ett ringa utrymme i berättelsen. Samtidigt hade frågorna fått en mycket restriktiv behandling i budgetsammanhang. Frågorna måste enligt utskottet ges betydligt högre prioritet.

I sina kommentarer till miljövårdsavsnittet noterade utskottet med tillfredsställelse att de nordiska ländernas samordnade insatser mot luftföroreningar fortsatte och bl. a. resulterade i att länderna beslutat företa ned-

skärningar av sina svavelutsläpp med 50% eller mera fram till 1995 räknat från 1980. Till utmaningarna inför framtiden hörde att samordna insatserna i de komplicerade förhandlingar som skulle komma att krävas för att få till stånd ett europeiskt avtal om reducering av utsläppen av kväveoxider och kolväten. Utskottet föreslog därför att de nordiska ländernas regeringar skulle arbeta för ett bindande avtal om reduktion av dessa utsläpp inom ramen för ECE-konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar. Utskottet fann det positivt att ministerrådet relativt snart efter kärnkraftsolyckan i Tjernobyl tillsatt en särskild arbetsgrupp och ansåg att erfarenheterna efter Tjernobyl kunde bli inledningen till ett närmare nordiskt samarbete både vad gällde radioaktiva och andra gränsöverskridande föroreningar.

Utskottet uttalade slutligen förhoppningen att det nyinrättade samarbetet mellan det särskilda miljöforskningsutskottet och energiforskningsutskottet skulle bidra till att miljösynpunkterna bättre tillvarogs i ministerrådets samarbetsprogram på energiområdet.

Rådet antog utskottets förslag till yttrande (nr 3) med 59 röster.

Social- och hälsovård

Ett medlemsförslag hade väckts av Ingrid Sundberg tillsammans med konservativa rådsmedlemmar med hemställan om en utredning av frågan om nordiskt samarbete avseende *högspecialiserad sjukvård*.

Utskottet, som noterade att flertalet remissinstanser var positiva till medlemsförslaget, återopade en av ministerrådet initierad förstudie i ämnet. Av förstudiens slutsatser framgick att det inte kunde vara rimligt att i de nordiska länderna bygga upp parallella system för diagnostik och behandling av mycket sällsynta sjukdomar. Ett samarbete borde därför i första hand avse verksamheter som krävde speciell och dyrbar utrustning och där patientunderlaget i varje land för sig var för litet. Utskottet underströk förstudiens synpunkt att ett nordiskt initiativ på detta område borde ha som målsättning att Norden skaffade sig specialkompetens på så många områden som möjligt för att kunna behandla patienterna inom Norden.

Organförsörjning ansågs vara en angelägen samarbetsuppgift, där Scandiatransplants medverkan kunde vara av intresse. Utskottet noterade med tillfredsställelse att ministerrådet beviljat ett anslag på 585.000 DKK för 1987 för att igångsätta ett projekt med huvuduppgift att under en period av fyra år praktiskt pröva en utökad nordisk samverkan enligt förstudiens riktlinjer.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 16) till ministerrådet

att arbeta för ett samarbete kring högspecialiserad sjukvård i Norden.

Rekommendationen antogs med 58 röster.

Karin Söder hade tillsammans med Ylva Annerstedt, Elver Jonsson och andra rådsmedlemmar från den nordiska mittengruppen väckt ett medlems-

förslag om *samnordisk information och forskning om AIDS*. Medlemsförslaget avsåg en rekommendation till ministerrådet att i skyndsam ordning anta ett nordiskt handlingsprogram på AIDS-bekämpningens område innefattande bl. a. samordningsåtgärder beträffande forskning och information. Vidare avsåg medlemsförslaget en rekommendation till de nordiska ländernas regeringar om internationell samverkan mot AIDS.

Utskottet noterade att ministerrådet redan tagit initiativ till samarbete på området. Detta arbete borde enligt utskottet föras vidare med sikte på ett nordiskt åtgärdsprogram mot AIDS. Vad gällde det internationella arbetet framhöll utskottet behovet av kontakt med forskningsmiljöer utanför Norden, varifrån information om nya preparat och behandlingsmetoder kunde komma snabbt. Likaså borde nordiska forskningsresultat snabbt förmedlas på internationellt plan. I dagens läge torde dock de förebyggande åtgärderna prioriteras högst. Även om skillnader i kulturella normer i viss utsträckning försvårade utarbetande av gemensamt informationsmaterial, ansåg utskottet att ett erfarenhetsutbyte om olika sätt att nå allmänheten, särskilt utanför riskgrupperna, var värdefullt och kunde ge nya uppslag och vinklingar för det nationella arbetet. Utskottet noterade att man i samtliga länder haft positiva erfarenheter av de frivilliga organisationernas medverkan såvitt gällde information och rådgivning. Stöd till de insatser som organisationerna tog upp och var beredda att medverka i torde många gånger vara de effektivaste förebyggande åtgärderna.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 17) till ministerrådet

1. att företa en utvärdering av de nordiska ländernas erfarenheter av hittillsvarande insatser för bekämpningen av AIDS,
2. att därefter i skyndsam ordning anta ett nordiskt handlingsprogram på AIDS-bekämpningens område, innefattande bl. a. åtgärder beträffande forskning och information, i tillämpliga fall i samarbete med forskningsinstitutioner och frivilliga organisationer.

Vidare antog rådet på utskottets förslag en rekommendation (nr 18) till de nordiska ländernas regeringar

att i internationella fora såsom Världshälsoorganisationen samfällt verka för att forskningen och informationen om AIDS intensifieras.

Rekommendationerna antogs med 58 röster.

I ett medlemsförslag hade bland andra Arne Andersson, Elver Jonsson, Grethe Lundblad och Karin Söder hemställt att ministerrådet skulle utarbeta ett nordiskt *handlingsprogram mot cancer*. Vidare föreslogs att de nordiska ländernas regeringar i tillämpliga delar anslöt sig till det europeiska handlingsprogrammet mot cancer.

Utskottet framhöll att i remissmaterialet hade särskilt understrukits betydelsen av förebyggande insatser. En stor grupp yttre orsaker till cancer har samband med levnadsvanorna. Här pekades på tobaksrökning och kostvanor. Vidare nämndes passiv rökning och radon i bostadshus. Ett realistiskt nordiskt program för hälsofostran, som skulle kunna utgöra en del av ett handlingsprogram mot cancer, torde förutsätta viss samordning av bestämmelserna på livsmedelsområdet.

Förslagsställarnas synpunkter på frågan om diagnostik, vård och behandling kommenterade utskottet med att det kunde finnas stora kostnads- och effektivitetsvinster att göra genom ett ökat nordiskt samarbete då det gällde den högspecialiserade sjukvården. Cancervård förutsatte ju avancerad teknologi som i de flesta fall är kostsam. Utskottet framhöll vad gällde forskningsområdet att de nordiska ländernas befolkningsbaserade cancerregister gav Norden unika möjligheter för epidemiologisk och klinisk cancerforskning. Inrättande av ett samnordiskt forskningsregister med hjälp av datateknik skulle enligt utskottet underlätta samordning av den nordiska cancerforskningen. Utskottet tillstyrkte också åtgärder för att underlätta gemensamma nordiska kurser för vidare- och efterutbildning av olika kategorier inom cancervården.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 19) till ministerrådet

att låta utarbeta ett integrerat handlingsprogram mot cancer i form av en åtgärdsplan för förstärkta insatser i Norden beträffande förebyggande åtgärder, vård (dvs. diagnostik, behandling och rehabilitering), forskning och utbildning.

Rekommendationen antogs med 61 röster.

Ett medlemsförslag hade väckts om en utredning av det *psykiatriska missbrukets omfattning* och av möjligheterna till det psykiatriska missbrukets avskaffande i de nordiska länderna.

Utskottet noterade att situationen inom psykiatri ej i alla avseenden var tillfredsställande, vilket mest berodde på bristande resurser för psykoterapeutisk behandling som torde ge bättre resultat än medicinering. Vad gällde förslagets värderingar framhölls att en värdeneutral psykiatri knappast var möjlig. Därför såg utskottet förslaget mindre som ett förslag till praktiska åtgärder inom psykiatri än som en markering av synpunkter som utgjorde ett inslag i debatten om dessa frågor.

Rådet följde utskottets förslag att inte företa sig något med anledning av medlemsförslaget.

Rune Gustavsson och Elver Jonsson hemställde i ett medlemsförslag om en rekommendation till ministerrådet att initiera ett projekt för att ta fram en för de nordiska länderna gemensam specifikation över de krav som skall ställas på en modern välutvecklad ambulans samt att undersöka möjligheterna för en likartad *ambulanspersonalutbildning* i de nordiska länderna.

Utskottet ansåg att ett projekt för att ta fram nordiska kravspecifikationer för ambulanser kunde vara till nytta. I ett sådant projekt borde de aspekter prioriteras som gav det bästa möjliga omhändertagandet av patienter redan vid olyckstillfället och snabb insats av första hjälp. Utskottet stannade för att föreslå en utredning om lämpliga kravspecifikationer även om förslagsställarna ansåg att man redan nu skulle initiera ett sådant projekt. Utskottet gav däremot prioritet åt möjligheterna till förbättrad och nordiskt mer likartad utbildning då personalens utbildningsnivå blev en begränsande faktor vid utnyttjandet av den tekniska utrustningen. Mot bakgrund av strävandena att vidareutveckla och fördjupa det nordiska samarbetet på social- och hälsovårdsområdet fann utskottet det naturligt att ambulanspersonalens ut-

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 20) till ministerrådet

att utreda möjligheterna för en för de nordiska länderna gemensam specifikation över de krav som skall ställas på modern välutrustad ambulans samt att undersöka möjligheterna för en ambulanspersonalutbildning i de nordiska länderna som ger en så enhetlig kompetens att ambulanspersonal kan infogas som en av de personalkategorier som omfattas av det nordiska avtalet av 1981 om gemensam arbetsmarknad för vissa yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården.

Rekommendationen antogs med 61 röster.

Ett medlemsförslag hade väckts av socialdemokratiska rådsmedlemmar, däribland Grethe Lundblad, om ett ökat *hälsopolitiskt samarbete*.

Utskottet återopade liksom flertalet remissinstanser WHO's europastrategi "Hälsa för alla år 2000" och fann det välmotiverat att i ett vidgat hälsopolitiskt samarbete i Norden gå ut från WHO's program som antagits av alla europeiska länder.

Utskottet underströk att åtgärder inom andra områden än det traditionella hälsopolitiska erfordrades för att på bästa sätt främja alla befolkningsgruppers psykiska välbefinnande. Det förutsattes att hälso-, sjukvårds- och socialtjänstpersonal blev bättre utbildad att ta hand om personer i riskzonen. Detta krävde en breddning av utbildningen till att omfatta större områden av socialpsykologi och socialmedicin. En studie borde göras om Nordiska hälsovårdshögskolans resurser kunde användas för att efterutbilda och vidareutbilda sådan personal. Utskottet noterade med tillfredsställelse att hälsovårdshögskolan var beredd att i större utsträckning ta in socialpsykologiska faktorer i sin utbildning och ansåg att detta kunde bli en naturlig del i den nu beslutade utbyggnaden av skolan. Detta stod också väl i överensstämmelse med förslagsställarnas hemställan om ökad samverkan mellan nordiska institutioner inom områdena sjukvård, socialpolitik samt både yttre och inre miljö för att initiera forskning kring orsaker till och åtgärder mot ohälsa.

Utskottet tillstyrkte medlemsförslaget och föreslog en rekommendation till ministerrådet

1. att ta initiativ till ett fördjupat nordiskt samarbete inom hälsopolitiken,
2. att göra en studie av hur Nordiska hälsovårdshögskolans resurser i samverkan med nationella forsknings- och utbildningsinstitutioner kan nyttjas för att efterutbilda och vidareutbilda personal samt
3. att vidta åtgärder för en ökad samverkan mellan de nordiska institutionerna inom sjukvårdsområdet, det socialpolitiska området och miljöområdet med syfte att utöver rent medicinska uppdrag initiera forskning kring orsaker till och åtgärder mot ohälsa.

Rådet antog en rekommendation (nr 21) i överensstämmelse med utskottets förslag. Rekommendationen antogs med 53 röster.

Utskottet hade till behandling två medlemsförslag om *stöd till handikappade*, vilka behandlades gemensamt av utskottet. Det ena, som väckts av

bland andra Arne Andersson, avsåg stöd till de Dövas Nordiska Råds verksamhet. Det andra, som hade Elver Jonsson bland förslagsställarna, syftade till en stödordning för handikapporganisationernas nordiska samarbete.

Utskottet ansåg att alla möjligheter borde tas tillvara för att ge de funktionshämmande större inflytande över sina levnadsvillkor. De borde också på lika villkor med andra medborgare ha möjligheter att delta i nordiskt utbyte. De funktionshämmandes nordiska samarbete borde kunna ges samma förutsättningar som det nordiska folkrörelsesamarbetet i övrigt. Det var därför motiverat att de merkostnader för resor, boende och personliga medhjälpare som medföljer handikappade på något sätt bekostades av nordiska medel. Utskottet framhöll vidare att Sverige som första land erkänt teckenspråk som ett eget språk, de dövas modersmål, och därmed dövas rätt till tvåspråkighet. Detta höll på att ske även i de övriga nordiska länderna. De dövas ställning hade därmed förbättrats så att de numera kunde utgöra en språklig och kulturell minoritet och därmed ha samma anspråk på stöd från samhället som andra sådana grupper. Det problemområde som enligt utskottet borde klargöras var dels det stora antalet organisationer av olika slag och de möjligheter till rationalisering som kunde finnas på nordiskt plan, dels efter vilka principer stöd i första hand borde ges.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 22) till ministerrådet

att utreda formerna för en stödordning för handikapporganisationernas nordiska samarbete.

Rekommendationen antogs med 53 röster.

Bland utskottets saker under rubriken social- och hälsovård fanns också ett medlemsförslag om *ökade flyttningsmöjligheter för pensionärer i Norden*.

Utskottet fann att, även om medlemsförslaget syftade på förhållanden som i första hand berörde återflyttning av finländska pensionärer från Sverige till Finland, frågorna var av principiell karaktär och gällde den nordiska arbetsmarknadsöverenskommelsen och sociala trygghetskonventionen. Motsvarande problem kunde till följd av annorlunda ekonomisk utveckling uppkomma mellan andra nordiska länder.

Trots de ambitioner som kommer till uttryck i de nordiska överenskommelserna, ansåg utskottet att det fortfarande, bl. a. för pensionärer, fanns begränsningar och hinder för bosättning i annat nordiskt land beroende på medborgarskapet bl. a. beträffande bostads-, pensions- och informationsfrågor.

Utskottet ansåg att en revision av den sociala trygghetskonventionen borde företas, så att pensionsförmånerna bibehölls oberoende av byte av domicilland. Utskottet hänvisade vidare till en av Finlands och Sveriges regeringar tillsatt arbetsgrupp rörande de finska invandrarnas situation inom den svenska hälso- och sjukvården (SFINKS) som lämpligt organ för att lösa bl. a. problemen med patientöverföringen. Pensionärernas flyttningsmöjligheter borde även tas upp i ministerrådets fortsatta arbete med utredningen "Nordbors rättigheter i Norden".

Rådet följde utskottets förslag och antog en rekommendation (nr 23) till ministerrådet

att vidta åtgärder för att i Norden utveckla pensionärernas flyttningssmöjligheter mellan de enskilda länderna samt service i anslutning därtill.

Rekommendationen antogs med 61 röster.

Ett medlemsförslag hade också väckts om *samarbete beträffande natur-etik, säkerhetsfrågor, teknologivärdering och regler rörande genteknologi*.

Utskottet pekade liksom många remissinstanser på de oöverskådliga konsekvenser på miljön som genteknologiskt manipulerade organismer kunde få, om omfattande jord- och skogsbruksprojekt sattes igång utan föregående noggranna värderingar. Medan man i de flesta länder föreföll medveten om riskerna med genmanipulation i medicinska sammanhang, torde enligt utskottet effekterna på miljön ha uppmärksamrats betydligt mindre. Utskottet ansåg det därför viktigt att ett vidare perspektiv än ett ensidigt forskningspolitiskt eller produktionsinriktat skulle prägla det nordiska samarbetet på det genteknologiska området med praktisk tillämpning inom det biotekniska FoU-samarbetet.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 24) till ministerrådet

1. att utreda hur hänsyn till etik, säkerhet och teknologivärdering rörande genteknologi kan inarbetas i det nordiska samarbetet,
2. att undersöka om någon form av förhandsgodkännande eller registrering av genklyvning är möjlig i nordiskt samarbete,
3. att verka för fortlopande samråd mellan de nordiska länderna vid utvecklingen av genteknologi rörande etik, säkerhet och teknologivärdering.

Rekommendationen antogs med 48 röster.

Arbetsmarknad

Utskottet hade till behandling ett medlemsförslag, väckt av vänstersocialistiska rådsmedlemmar, bland andra Lars Werner, om en försöksordning med införande av *sex timmars normalarbetsdag* och ett ändringsförslag av samma förslagsställare om *nordisk forskning och utveckling om arbetstidsförkortningar* och en konferens om sex timmars arbetsdag.

Utskottet åberopade bl. a. en utredning som företagits inom ministerrådets ram, "Arbetstid i Norden" (NU 1983:10), och en i anledning av denna fortsatt utredning. Vidare hänvisades till att ministerrådet påbörjat ett stort nytt samarbetsområde, arbetslivs- och arbetsrättsfrågor.

Utskottet ansåg liksom flertalet remissinstanser att arbetstidsförkortningar hittills varit en avtalsfråga i de nordiska länderna och att inte något väsentligt talade för att detta förhållande skulle komma att ändras.

En enhetlig prioritering av vilka behov som borde tillgodoses vid en arbetstidsförkortning var en uppgift som utskottet inte ansåg sig kunna ta ställning till. Utskottet pekade dock på att småbarnsföräldrar var en utsatt grupp i detta sammanhang.

Även om den ovannämnda nordiska utredningen inte funnit några starka skäl som talade för en enhetlig nordisk arbetstidspolitik, fann utskottet det

väsentligt att man strävade mot att parter och politiker utvecklade en gemensam grundsyn på arbetstidsfrågorna. Utskottet ansåg mot bakgrund av den enhetliga syn som fanns i de nordiska länderna på välfärdsfrågorna och jämställdheten att arbetstidsfrågorna även fortsättningsvis borde vara föremål för nordiskt erfarenhetsutbyte.

Rådet följde utskottets förslag och antog en rekommendation (nr 15) till ministerrådet

att fortsätta det nordiska erfarenhetsutbytet i arbetstidsfrågor inom ramen för projektprogrammet om arbetslivs- och arbetsrättsliga frågor. I detta sammanhang borde småbarnsföräldrarnas behov särskilt uppmärksammas.

Rekommendationen antogs med 59 röster.

Miljövård

Ministerrådet hade med anledning av en rekommendation från rådet framlagt ett förslag om en *nordisk handlingsplan mot luftföroreningar*. Förslaget huvudsakligen avsåg långtransporterade luftföroreningar, globala luftföroreningar, städernas luftföroreningar, miljö kvalitetsövervakning och handlingsplanens ekonomiska ramar.

Utskottet noterade med tillfredsställelse att i handlingsplanen citerades huvuddelen av slutkommunikén från Nordiska rådets internationella luftföroreningskonferens i Stockholm i september 1986. Utskottet delade dock inte ministerrådets uppfattning om att handlingsplanen innehöll en väsentlig höjning av ambitionerna i det nordiska samarbetet på luftföroreningsområdet. Detta skulle ha varit fallet om planen hade innehållit konkreta förslag till initiativ på en rad av de områden som nämndes i slutkommunikén från Stockholmskonferensen. Här pekade utskottet bl. a. på ökade insatser mot utsläpp av förorenande ämnen från trafiken på land, i luften och till sjöss. Vidare borde planen innehålla förslag om hur de nordiska länderna kunde vidta effektiva åtgärder för att kontrollera utsläppen av kväveoxider både från stationära och mobila källor. Detsamma gällde slutkommunikéns yrkande om ett ökat kultursamarbete för att bevara och restaurera kulturföremål och kulturminnesmärken, som snabbt riskerade att utplånas om inte luftföroreningarna kunde reduceras samtidigt som omfattande restaureringsåtgärder vidtogs.

Utskottet underströk att handlingsplanen i överensstämmelse med Stockholmskonferensens slutdokument främst skulle innehålla åtgärder som inbegreper effektiva insatser för att medverka till reducerade utsläpp av svavel- och kväveföroreningar, genom att avtal och projekt upprättades för att gemensamt utveckla teknologi för bättre och renare förbränningsteknik för fossila bränslen samt utvecklingsarbete för miljövänligare energiformer. Utskottet ansåg således att ministerrådet borde lägga större vikt vid luftföroreningarnas uppkomst i Norden.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 13) till ministerrådet

att utarbeta en handlingsplan mot luftföroreningar byggande på

framlagt ministerrådsförslag och innehållande förslag om ökad forskning, analyser etc., men även en prioritering av insatserna. Planen borde beakta de synpunkter som framförts av Nordiska rådets kommunikations-, kultur- samt social- och miljöutskott. Planen borde också innehålla förslag till konkreta politiska initiativ inom de områden som nämns i slutkommunikén från den internationella luftföroreningskonferensen i september 1986.

Rekommendationen antogs med 62 röster.

Utskottet avgav ett gemensamt betänkande över ett medlemsförslag om *vattenmiljöproblem*, väckt av Grethe Lundblad tillsammans med socialdemokratiska rådsmedlemmar, och ett förslag om ett *nordiskt åtgärdsprogram i syfte att rädda havsmiljön*, väckt av Karin Söder tillsammans med en medlem ur mittengruppen. Det ena behandlar vattenmiljön i stort i sjöar och hav, det andra enbart havsmiljön.

Utskottet noterade att övervägande antalet remissorgan var positiva till medlemsförslagen. Flera remissorgan riktade uppmärksamheten mot jordbrukets effekter på vattenmiljön som en del av den vattenförorenande belastning som förorsakades av jord- och skogsbruk, torvproduktion och fiskodling. Utskottet pekade på att nitrit- och nitrathalt i grundvattnet var ett stort hälsoproblem som i föga utsträckning diskuterats på nordisk nivå.

Utskottet uppmärksammade också Folketingets uppmaning till Danmarks regering i november 1986 att utarbeta en handlingsplan för att reducera utsläppen av kväve med 50% och fosfor med 80% inom en period av 3 år genom att förbättra avloppsreningen och begränsa jordbrukets gödsling. Utskottet utgick från att de nordiska regeringarna skulle utbyta erfarenheter om åtgärder av detta slag.

Utskottets synpunkter kunde sammanfattas enligt följande. Ett handlingsprogram mot vatten- och havsföroreningar var en brådskande angelägenhet för de nordiska länderna och programmet borde innefatta både nationella, samnordiska och internationella insatser. Till de nationella åtgärderna hörde en effektivare rening av avloppsvatten från industri och bebyggelse och åtgärder för bekämpning av förorening, för minskning av kemikaliemängden samt för minskning av belastning från jordbruk och fiskodling. Det inledda erfarenhetsutbytet borde i ett längre perspektiv syfta till att i de nordiska länderna åstadkomma en enhetlig lagstiftning mot vattenföroreningar inte minst mot bakgrund av att ekosystem med anknytning till vatten och luft inte följde statliga gränser.

På utskottets förslag antogs en rekommendation (nr 14) till ministerrådet

1. att sammanställa de viktigaste forskningsresultaten om föroreningar av sjöar, älvar och havsområden i Norden,
2. att göra en översikt avseende åtgärder som vidtagits eller planeras mot dessa föroreningar, däribland från landbaserade föroreningskällor, samt
3. att på grundval av vad som framkommer av kartläggningarna utforma ett handlingsprogram mot vatten- och havsföroreningar innefattande både nationella, nordiska och internationella åtgärder.

Rekommendationen antogs med 56 röster.

Vid sessionen förelåg även ett medlemsförslag och ett ändringsförslag om *stärkande av europeiskt samarbete på miljöområdet/Miljö-Eureka*. Utskottet önskade anmäla för rådet att frågan väckts och att behandlingen av förslagen skulle fortsätta under våren bl. a. vid möte med de nordiska ländernas miljöministrar.

Frågor

Inom social- och miljöutskottets område ställdes 17 frågor:

- till ministerrådet angående sälinvasionen längs den norska kusten,
- till ministerrådet angående stärkta internationella insatser i alkoholfrågan,
- till ministerrådet (besvarad av statsrådet Gertrud Sigurdsen) angående center för handikappade på Nordkalotten,
- till ministerrådet av Elver Jonsson angående alkoholproblem i Norden,
- till ministerrådet angående nordiskt handlingsprogram för läkemedelsregistrering,
- till ministerrådet angående planer på att bygga atomkraftverket i Dounreay i Skottland,
- till ministerrådet om nordiskt stöd för att förhindra radioaktiva utsläpp från Windscale/Sellafield och Dounreay,
- till ministerrådet av Lena Öhrsvik angående föräldraledighet,
- till ministerrådet av Lena Öhrsvik angående ersättning till barn som skadats i samband med arbetsmiljörisker,
- till ministerrådet angående nedläggning av Samnordisk dokumentation om arbetsmiljö (SDA),
- till ministerrådet angående harmonisering av miljöskyddslagstiftningen i Norden,
- till ministerrådet (besvarad av statsrådet Birgitta Dahl) angående den nordiska insatsen i havsföroreningskonventionen,
- till ministerrådet (besvarad av statsrådet Birgitta Dahl) angående nordiskt förslag om förbud mot förbränning till havs av kemiskt avfall i Nordsjön,
- till ministerrådet angående nordiskt stöd till JUNC och strategi inom Världsbanken,
- till ministerrådet om den nordiska arbetsmiljökonventionen,
- till Norges regering av Gunnar Björk angående dioxinutsläpp i Porsgrunn i södra Norge samt
- till Norges regering angående betalning av socialavgift.

D.2.4. Kommunikationsutskottet

Utskottets arbete har under året dominerats av frågor rörande trafiksäkerhet och investeringar i infrastruktur. Utskottet har även ägnat stor uppmärksamhet åt frågor rörande prissättningen på olika kommunikationsmedel, särskilt flygpriser och ungdomsresekortet på järnväg.

Svenska medlemmar i utskottet har varit Elver Jonsson (fp), Wiggo Komstedt (m) samt Olle Östrand (s). Elver Jonsson har varit utskottets ordförande.

Möten

Utskottet har hållit möten den 23–26 juni 1986 i Rogaland, Norge, den 10–11 november 1986 i Helsingör, den 29–30 januari 1987 i Stockholm samt den 22–27 februari 1987 i samband med sessionen i Helsingfors.

En arbetsgrupp inom utskottet har arbetat med att förbereda utskottets seminarium "Nordiska utmaningar i datapolitiken" i september 1987.

Vid sammanträdet i juni gjordes bland annat studiebesök vid flygbolaget Braathen SAFE i Sola, på oljeborrplattform i Nordsjön samt vid Rogalands forskning. I november sammanträffade utskottet traditionsenligt med trafik- och trafiksäkerhetsministrarna. Under januarimötet i Stockholm gjordes bland annat ett studiebesök vid det svenska postverket.

Behandlade saker

Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet

I sitt betänkande över *ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet* betonade kommunikationsutskottet särskilt den nordiska datahandlingsplanen, behovet av åtgärder för att stärka den nordiska handelsflottan, trafiksäkerhetsarbetet, handikappanpassningen av kollektiva transportmedel samt behovet av tvärgående flygtrafik i Norden.

Utskottet prioriterar det datateknologiska samarbetet mycket högt och såg därför positivt på att ministerrådet i årets berättelse redovisat arbetet med datahandlingsplanen i berättelsen. En sådan behandling av planen förklarar enligt utskottet rådets kontrollfunktion samt betonar handlingsplanens betydelse i det nordiska samarbetet.

I samband med en utvärdering av handlingsplanen som skall genomföras 1987 måste, ansåg utskottet, en resultatorienterad utredning göras av det arbete som redan har utförts. Inom utskottet ansåg man det också viktigt att man får en redogörelse för och en diskussion om utvärderingens resultat innan det fortsatta arbetet med datahandlingsplanen fastställs. Detta skulle lämpligen kunna ske i samband med utskottets seminarium "Nordiska utmaningar i datapolitiken" i september 1987 i Åbo. Utskottet har för avsikt att efter detta seminarium återkomma med närmare synpunkter på vilka områden inom datateknologin som bör prioriteras.

Några områden kunde dock utskottet peka ut redan i betänkandet över årets ministerrådsberättelse. Detta gällde exempelvis standardiseringsområdet där utskottet noterat att ministerrådet beslutat genomföra en särskild utredning med syfte att komma med förslag till ytterligare insatser på området. Utskottet ansåg att man i Norden – såväl som internationellt – måste prioritera standardiseringsfrågor så att dessa inte hindrar näringslivet från

ett effektivt användande av datatekniken. Vidare menade utskottet att den kulturella och pedagogiska sidan av datateknologin har stor betydelse. Man ansåg därför att utbildningssidan borde prioriteras högt. Med hänsyn till detta uttalade utskottet sin tillfredsställelse över det arbete som under året hade utförts av styrgruppen för datateknologi på kulturområdet, DAKU-gruppen.

Utskottet noterade särskilt att NÄT har tillsatt en arbetsgrupp med uppgift att evaluera nordiska initiativ 1980–86 vad gäller handikappanpassning av kollektiva transportmedel. I detta sammanhang ville utskottet erinra om att mycket redan hade utretts i frågan och att många konkreta förslag presenterats. Uppföljning av de presenterade förslagen har dock varit bristfällig. Utskottet ansåg därför att ministerrådet aktivt borde verka för att de nordiska regeringarna förverkligar dessa förslag för att underlätta de handikappades utnyttjande av kollektiva transportmedel.

Kommunikationsutskottet har upprepade gånger med trafikministrarna tagit upp frågan om de tvärgående flygförbindelserna i Norden. En hel del problem återstår dock att lösa. Utskottet uppmanade därför ministerrådet att skyndsamt verka för att den tvärgående flygtrafiken får möjlighet att drivas på ett effektivt sätt.

När det gällde Öresundsförbindelserna noterade utskottet endast att beslut än en gång ser ut att kunna fattas. Man erinrade därvid om att hänsyn då måste tas till de trafikstrukturförändringar som kan beräknas ske i framtiden.

Utskottet lägger stor vikt vid trafiksäkerhetsarbetet i Norden. Man hade därför stora förväntningar på den handlingsplan på trafiksäkerhetsområdet som ministerrådet presenterade i januari. Det var således med besvikelse man noterade att ministerrådet endast hade lyckats åstadkomma ett underlag till en handlingsplan.

Vid Nordiska rådets 33:e session 1985 antogs en rekommendation angående ökat samarbete inom handelssjöfarten.

När det medlemsförslag som låg bakom rekommendationen väcktes 1984 erinrade förslagsställarna om krisen inom den internationella sjöfarten samt om de djupa spår som denna hade satt även i de nordiska ländernas sjöfart.

Utskottet kunde nu konstatera att sedan rekommendationen antogs har förhållandena blivit ännu sämre. Under tioårsperioden 1976–86 har två tredjedelar av den nordiska handelsflottan försvunnit. Värst hade det varit i de två länderna med den största flottan, dvs. Norge och Sverige, där handelsflottan minskat med omkring tre fjärdedelar. Om denna utveckling får fortsätta obehindrat kommer vi i Norden inte att ha någon flotta alls om en handfull år, konstaterade utskottet.

I ministerrådets meddelande över rekommendationen ansåg man att det arbete som utförts av representanter för de nationella sjöfartsmyndigheterna fungerar väl. Man ansåg också att de nordiska ländernas samverkan i det internationella organet som behandlar sjöfartspolitiska frågor fungerar tillfredsställande.

Beräffande rekommendationen i vad den avsåg forskning och utveckling gjorde ministerrådet den bedömningen att det behövs ytterligare fakta-

underlag och synpunkter. Ministerrådet hade därför låtit genomföra en preliminär kartläggning av det sjöfartspolitiska samarbetet samt aktuella behov av forskning och utveckling inom området. Denna kartläggning var, då meddelandet avgavs, på remiss hos ett antal nationella myndigheter och organisationer.

Kommunikationsutskottet hade invändningar mot ministerrådets ståndpunkt. Man hävdade att de tidigare anförda uppgifterna om handelsflottans utveckling visat att sjöfartspolitiska åtgärder omedelbart måste vidtas för att stärka den nordiska handelsflottan. Härvid ville utskottet framhålla betydelsen av att de sjöfartspolitiska organisationernas strävanden samordnas så att såväl arbetsgivarsidan som arbetstagarsidans intressen kan beaktas. Utskottet ansåg också att det förhållande att sjöfartsfrågorna placerats på olika nationella departement troligen har varit en försvårande omständighet.

Beträffande väg- och järnvägsinvesteringarna inom den ekonomiska handlingsplanen redogjordes i ministerrådsberättelsen för investeringar som har påbörjats och pågår. Utskottet kunde därvid konstatera att i vissa delar innebar de aktuella planerna neddragningar eller förseningar i förhållande till vad som angavs i den ursprungliga handlingsplanen. Utskottet ansåg detta otillfredsställande och uppmanade ministerrådet att fullfölja den ursprungliga handlingsplanen. Man upprepade även sin åsikt att handlingsplanen inte får bli en engångsföreteelse utan skall vara en rullande plan som sträcker sig in i framtiden.

Rådet antog utskottets förslag till yttrande (nr 5) med 55 röster.

Trafiksäkerhet

I ministerrådsförslag om underlag till en handlingsplan för ökad trafiksäkerhet i Norden redovisade ministerrådet en rapport från en särskild plangrupp som tillsatts av Nordiska trafiksäkerhetsrådet (NTR). Plangruppen hade i sin rapport gjort en kartläggning av det trafiksäkerhetsarbete som försiggår inom Norden. Vidare beskrevs trafikolycksfallsutvecklingen i Norden samt de trafikpolitiska riktlinjer som tillämpas i respektive land. Rapporten avslutades med plangruppens överväganden och förslag för det framtida nordiska trafiksäkerhetsarbetet.

Enligt dessa förslag skulle trafiksäkerhetsarbetet inrikta sig på följande:

- Diskussioner tas upp med Nordiska rådets kommunikationsutskott om formerna för en förbättrad samverkan.
- NTR's roll som samordnare bör stärkas.
- Fastställande av en gemensam grundsyn/prioriteringsstrategi när det gäller vilka frågor som bör prioriteras.
- I ett längre perspektiv utarbeta och dokumentera treårsplanen med en konkret inriktning.
- Aktivt söka vidga kretsen av organ som skall lägga fram projekt och utredningsförslag. Projektansvaret bör dock ankomma på NTR och dess permanenta samarbetsorgan.
- Ytterligare vidareutveckla de nordiska trafiksäkerhetsdagarnas seminari-

er genom att bl. a. presentera nordiska forskningsprojekt vid seminarier-na.

- Utvidga samarbetet mellan de nordiska organen. Det föreslås att NTR upprättar rutiner som möjliggör utbyte av information och idéer mellan NTR och de olika organen.
- Inom NTR bygga upp en servicefunktion som samlar in och sprider information om vad som sker inom internationella sammanslutningar samt om förändringsarbete och planer i länder utanför Europa.
- Förstärka den nordiska basen för ett internationellt agerande.
- Ytterligare harmonisering av NTR's, NKV's och NBK's verksamheter.
- Utöka den mer handlingsinriktade utredningsverksamheten.
- Inrikta arbetet mera på åtgärder för att förändra trafikanternas attityder.

I ministerrådets kommentarer till rapporten utpekades två handlingslinjer som kunde tänkas för det fortsatta arbetet. Enligt den första skulle Nordiska rådet kunna bemyndiga kommunikationsutskottet att behandla förslaget till slutlig handlingsplan under året. Detta skulle optimalt kunna ge möjlighet att starta arbetet redan fr. o. m. 1988 års budget. I det andra fallet kunde ministerrådsförslaget till färdig plan tas upp till slutlig behandling först vid 1988 års session. Detta skulle innebära att igångsättningen försenades.

Kommunikationsutskottet betonade i sitt betänkande över ministerrådsförslaget att man alltid lagt stor vikt vid det arbete som utförs inom trafiksäkerhetsområdet. Utskottet har upprepade gånger yttrat sin mening att trafiksäkerhetsarbetet i Norden måste intensifieras samt att man med en ökad harmonisering och samordning av trafiksäkerhetsarbetet inom och mellan de nordiska länderna kan uppnå större effektivitet i arbetet och bättre resultat. Utskottet noterade att det tydligt framgick av NTR's rapport att det inom Norden finns det kunnande, de personella resurserna och de organisationer som behövs för att på ett effektivt sätt förändra trafiksäkerheten. Utvecklingen av trafiksäkerheten i Norden visar också detta vid en jämförelse med trafiksäkerheten i andra länder. Men även om alla förutsättningar finns för en gynnsam utveckling har statistiken visat att utvecklingen de senaste åren varit mindre gynnsam. Kommunikationsutskottet ansåg det därför viktigt att man både nordiskt och nationellt skyndsamt ökar de nationella finansiella beviljningarna till trafiksäkerhetsarbetet för att bättre kunna utnyttja den kapacitet som redan finns.

Utskottet instämde med de i rapporten framtagna förslagen om att samordningsarbetet borde förstärkas, att informationsverksamheten borde intensifieras samt att kretsen av organ som kan lägga fram förslag om projekt- och utredningsverksamhet borde vidgas. Utskottet saknade dock konkreta förslag till nya direkta trafiksäkerhetsinriktade åtgärder samt finansieringsförslag för dessa.

Utskottet beklagade att ministerrådet inte hade sett till att en konkret handlingsplan utarbetats eftersom alla förutsättningar funnits för utarbetande av en plan med konkreta åtgärder och dess finansiering. För att betona sin mening om vikten av en konkret handlingsplan tillsatte utskottet vid mö-

tet i januari en arbetsgrupp som fick till uppgift att för NTR presentera utskottets prioriteringar inom området samt följa NTR's arbete med konkretisering av handlingsplanen. Utskottet ansåg även att det är principiellt olyckligt att inte behandla viktiga saker vid Nordiska rådets sessioner, men med hänsyn till frågans vikt och för att undvika onödig försening när det gällde att starta arbetet föreslog utskottet att presidiet skulle bemyndigas att fatta beslut i frågan.

Mot bakgrund av detta antog Nordiska rådet på förslag av kommunikationsutskottet följande rekommendation (nr 38) med 64 röster:

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att skyndsamt utarbeta en plan för ökad trafiksäkerhet i Norden i enlighet med ministerrådsförslag B 72/t och med beaktande av de synpunkter som anförts av Nordiska rådet.

Nordiska rådet bemyndigade även presidiet att på rådets vägnar och på grundval av förslag från kommunikationsutskottet avge yttrande till Nordiska ministerrådet om en handlingsplan för ökad trafiksäkerhet i Norden.

I ett medlemsförslag väckt av finländska medlemmar *om ibruktagande av särskilda hastighetsbegränsningar vintertid i Norden* föreslogs att Nordiska rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet att i Norden påskynda ibruktagandet av hastighetsbegränsningar och vägbundna hastighetsbegränsningar vintertid i syfte att minska sådana olyckor som förorsakats av halt väglag.

Kommunikationsutskottet noterade i sitt betänkande över förslaget att ett stort flertal av de inkomna remissvaren var negativa till förslaget. Till detta ställningstagande medverkade flera faktorer, t. ex. de halkbekämpningsmedel som används i dag och väglagets beskaffenhet som ju varierar i olika länder, landsdelar och år från år. Kommunikationsutskottet instämde med de remissinstanser som ansåg att om hastigheten generellt i Norden skulle sänkas vintertid skulle detta bl. a. med hänsyn till det ovan anförda upplevas av trafikanterna som onödigt och svårförståeligt. Utskottet påpekade också de ekonomiska svårigheterna som hastighetsbegränsning vintertid skulle medföra eftersom alla relevanta vägmärken då måste ändras samt information ges i massmedierna. Utskottet framhöll vidare att det i Nordens trafiklagar är en grundläggande princip att biltrafikens hastighet skall anpassas med hänsyn till ställe, före, väder och trafikförhållanden. Om informationen är tillräcklig anses trafikanterna bli motiverade att anta den principen. Utskottet ansåg att för höga hastigheter i trafiken på de nordiska vägarna är ett stort problem både när det gäller trafiksäkerheten och andra aspekter. För att komma till rätta med detta problem ansåg utskottet att man i Norden både nationellt och nordiskt borde öka de finansiella resurser som ställs till förfogande för trafikinformation och upplysning.

Kommunikationsutskottet ansåg att det råder brist på erforderliga utredningar i frågan och att det därför vore intressant och till stor nytta för det framtida ställningstagandet att nationellt eller regionalt sätta igång ett forskningsprojekt för att få reda på vilka konsekvenser hastighetsbegränsningar som varierar efter körförhållandena skulle ha. Med hänsyn till att trafikför-

hållandena är så olika i Norden fann utskottet emellertid förslaget alltför begränsat för att förespråkas av Nordiska rådet även om det inom vissa geografiska områden vore intressant med en sådan forskning.

Utskottet föreslog därför att Nordiska rådet inte skulle företa sig något med anledning av medlemsförslaget. Rådet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Investeringar i infrastruktur

I ett medlemsförslag väckt av finländska medlemmar föreslogs att Nordiska rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet att *utreda möjligheterna för byggandet av ett järnvägsspår med svensk spårvidd till Outokumpu OY's Torneåverk från Haparanda.*

Kommunikationsutskottet konstaterade i sitt betänkande att den region som påverkas av medlemsförslaget är en regionalpolitiskt prioriterad region. Utskottet var medvetet om vilka problem det innebär med olika spårvidd på järnvägarna i Finland gentemot Sverige och Norge. Utskottet instämde dock med de remissinstanser som ansåg att de försvårade transporterna på det i förslaget omtalade järnvägsspåret inte är tillräckliga för att ge finansiellt underlag för investeringar. Även om man tog hänsyn till andra aspekter såsom regionalpolitiska och företagsekonomiska ansåg utskottet att det inte fanns tillräckligt underlag för investeringen så som den var formulerad i medlemsförslaget. Det ansågs därför att man måste söka andra lösningar. I detta sammanhang pekade utskottet på lösningar som byggandet av en axelbytaranläggning vid Torne-Haparanda järnvägsstation eller att använda överföringsvagnar på vilka godsvagnar med svensk spårvidd lastas.

Förslagsställarna hade påpekat att investeringar i trafikinfrastrukturer i Norden prioriteras högt i den nordiska handlingsplanen för ekonomisk utveckling och full sysselsättning. Kommunikationsutskottet ansåg denna finansieringsmöjlighet intressant men ansåg att det i så fall bör ankomma på Finland att ta upp frågan.

Kommunikationsutskottet ansåg med det ovan anförda att medlemsförslaget var för begränsat för Nordiska rådet att förespråka samt att underlaget för investering inte var tillräckligt och föreslog därför att Nordiska rådet inte skulle företa sig något i anledning av förslaget. Rådet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Ett medlemsförslag hade väckts av bl. a. Olle Östrand, Lahja Exner, Barbro Nilsson och Berit Oscarsson om *långsiktig planering av infrastrukturinvesteringar i Norden.*

Kommunikationsutskottet konstaterade i sitt betänkande över förslaget att den föreslagna utredningen skulle innebära ett mycket svårt och invecklat arbete där hänsyn måste tas till nästan alla aspekter som påverkar vårt moderna samhälle. Samtidigt konstaterade utskottet att medlemsförslagens syfte var så viktigt att detta arbete måste utföras.

Utskottet konstaterade att vi står inför en omfattande strukturförändring inom transport- och kommunikationssektorn, där näringslivet fäster allt

större betydelse vid att uppnå både säkrare och effektivare transporter för att minska sina produktionskostnader. Utskottet instämde därvid med förslagsställarna som hade påpekat att en av orsakerna till detta är att material-administrationen är ett område med stora rationaliseringsmöjligheter. Näringslivet samt offentliga institutioner och andra organ har därför börjat utveckla och använda ny kommunikationsteknik som bygger på användningen av den informations- och datateknologiska kunskap vi i dag behärskar. Utskottet konstaterade emellertid att samtidigt som man med denna teknik får effektivare transporter innebär det att produktionen blir mera sårbar för störningar som kan inträffa på transporterna. Denna sårbarhet kan få allvarliga konsekvenser för näringslivet och därmed samhället i dess helhet.

Utskottet konstaterade också att de anförda strukturförändringarna medför en del kontroversiella konsekvenser. En utbyggnad av en trafikstark vägsträcka kan således ha positiv betydelse för vägtransporterna samtidigt som ökade vägtransporter kan medföra allvarliga miljöstörningar och medverka till regional obalans. Eftersom luftföroreningar blivit ett så akut problem menade kommunikationsutskottet att man redan från början borde ta stor hänsyn till miljömässiga aspekter vid planeringen av infrastrukturinvesteringar. Man konstaterade också att om man inte redan i dag gör något verkningsfullt i detta hänseende kan det kanske medföra konsekvenser man inte kan förutse. Det måste därför finnas en balans mellan å ena sidan de regionalpolitiska och miljömässiga aspekterna och å den andra näringslivets ekonomiska intressen.

Kommunikationsutskottet erinrade vidare om att det inom Norden inte finns någon överordnad transportpolitik. Utskottet påpekade att man inom EG lägger stor vikt vid att skapa en samordnad långsiktigt koordinerad investeringsplan inom transport- och kommunikationssektorn, och om Norden inte agerar snabbt löper vi faran att inte bli konkurrenskraftiga gentemot EG. Här måste enligt utskottet Norden stå samlad för att effektivt utnyttja sina resurser samt se till att olika intressegrupper med kortsiktiga mål inte förstör långsiktiga mål för att förstärka den ekonomiska tillväxten i Norden och bevara den nordiska samhällsstrukturen.

Kommunikationsutskottet konstaterade att medlemsförslaget syftade till en allsidig utredning av infrastrukturinvesteringarnas långsiktiga konsekvenser. I det sammanhanget ville utskottet erinra om den järnvägstekniska utveckling som pågår och upprepade det som förslagsställarna erinrat om, nämligen att såväl järnvägs- som sjötransporter är betydligt energisnålare och miljövänligare än motsvarande vägtransporter.

Med detta ställde sig kommunikationsutskottet bakom yrkandena i medlemsförslaget och föreslog att Nordiska rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet

att tillsätta en utredning som allsidigt belyser de långsiktiga konsekvenserna av olika utvecklingsstrategier beträffande infrastrukturinvesteringarna inom kommunikationssektorn samt

att utifrån resultaten av denna utredning för Nordiska rådet presentera en samlad plan för de fortsatta infrastrukturella investeringarna i Norden.

I ett särskilt yttrande av ledamoten Wiggo Komstedt anfördes att han ansåg att texten i utskottets skrivning utpekade vägtrafiken på ett ofördelaktigt sätt i jämförelse med järnvägs- och sjötransporter. Wiggo Komstedt ställde sig i sitt särskilda yttrande bakom utskottets förslag till de två att-satserna om en utredning men ansåg inte att utskottet behövt yttra sig om de olika transportsättens för- och eventuella nackdelar. Det borde vara utredningens uppgift att göra dessa bedömningar.

Rådet antog en rekommendation (nr 44) i enlighet med utskottets förslag med 59 röster.

Flygpriser

Ett medlemsförslag hade väckts av företrädare för mittengruppen bl. a. av Rune Gustavsson, Elver Jonsson och Ylva Annerstedt om *sänkta flygpriser i Norden*.

Kommunikationsutskottet redovisade i sitt betänkande över förslaget att utskottet ofta har betonat vikten av billiga och effektiva kommunikationer och transporter som en av förutsättningarna för ekonomisk tillväxt, ömsesidigt kulturellt utbyte samt turism.

Vid genomgången av remissvaren kunde utskottet notera hur stor vikt många av remissinstanserna lagt vid de nuvarande konkurrensförhållandena i den internordiska flygtrafiken. Det påpekades av dessa instanser att det nästan inte fanns någon konkurrens eller alternativa trafikmöjligheter över de nordiska gränserna. Man ansåg detta vara huvudförklaringen till den stora skillnaden mellan biljettpriserna i internordisk versus inrikestrafik i Norden, alltså inte skillnaderna i servicenivå ombord på planen eller höjda flygplatsavgifter.

Kommunikationsutskottet fann dessa åsikter intressanta och ansåg att det borde utredas om en viss konkurrens skulle medverka till en varaktig sänkning av de i medlemsförslaget omtalade flygpriserna. För detta ansåg utskottet erfarenheterna från flygtrafiken över Nordatlanten tala samt flygbiljettpriserna inrikes i Norden, där viss konkurrens finns mellan flygbolagen men i första hand från andra transportmedel.

Mot bakgrund av att enskilda remissinstanser påtalat att en eventuell sänkning av flygplatsavgifterna för internordiska flygrutter skulle strida mot ICAO-överenskommelsen ansåg utskottet att detta måste utredas samt om det fanns några andra internationella överenskommelser mot vilken en eventuell avgiftssänkning skulle strida.

Andra remissinstanser var av den meningen att Nordiska rådet borde avvakta de diskussioner som har påbörjats mellan SAS och luftfartsmyndigheterna i Skandinavien innan frågan om internordisk flygtrafik, där också Finland och Island involveras, tas upp. Utskottet var emellertid inte av samma åsikt utan ansåg att den föreslagna utredningen borde ta hänsyn till dessa diskussioner.

Med detta föreslog kommunikationsutskottet i sitt betänkande att Nordiska rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet

att skyndsamt utreda möjligheterna att sänka och samordna de

statliga flygplatsavgifterna för internordiska linjer samt att utreda möjligheterna till generella sänkningar av priserna på de internordiska flyglinjerna.

Rådet antog en rekommendation (nr 39) av denna lydelse med 50 röster. Två av rådets medlemmar röstade mot förslaget och två avstod från att rösta.

Tullformalityter i posttrafiken

I ett medlemsförslag som väckts av finska och isländska ledamöter föreslogs att ministerrådet skulle påskynda arbetet med att *förenkla och harmonisera tullformalityterna i den internordiska posttrafiken*.

Kommunikationsutskottet angav i sitt betänkande över medlemsförslaget att utskottet stödjer det nordiska handelspolitiska samarbetet som syftar till att göra Norden till hemmamarknad. Man konstaterade därvid att den moderna handeln och produktionsverksamheten kräver snabba och ohindrade transporter. Bl. a. är det därför viktigt att man i Norden eftersträvar att avskaffa eller minska de handelshinder som existerar i dag de nordiska länderna emellan, så att den internordiska handeln kan försiggå utan problem och onödiga hinder. I den allt hårdare internationella konkurrensen är det viktigt att man i Norden samarbetar och effektiviserar näringslivet så mycket som överhuvudtaget är möjligt.

Nationella lagar och regler beträffande tullprocedurerna och formalityterna kunde enligt utskottet ofta förhindra att postförsändelserna kommer fram till mottagaren så snabbt som vederbörande anser det önskvärt. Skälet till det har oftast sina rötter i förhållanden som inte stämmer överens med dagens handelsformer som man p. g. a. politisk och byråkratisk tröghet inte har lyckats avskaffa. En annan orsak till de existerande hindren ansågs av en av remissinstanserna vara att berörda myndigheter inte har tillräckliga finansiella och/eller personella resurser som behövs för att tillfredsställa kundernas önskemål.

Kommunikationsutskottet instämde i förslagsställarnas åsikt att det arbete som nu pågår i ministerrådets regi är så viktigt att det borde påskyndas. Utskottet ansåg att man i detta utredningsarbete måste ta allsidig hänsyn till gällande tullformalityter samtidigt som man strävar efter en harmonisering av de tulldokument som används i Norden.

Med det ovan anförda hemställde kommunikationsutskottet att Nordiska rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet

att påskynda arbetet med att förenkla och harmonisera tullformalityterna i den internordiska posttrafiken.

Rådet antog en rekommendation (nr 40) av den lydelsen med 56 röster.

Vägmärken

Ett medlemsförslag hade väckts av företrädare för den konservativa partigruppen, bl. a. av Sten Svensson och Siri Häggmark, om *förenklingar av vägmärkessystemet*.

Kommunikationsutskottet noterade inledningsvis i sitt betänkande den breda uppslutning kring medlemsförslaget som framkommit hos remissinstanserna.

Utskottet anslöt sig till förslagsställarnas önskemål om en utredning av vilka förenklingar av vägmärkessystemet som kan göras. I det hänseendet ansåg utskottet det viktigt att hänsyn tas till alla som har behov av att förmedla information till trafikanterna samt de olika informationsbehov som enskilda trafikantgrupper har. Här erinrade man särskilt om att t. ex. informationsbehovet hos de "mjuka trafikanterna" kan vara ett annat än den motoriserade trafikens. Dessutom poängterades de konflikter som kan uppstå och måste beaktas när det gäller turismens och trafiksäkerhetens synpunkter och informationsbehov. Då användningen av bilar i nordisk och internationell trafik och turism under de senare åren har ökat kraftigt ansåg utskottet det viktigt att vägmärkena inom Norden liksom internationellt har en så likformig utformning som möjligt.

Utskottet pekade på de möjligheter som redan finns och som utvecklas av modern informationsteknologi. Det torde, enligt utskottet, vara på sin plats att kartlägga den forsknings- och utvecklingsverksamhet som pågår inom informationsteknologin och värdera i hur stor utsträckning information kan överföras automatiskt till trafikanterna, speciellt bilisterna, för att öka trafiksäkerheten och trafikens framkomlighet.

Utskottet höll med förslagsställarna om att arbetet med utredningen samt förslag till förenkling av vägmärkessystemet, som denna kan resultera i, måste ske inom ramen för gällande internationella konventioner. Skulle det emellertid visa sig att förändringar av dessa konventioner skulle vara nödvändiga för att få fram en förbättring av systemet ansåg utskottet att Norden gemensamt ska verka för sådana förbättringar på det internationella planet.

Beträffande forskning om trafikanternas förmåga att uppfatta vägmärken var i och för sig utskottet enigt med förslagsställarna om nödvändigheten av detta men man ville erinra om den forskning som redan finns i frågan såväl på nationellt som på nordiskt och internationellt plan. Resultat, som denna forskning har kommit fram till, bekräftar det som förslagsställarna har pekat på, nämligen trafikanternas begränsade förmåga att tillgodogöra sig en stor mängd information när den presenteras samtidigt. Av den anledningen ansåg utskottet att innan man inom Norden startar ett större forskningsprojekt om trafikanternas förmåga att uppfatta given trafikinformation måste den forskning som redan pågår och har slutförts evalueras och koordineras. Först därefter kan beslut fattas om ytterligare forskning behövs.

Med detta föreslog kommunikationsutskottet dels att Nordiska rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet

att koordinera pågående forskning och evaluera föreliggande forskningsresultat om trafikanternas (härunder även "mjuka trafikanters") förmåga att uppfatta vägmärken och tillgodogöra sig den information det ger i syfte att ta ställning till om ytterligare forskning behövs och i så fall ta initiativ till detta samt

att utreda vilka förenklingar och harmoniseringar som kan genomföras av vägmärkessystemet i de nordiska länderna inom ramen för

gällande internationella konventioner
och dels att Nordiska rådet skulle rekommendera de nordiska ländernas regeringar

att gemensamt driva frågor rörande förenklingar och harmonisering av vägmärkessystemet på internationellt plan.

Rådet beslutade om rekommendationer (nr 41 och 42) av dessa lydelse med 56 röster.

Ungdomsresekort

Ett medlemsförslag hade väckts av bl. a. Hugo Bergdahl och Olle Östrand om *inrättande av ett permanent ungdomsresekort (NORD-RAIL-kortet)*.

Kommunikationsutskottet redovisade inledningsvis i sitt betänkande över förslaget att man vid flera tillfällen uttalat sig för att inom Norden införa ett permanent ungdomsresekort. Frågan om ungdomsresekortet har vid flera olika tillfällen behandlats vid möten mellan företrädare för Nordiska rådet och regeringssidan.

Utskottet redovisade också uppgifter om den försöksverksamhet med ett ungdomsresekort som funnits sedan 1985 men där erfarenheterna ännu inte har varit särskilt positiva. Orsaken till detta ansåg utskottet först och främst vara:

- Marknadsföringen av ungdomsresekortet har inte varit tillfredsställande och måste göras effektivare än hittills.
- Att man måste betala 50 % av kostnaden för vanlig biljett för resor inom det egna landet är ogynnsamt för efterfrågan. Detta ansågs enligt utskottet bevisat av erfarenheterna och försäljningen av ungdomsresekortet i Danmark å ena sidan och Finland, Norge och Sverige å andra.
- Två år är alldeles för kort inkörningsperiod för att bedöma resekortets attraktivitet för den nordiska ungdomen. Här hänvisade utskottet till erfarenheter från införandet av Inter-Rail-kortet. Fem år ansågs vara en passande inkörningsperiod förutsatt att det under den tiden bedrivs en effektiv marknadsföring.

De nordiska järnvägsförvaltningarna hade i sina yttranden över medlemsförslaget ansett att ungdomsresekortet måste kunna försvaras driftsmässigt. Kommunikationsutskottet ansåg att hänsyn måste tas till flera aspekter. Utskottet menade att de kulturpolitiska aspekterna måste ha stor tyngd. Ett attraktivt nordiskt ungdomsresekort ansågs långsiktigt kunna öka den inter-nordiska turismen, öka kunskapen och förståelsen de nordiska folken emellan samt främja intresset för det nordiska samarbetet. Kommersiell hänsyn måste vara sekundär enligt utskottet, även om det ansågs sannolikt att ungdomsresekortet i framtiden kunde bli driftsmässigt attraktivt.

De fyra nordiska järnvägsförvaltningarnas företagsekonomiska åsikter om den fortsatta försäljningen av ungdomsresekortet rönt emellertid en viss förståelse hos utskottet. Man ansåg därför det intressant att några remissorgan menat att Nordiska ministerrådet och/eller de nationella statsbudgeterna skulle täcka de eventuella underskott som kan uppstå som resul-

tat av denna ordning t. ex. under en inkörningsperiod om fem år. Relevanta belopp ansåg utskottet vara så små att de endast skulle bli en marginell belastning på respektive budget.

Redog. 1987/88:4

Utskottet ställde sig bakom förslagsställarnas förslag att ungdomsresekortet skall kunna användas på samma villkor i inköpslandet som i grannländerna men att det bara skall finnas möjlighet att köpa ett kort per person och år. Utskottet var emellertid medvetet om de kontrollsvårigheter som detta skulle innebära. Även om utskottet menade att faran för missbruk inte var särskilt stor, ansåg utskottet att det borde undersökas vilka kontrollmöjligheter som finns t. ex. om berörda förvaltningar kan upprätta en gemensam databank i detta syfte.

Kommunikationsutskottet ställde sig även bakom det förslag som framfördes av Föreningen Nordens Ungdomsförbund i Sverige att man inte skall använda det engelska uttrycket Nord-Rail utan försöka finna en skandinavisk beteckning t. ex. Nord-Res. Kommunikationsutskottet föreslog därför att man i fortsättningen använder uttrycket "Ungdomsresekortet Nord-Res".

Med detta föreslog kommunikationsutskottet att Nordiska rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet

- att göra det nordiska ungdomsresekortet permanent,
- att kortets pris utgör hälften av priset för Inter-Rail-kortet,
- att undersöka möjligheterna för att utvidga kortets användningsområde till de delar av Norden där kortet hittills inte kunnat användas.

Nordiska rådet följde utskottets förslag och antog rekommendationen (nr 43) med 55 röster.

Frågor

Inom kommunikationsutskottets område ställdes 5 frågor:

till ministerrådet (besvarad av statsrådet Sven Hultérström) angående samarbetet om handelssjöfarten,

till ministerrådet angående enhetliga bestämmelser för husvagnar,

till Norges och Sveriges regeringar angående kilometerskatt på tunga dieseldrivna privatfordon i turisttrafik i Norge och Sverige,

till ministerrådet av Gunnar Björk angående mervärdeskattefria försäljning på nordiska flygplatser samt

till Sveriges regering angående handläggningen av koncessionen för Kvarkenflyget (frågan återtogs).

D.2.5. Ekonomiska utskottet

Ekonomiska utskottets arbete har under året koncentrerats kring frågor rörande handel, skatter och näringspolitik. Utskottet har även i avslutning till en rad ärenden föreslagit nya uppgifter för det industriella center som skall byggas upp i Oslo.

Svenska medlemmar i utskottet har varit Carl Bildt (m) (fr. o. m. den 9 oktober 1986), Lahja Exner (s), Arne Gadd (s), Sten Svensson (m) (t. o. m. den 8 oktober 1986), Karin Söder (c) samt Bengt Westerberg (fp).

Arne Gadd har varit utskottets vice ordförande och tillsammans med Sten Svensson ingått i utskottets niomannakommitté.

Möten

Utskottet har hållit möten den 12–14 augusti i Akureyri, Island, den 17 september i Bergen, den 10–12 november i Helsingör, den 29–30 januari i Stockholm samt den 22–27 februari i samband med sessionen i Helsingfors.

Utskottet arrangerade den 15–17 september 1986 i Bergen ett seminarium om nordisk skatte- och avgiftspolitik.

Vid mötet i augusti studerades bland annat den bioteknologiska forskningen i Island. Mötet i september hölls i samband med skatteseminarier och ägnades åt en utvärdering av detta. I november sammanträffade utskottet med finansministrarna och med ministrar med ansvar för EUREKA. Utskottet gjorde i samband med detta möte även ett studiebesök i Öresundsregionen. Vid januarimötet sammanträffade utskottet med företrädare för EFTA och för Nordiska investeringsbanken.

Behandlade saker

Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet

Ekonomiska utskottet konstaterade inledningsvis i sitt betänkande över *ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet* att tillväxten i de nordiska ländernas ekonomier under 1986 hade varit varierande. Starkast tillväxt hade Island och Norge haft medan Finland hade haft den lägsta tillväxten. Med undantag av Norge hade inflationstakten i de nordiska länderna fortsatt att avta. Den ekonomiska utvecklingen i Norden som helhet karaktäriserades samtidigt av en väsentligt lägre arbetslöshet än i övriga industriländer. Ekonomiska utskottet underströk att ländernas huvuduppgift måste vara att föra en tillväxt- och sysselsättningsfrämjande ekonomisk politik både i de enskilda länderna och i ett större europeiskt sammanhang. En av de viktigaste förutsättningarna för ökad välfärd och tillväxt var enligt utskottet en arbetsmarknadspolitik som tar sikte på att främja omställningar som är nödvändiga för att säkra en flexibel och väl fungerande arbetsmarknad. Arbetsmarknadsåtgärderna måste bl. a. anpassas till den teknologiska utvecklingen.

Utskottet pekade på de stora förväntningar som fanns på att den ekonomiska handlingsplanen skall vidareföras och vidareutvecklas så att detta verktyg för ekonomiskt samarbete kan fortsätta efter det att den nuvarande handlingsplanen löpt ut. Beträffande infrastrukturinvesteringarna i handlingsplanen hade utskottet inhämtat uppgifter från de olika ländernas finansdepartement om att anslagen inte har skett i överensstämmelse med

handlingsplanen. Detta har fört med sig att projekten inte blir genomförda i det tempo som angetts i handlingsplanen. Utskottet underströk starkt nödvändigheten av en nationell uppföljning och bad ministerrådet verka för att genomförandet av handlingsplanen sker i linje med vad som tidigare fastslagits.

Under avsnittet om finans- och valutapolitik återkom utskottet till sin tidigare begäran om ett utredningsarbete om de nordiska ländernas skatte- och avgiftssystem. Utskottet hänvisade därvid till sitt seminarium om nordisk skatte- och avgiftspolitik som avhållits under 1986 och hemställde att ministerrådet skulle arbeta vidare med dessa frågor.

Utskottet konstaterade med tillfredsställelse att konjunkturrapporten för 1986 i förhållande till tidigare fått en mer enhetlig utformning samt kompletterats med appendix om de nordiska ländernas inbördes beroende. Utskottet hade emellertid en önskan om att rapporten för 1987 skulle kompletteras med analyser som visar utvecklingen av de nordiska ländernas marknadsandelar på den internationella marknaden.

Vid behandlingen av frågan om friare kapitalmarknader hade det inom ekonomiska utskottet de senaste åren framkommit olika synpunkter. Detta hade fört till att det hade blivit utarbetat en reservation till utskottets tidigare betänkande. De synpunkter som tidigare legat till grund för majoritetens respektive reservanternas förslag stod även detta år fast. Ett samlat utskott ville emellertid starkt understryka att de olika regler som i dag gäller i länderna verkar starkt begränsande för industrisamarbete och industriinvesteringar över landgränserna i Norden. Utskottet hemställde därför till ministerrådet att det skulle verka för ett regelverk som bringar de nordiska länderna mer på linje med varandra och därmed skapar bättre utgångspunkt för Norden som hemmamarknad. Ekonomiska utskottet menade att det var en gemensam uppgift för länderna att påverka utvecklingen inom hela OECD-området i riktning mot friare kapitalrörelser. Med hänvisning till det nämnda förväntade utskottet sig att arbetet skulle föras vidare och intensifieras.

På det industripolitiska området uppehöll sig utskottet bl. a. vid frågan om det industriella centret i Oslo. Utskottet konstaterade därvid med beklagande att sammanslagningen mellan Nordiska Industrifonden och Nordforsk kommit till stånd utan att rådets tidigare yttranden om uppbyggnaden av det industriella centret hade följts upp. Utskottet var oroligt över den tidsförlust det medfört att ministerrådet inte har kommit med konkreta diskussioner om arbetsområden och påtänkt verksamhet vid det industriella centret. Det hade enligt utskottets uppfattning varit både praktiskt och logiskt att dra upp riktlinjer för en vidare utbyggnad av centret samtidigt med sammanslagningen den 1 januari 1987. Utskottet påpekade också att det fanns stora förväntningar till centret och Nordiska Industrifondens roll i detta. Samarbetet inom forskning och utveckling har under de senaste åren framstått som de stora verksamhetsområdena inom europeiskt samarbete. Detta visade enligt utskottet att ökat samarbete mellan nordiska företag också var ett viktigt steg mot deltagande i större internationellt samarbete. Utskottet förutsatte att centret i Oslo skall arbeta med framtidsinriktade

områden såsom exempelvis datateknologi, bioteknik och materialteknik och att institutionens finansieringsvolym skulle utvecklas i riktning mot de förväntningar och krav som ställs.

Beträffande EUREKA-samarbetet konstaterade utskottet att det först och främst är en samarbetsform mellan företag och baseras på förslag från enskilda företag eller grupper av företag. Utskottet ville emellertid peka på att regeringarna kan underlätta samarbetet med ett visst finansieringsstöd, avskaffande av handelshinder, samordning av deltagande i projekt osv. Utskottet menade att Nordiska industrifonden kunde vara en nordisk finansieringskälla för detta. Utskottet hemställde till Nordiska ministerrådet att stärka den samnordiska beredskapen både på minister- och sekretariatsplan för att följa den nordiska koordineringen i EUREKA samt att bidra till att utveckla samarbetet.

Under avsnittet om energipolitik behandlade utskottet bl. a. planen om nordiskt samarbete på energiområdet. Utskottet konstaterade att samarbetet är omfattande och drivs i fasta former med grund i det antagna samarbetsprogrammet. Utskottet erinrade om att man i sitt betänkande över förslaget då det framlades 1986 uttalat att förslaget var präglad av en för låg ambitionsnivå med hänsyn till nordiskt samarbete om åtgärder för att minska miljöproblemen på energiområdet. Utskottet noterade nu med tillfredsställelse att energiforskningsutskottet har etablerat ett samarbete med ett miljöforskningsutskott med uppgift att bl. a. värdera möjligheterna för utnyttjande av förnyelsebara energikällor. Utskottet hoppades att detta samarbete skulle bidra till att miljöaspekterna blir bättre tillvaratagna i samarbetsprogrammet. Utskottet saknade en rejäl behandling av sårbarhetsfrågorna i samarbetsplanen. Man menade att planen borde verka för att främja åtgärder som minskar sårbarheten vid t. ex. prisändringar, försörjningsproblem och olyckor. Utskottet ville i det sammanhanget peka på nödvändigheten att sprida energiförbrukningen och produktionen till flera olika energikällor.

Under avsnittet om handelspolitik behandlade utskottet frågan om åtgärder för att avskaffa handelshindren i Norden. Utskottet menade därvid att det är viktigt att fortsätta arbetet med att förbättra förutsättningarna för att öka samhandeln. Ett viktigt led i arbetet med detta både för konsumenter och näringsliv vore att en produkt som är godkänd för försäljning i ett nordiskt land automatiskt skall godkännas i övriga länder under förutsättning att de föreskrifter som gäller för varan är likvärdiga. Utskottet anslöt sig därför fullt ut till principen om ömsesidigt godkännande av provningsresultat. Detsamma gällde principen om omvänd bevisbörda. Utskottet menade också att den handelspolitiska utvecklingen i Europa på senare tid visat att harmoniseringsarbetet bör ägnas allt större uppmärksamhet. Utskottet ansåg också att man borde arbeta vidare med områden som offentlig upphandling, transport, statsstöd och tullprocedurer med sikte att skaffa bättre information om vilka typer av handelshinder som föreligger.

Under avsnittet om regionalpolitik kommenterade utskottet bl. a. det år 1986 antagna samarbetsprogrammet. Utskottet konstaterade därvid att det regionalpolitiska samarbetet visat sig bli mer och mer omfattande. På ut-

vecklingsarbetet på Nordkalotten och i Västnorden läggs stor vikt vilket är helt i linje med utskottets prioriteringar. Utskottet uppmanade också ministerrådet att arbeta vidare med ett gränsregionalt samarbete i Skagerack/Oslofjordområdet där kontakter tydligt visat att det finns ett ökat intresse för ett bredare regionalt samarbete.

Biståndspolitiska frågor har varit en viktig del av den internationella debatten i alla de nordiska länderna och det har enligt utskottet varit naturligt för de nordiska länderna att samarbeta i bistandsfrågor. Mot den bakgrunden hade Nordiska rådet vid flera tillfällen uppmanat ministerrådet att utarbeta en arbetsplan för biståndssamarbetet. Utskottet uttryckte därför sin besvikelse över att det inte heller till Nordiska rådets session 1987 framlades något ministerrådsförslag om biståndssamarbetet trots alla de positiva signaler som lämnades vid sessionen 1986. Utskottet ser ett ministerrådsförslag som en mer effektiv samarbetsform än relativt oformella arbetsplaner. I en sådan plan borde man bl. a. ta sikte på att samordna regler, procedurer och avtal för att avlasta mottagarländerna. Utskottet underströk att det är hänsynen till mottagarländerna som är det primära. Utskottet uppmanade därför ministerrådet än en gång att lägga fram ett ministerrådsförslag om en arbetsplan för det nordiska biståndssamarbetet till Nordiska rådets session 1988.

Utskottet konstaterade med tillfredsställelse att det hade utarbetats en rapport om det bioteknologiska samarbetet samt att ministerrådet kommer att ge det området hög prioritet. I meddelandet om en rekommendation från 1986 om samarbete inom biotekniken konstaterade ministerrådet att många samarbetssektorer måste innefattas i utformningen av ett nordiskt samarbetsprogram och att en överordnad plan bäst genomförs med stöd av särskilda medel från den nordiska budgeten som komplement till de medel som kan användas från bl. a. Nordiska industrifonden. Ekonomiska utskottet instämde i detta. Utskottet uttryckte dock sin besvikelse över att ministerrådet inte hade företagit den utvärdering som Nordiska rådet bett om beträffande ett eventuellt upprättande av ett bioteknologiskt institut med möjlig placering på Island. Utskottet uppmanade ministerrådet nu om att detta skulle bli gjort så fort som möjligt.

I anslutning till en rekommendation från 1986 om forskningsinsatser inom den kooperativa sektorn hade ministerrådet meddelat att ett antal forskningsrapporter publicerats eller skulle komma att publiceras under 1987. Utskottet ansåg det viktigt att utveckla det nordiska forskningsarbetet kring det kooperativa området. Utarbetandet av ett nordiskt forskningsprogram skulle utgöra ett viktigt steg i den riktningen. Utskottet uppmanade därför ministerrådet att snabbt starta arbetet med att utveckla ett dylikt program. Utskottet ville dessutom understryka behovet att främja forskning och utbildning på området så att utveckling av den kooperativa företagsformen underlättas.

På fiskeriområdet konstaterade utskottet att ministerrådet etablerat en egen ämbetsmannakommitté för fiskerifrågor. Detta ansåg utskottet visade samarbetsområdets ökande betydelse. I det sammanhanget ville utskottet uppmana ministerrådet att utarbeta ett nordiskt samarbetsprogram på om-

rådet. Bland de områden som borde ingå i ett dylikt program ville utskottet nämnda aquakultur, fiskeriforskning och samordning av miljöåtgärder.

Redog. 1987/88;4

Utskottets förslag till yttrande (nr 4) antogs av rådet med 64 röster.

Höjning av Nordiska investeringsbankens grundkapital

I ett ministerrådsförslag konstaterades att efter tio års verksamhet hade Nordiska investeringsbanken den 31 augusti 1986 utnyttjat tre fjärdedelar av bankens totala låneram. Enligt beräkningar inom banken skulle hela lånesumman vara förbrukad vid årsskiftet 1987/88. I ministerrådsförslaget föreslogs därför att bankens grundfond skulle fördubblas från SDR 800 miljoner till SDR 1.600 miljoner varvid också låneramen skulle utvidgas till det dubbla från SDR 2.000 miljoner till SDR 4.000 miljoner. I det sammanhanget föreslogs även att den inbetalda andelen av grundkapitalen skulle sänkas från 17,5% till 12,5%.

Ekonomiska utskottet konstaterade i sin behandling av förslaget att Nordiska investeringsbankens grundfond hade ökat en gång under den tioåriga verksamheten. Det var 1984 då grundfonden ökade från 400 miljoner till 800 miljoner SDR. Utskottet konstaterade också att Investeringsbankens verksamhet de senaste åren varit präglad av en kraftig aktivitetsliv. De samarbetsprojekt som fått kredit från Investeringsbanken täcker ett brett spektrum av olika former av företagssamarbete inom produktion, marknadsföring, export, forskning och utveckling, råvaror, leverantörs- och underleverantörssamarbete, energi, kommunikation och transporter. Banken har uppnått högsta kreditvärdighet på de internationella kapitalmarknaderna och har därmed kunnat erbjuda sina lånekunder lån till konkurrenskraftiga villkor.

Mot bakgrund av att nordiskt näringsliv står inför omställningar bl. a. med hänsyn till ny avancerad teknik och produktutveckling ansåg utskottet att det är viktigt att Investeringsbanken kan erbjuda sina kunder lån på fördelaktiga villkor. Ekonomiska utskottet instämde därför i att grundkapitalet för Nordiska investeringsbanken borde ökas. Utskottet delade ministerrådets uppfattning att SDR 1.600 miljoner vore en rimlig ökning på Investeringsbankens grundfond. Utskottet ansåg det viktigt att Nordiska investeringsbankens kreditvärdighet hålls på en hög nivå. Ändå borde det efter utskottets uppfattning vara möjligt att i samband med kapitalökningen sänka andelen av inbetalt kapital. Utskottet hade därför ingen invändning mot den föreslagna sänkningen av förhållandet mellan andelen inbetalt kapital och grundfonden. Avslutningsvis ville utskottet poängtera att det delade uppfattningen om att Investeringsbankens verksamhet har utvecklats i överensstämmelse med de angivna målsättningarna och riktlinjerna som framgår av bankens stadgar och som uppställdes i samband med att banken bildades.

På utskottets förslag beslöt rådet anta en rekommendation (nr 25) till ministerrådet

att öka Nordiska investeringsbankens grundfond i överensstämmelse med ministerrådsförslaget B 68/e.

Rekommendationen antogs med 60 röster.

I ett ministerrådsförslag om ett nordiskt samarbetsprogram för avveckling av handelshinder i Norden föreslog ministerrådet en rad åtgärder för att förverkliga strävandena att göra Norden till hemmamarknad. Åtgärderna hade samlats i följande huvudgrupper: ömsesidigt godkännande, samordning av föreskrifter, avveckling av icke-tariffära handelshinder, förebyggande av nya handelshinder och uppföljning.

Ekonomiska utskottet konstaterade i sin behandling av ministerrådsförslaget att den internordiska handeln är omfattande. 1985 var importen 21,2% av Nordens totala import medan exporten var 20,8% av den totala exporten. Utskottet erinrade också om att målet att avveckla handelshindren mellan de nordiska länderna hade fått en central plats i den nordiska handlingsplanen för ekonomisk utveckling och full sysselsättning. Utskottet hade också tidigare framhållit att avveckling av handelshindren är en uppgift av stor betydelse för näringslivet i de nordiska länderna och hade därvid speciellt understrukit betydelsen för små och medelstora företag. Det vore därför viktigt att arbetet med att avskaffa handelshindren ges hög prioritet i alla nordiska samarbetsorgans arbete de kommande åren.

Utskottet menade också att det är viktigt att fortsätta arbetet med att förbättra förhållandena för att öka samhandeln. Ett viktigt led i det arbetet till gagn både för konsumenter och näringsliv vore att en produkt som är godkänd för försäljning i ett nordiskt land automatiskt skall godkännas i övriga länder under förutsättning att de föreskrifter som gäller för varorna är likvärdiga. Ekonomiska utskottet anslöt sig fullt ut till den principen om ömsesidigt godkännande av provresultat och godkännande av varor. I de fall där handelshinder skylls på principiellt skilda föreskrifter borde orsaker och möjligheter för harmonisering undersökas. Samordning av föreskrifter som ett led i arbetet med att avveckla handelshindren kommer enligt utskottets uppfattning otvivelaktigt att ge positivt resultat till utveckling av Norden som hemmamarknad.

Under punkten avveckling av icke-tariffära handelshinder nämndes i ministerrådsförslaget särskilt områdena offentlig upphandling, transport, statsstöd och tullprocedurer. Utskottet ansåg dessa områden som särskilt viktiga och bad ministerrådet att de under uppföljningen av samarbetsprogrammet skulle få en särskilt grundlig behandling. Utskottet ville speciellt peka på de många klagomål och anmärkningar rörande tullprocedurer som hade framkommit i kartläggningsarbetet.

Utskottet menade att förebyggande åtgärder är särskilt viktiga om samarbetsprogrammet skall få önskade effekter. Införande eller ändring av lagar och bestämmelser, föreskrifter m. m. medför ofta att nya handelshinder mellan de nordiska länderna uppstår. Utskottet ansåg därför den föreslagna kontakt- och informationsutväxlingen som en viktig och central åtgärd för att undgå tillkomsten av nya hinder.

Vad gällde uppföljningen av ministerrådsförslaget ville utskottet understryka behovet av ett starkt engagemang från de nationella myndigheterna. Särskilt viktigt var det enligt utskottet att konkreta handelshindersproblem

kan lösas snabbt och effektivt. Utskottet ville också understryka att tull- och avgiftsfrågor självklart är en viktig del av arbetet med att göra Norden till hemmamarknad och av väsentlig betydelse för den nordiska samhandeln och effektiviteten inom den nordiska marknaden.

Ekonomiska utskottet föreslog med detta att rådet skulle rekommendera ministerrådet:

att anta ett nordiskt samarbetsprogram för avveckling av handels- hinder i Norden i enlighet med ministerrådsförslag B 70/e och Nordiska rådets synpunkter.

Rådet antog rekommendationen (nr 37) med 58 röster.

Ett medlemsförslag hade väckts av socialdemokratiska ledamöter, bl. a. av Arne Gadd och Lena Öhrsvik om *exportsamarbete*.

Ekonomiska utskottet konstaterade inledningsvis i sitt betänkande över medlemsförslaget att export- och importandelarna är höga i alla de nordiska länderna. Ett nordiskt samarbete med sikte på export av varor och tjänster skulle vara ett särskilt viktigt område, där det vore viktigt att exportsamarbetet utvecklas i takt med situationen på de internationella marknaderna. En hög ambitionsnivå inom handels- och exportsamarbetet är viktig för det arbete som utförs under benämningen Norden som hemmamarknad. Utskottet konstaterade vidare att marknaderna för projektexport är växande. Nyckeln till framgång där vore enligt utskottet finansiering och risktagning. Genom nordiskt samarbete kan man skapa finansiella lösningar som är lönsamma både för samhällsekonomin och för företagen. Här hänvisade utskottet till den snabba utveckling som Nordiska investeringsbankens internationella låneordning och Nordiska projektexportfondens verksamhet har haft. Erfarenheterna från dessa institutioner visade enligt utskottet att det föreligger betydligt och ökande intresse bland företagare för ökat nordiskt samarbete om projektexport. Utskottet påpekade att det föreligger ett omfattande nordiskt samarbete i dessa frågor exempelvis mellan de nordiska garantiinstituten. Ytterligare samarbete borde emellertid utvecklas och då på grundval av erfarenheterna från det samarbete som redan etablerats. Utskottet ansåg att man aktivt borde följa upp det samarbete som inletts med sikte på att utarbeta ett nordiskt system för exportfinansiering, risktagning och garantigivning.

När det gällde frågan om mjuka projektinvesteringslån ansåg utskottet att det borde upprättas en samnordisk låneordning med rimliga lånevillkor i anslutning till projektinvesteringslåneordningen, vilken borde administreras av Nordiska investeringsbanken.

Med hänvisning till det ovan nämnda hemställde ekonomiska utskottet att Nordiska rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet:

att följa upp det samarbete som redan är inlett mellan de nordiska exportkreditgaranti- och kreditinstitutionerna med sikte på att utarbeta ett nordiskt system för exportfinansiering, risktagning och garantigivning samt

att komplettera Nordiska investeringsbankens internationella låneordning med ett "mjukt fönster", dvs. att vissa länder kan motta projektinvesteringslån med inslag av räntesubventioner eller risktäckning.

Nordiska rådet följde ekonomiska utskottets förslag och en rekommendation (nr 26) antogs med 58 röster.

I ett förslag från mittengruppen som bl. a. undertecknats av Karin Söder, Ylva Annerstedt, Rune Gustavsson, Gunnar Björk, Elver Jonsson och Hans Petersson föreslogs *nordiskt samarbete på tjänstehandels område*.

Ekonomiska utskottet konstaterade inledningsvis i sitt betänkande över medlemsförslaget att tjänstehandeln spelar en allt mer dominerande roll inom hela OECD-området. Utskottet instämde i att man borde försöka utveckla liberala regler för internationell handel och fann det naturligt att de nordiska länderna skulle samarbeta för att finna lösningar på de problem som man står inför inom den internationella tjänstehandeln. Utskottet ville i det sammanhanget peka på de betydande likheter som finns mellan de nordiska länderna med hänsyn till tjänsteproduktion och tjänstehandel. Förutsättningar finns för att ett närmare nordiskt samarbete skall ge positiva effekter.

Utskottet konstaterade också att det redan finns ett nära samarbete när det gäller förberedelser för diskussioner i internationella organ såsom exempelvis GATT, EFTA och OECD. Det nordiska samarbetet på tjänstehandels område borde enligt utskottets mening naturligt kunna passas in i detta förberedande arbete. Det vore värdefullt om nordiska synpunkter och lösningar kunde visa vägen för dessa organ mot en mer vittgående avveckling av handelshinder för tjänstehandel. Tjänsteexport från den offentliga sektorn i Norden borde enligt utskottet kunna ha en betydligt större omfattning än vad fallet är för närvarande. Samtidigt borde det vara ett mål att finna fram till samsarbetsformer mellan den offentliga sektorn och privat industri och konsultföretag. Utskottet tillstyrkte därför förslaget att öka möjligheterna för ett nordiskt samarbete på tjänstehandels område. Liksom förslagsställarna ville utskottet att ett gemensamt nordiskt kartläggnings- och utredningsarbete borde utföras parallellt med nationella studier.

Med hänvisning till detta föreslog utskottet att Nordiska rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet:

att öka möjligheterna för ett nordiskt samarbete på tjänstehandels område.

Nordiska rådet antog rekommendationen (nr 32) med 54 röster.

Beskattnings

I ett medlemsförslag av konservativa medlemmar av rådet undertecknat av bl. a. Sten Svensson föreslogs ändringar i *beskattningen av fritidsfastigheter i annat nordiskt land än hemlandet*.

Ekonomiska utskottet noterade att beskattningen av dessa fastigheter regleras av nationella regler och dubbelbeskattningsavtal mellan länderna. I tillämpningen av reglerna framkommer dock olikheter mellan länderna. Vissa situationer kan därvid uppkomma som av enskilda medborgare uppfattas som orättvisa. För att undanröja olikheter och olägenheter i beskattningen av fritidshus borde enligt förslagsställarnas mening reglerna kunde ändras så att en fastighet som ägs av en nordisk medborgare endast

beskattas i det land där den är belägen.

Utskottet ansåg att på samma sätt som en gemensam arbetsmarknad i Norden har varit ett viktigt steg i utvecklingen av det nordiska samarbetet, skulle en harmonisering av skattepolitiken på olika områden vara gynnsam. Utskottet menade därför att man borde lägga vikt vid att skapa enhetliga regler för beskattning av fritidsegendom i de nordiska länderna.

Utskottet påpekade att för personer bosatta i Norge och Island är medlemsförslaget redan en realitet i och med det sätt dubbelbeskattningsavtalen tillämpas i dessa länder. Systemet i de övriga nordiska länderna med att bibehålla en viss beskattningsrätt i hemlandet där investeringslandet har en lägre beskattning syntes enligt utskottets uppfattning onödig när det gällde beskattning av fritidsegendom. Utskottet påpekade vidare att förmögens- och egendomsskatt utgör en liten del av ländernas skatteintäkter och att en övergång till att använda undantagandemetoden vid beskattning av fritidsegendom i andra nordiska länder således inte skulle inverka på den generella skattepolitiken. Utskottet menade dock att ändringarna inte skulle få medföra effekter i förhållande till de enskilda ländernas avdragsregler så att det skulle ge möjlighet till orimlig skatteplanering.

Med detta tillstyrkte ekonomiska utskottet att Nordiska rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet:

att utreda sådana ändringar i de nordiska ländernas skatteregler att fritidsfastigheter som ägs av en nordisk medborgare bara beskattas i det land den ligger.

Rådet antog rekommendationen (nr 28) med 53 röster.

I ett medlemsförslag från företrädare från mittengruppen och som under-tecknats bl. a. av Ylva Annerstedt, Karin Söder och Elver Jonsson föreslogs *lättnader i beskattningen för ungdom i samband med feriearbete i annat nordiskt land.*

Ekonomiska utskottet ansåg i sitt betänkande över medlemsförslaget att möjligheterna för ungdomar att ta feriearbete i annat nordiskt land är ett viktigt led i utvecklingen av det nordiska samarbetet. Utskottet påpekade därvid att det är viktigt att man förbättrar förutsättningarna för en positiv utveckling av projekt av det slags feriejobb som Nordjobb är exempel på.

Utskottet såg positivt på det arbete som pågår i de nordiska länderna med sikte på att förenkla skattesystemet. Utskottet konstaterade också att Finland varit intresserat av en särregel i dubbelbeskattningsavtalet gällande både för studenter och andra som utför arbete inom ramen för ett nordiskt projekt som exempelvis Nordjobb. Man har där tillmötesgått Finlands önskemål genom en protokollsanteckning till tilläggsavtalet till de nordiska skatteavtalen. Ekonomiska utskottet ansåg att de länder, som inte har eller önskar att införa förmånliga avdragsregler som överstiger det skattefria beloppet enligt dubbelbeskattningsavtalet, borde söka en samlösning av den typ Finland har gjort. Utskottet ville i detta sammanhang också poängtera att även en relativt sett liten beskattning kan verka betungande för den enskilda ungdomen.

Med hänvisning till detta föreslog ekonomiska utskottet att Nordiska rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet:

att snabbt vidtaga åtgärder med sikte på lättnader i beskattningen av feriearbete av den typ som Nordjobb 1985 utgör exempel på så att ungdom som tar feriearbete i annat nordiskt land skattemässigt behandlas generöst och lika i Norden.

Rekommendationen (nr 29) antogs av Nordiska rådet med 58 röster.

I ett medlemsförslag av företrädare för den konservativa gruppen som bl. a. undertecknats av Hans Nyhage, Sten Svensson, Carl Bildt, Wiggo Komstedt och Ingrid Sundberg föreslogs att ministerrådet skulle utreda vilka konsekvenser den nuvarande *skatte- och avgiftspolitik* kan få för de nordiska ländernas ekonomier mot bakgrund av det faktum att viktiga konkurrentländer sänker sina skattekvoter.

Utskottet konstaterade vid behandlingen av medlemsförslaget att skatte- och avgiftsfrågor framstår som ett av de mest centrala teman i den politiska debatten i de nordiska länderna. Behovet av skattereformer har också visats stor uppmärksamhet i en rad andra länder. Utskottet konstaterade vidare att den generella internationella tendensen går mot en sanering av avdragsreglerna och därvid utvidgning av skatteunderlaget, kombinerat med en sänkning av skattesatserna. Utskottet delade förslagsställarnas uppfattning att det är viktigt att få en belysning av vilka effekter ändringar i skattepolitiken i övriga länder inom OECD-området kan få för de nordiska ländernas ekonomier.

Mot denna bakgrund föreslog utskottet att Nordiska rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet:

att kartlägga i vilken grad utvecklingen av de nordiska ländernas person- och företagsskattesystem väsentligt skiljer sig från de övriga OECD-ländernas. Kartlägningsarbetet borde utgöra underlag för en analys som belyser verkningarna av eventuella stora olikheter.

Nordiska rådet antog rekommendationen (nr 30) med 62 röster.

Nordiska kontaktorganet för atomenergifrågor

I ett ministerrådsförslag lämnades förslag till *stadgar för det Nordiska Kontaktorganet för Atomenergifrågor (NKA)*. I förslaget till stadgar beskrivs NKA:s placering i förhållande till ministerrådet, dess uppgifter och verksamhetsområde, medlemskretsen, beslutsprocessen, strukturen med underorgan och frågor om finansiering.

Ekonomiska utskottet konstaterade vid sin behandling av förslaget med tillfredsställelse att det förelåg ett förslag till stadgar för Nordiska kontaktorganet för atomenergifrågor vilket upprättades för cirka 30 år sedan. Utskottet menade att frågor rörande säkerhet och miljöeffekter i samband med atomenergins användande borde stå centralt i NKA:s verksamhet. Utskottet ville också speciellt peka på att det är i alla de nordiska ländernas intresse att det vid drift av kärnkraft tas speciell hänsyn till att kärnkraftsavfallet hanteras på ett betryggande sätt förutom att kärnkraftverken drivs så säkert som det överhuvudtaget är möjligt. Utskottet ville också peka på att NKA har en viktig roll med hänsyn till informationsutväxlingen. Utskottet underströk också att ingen av stadgarnas enskilda punkter skulle kunna

uppfattas som en önskan om att utvidga användningen av atomkraft.

Redog. 1987/88:4

Med detta föreslog ekonomiska utskottet att Nordiska rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet:

att fastställa stadgarna för Nordiska kontaktorganet för atomenergifrågor i enlighet med ministerrådsförslaget B 73/e och ekonomiska utskottets synpunkter.

Nordiska rådet antog rekommendationen (nr 27) med 55 röster.

En medlem, Per Olof Håkansson, avstod från att rösta.

Vandringsfiskbestånden i Östersjön och Bottniska viken

I ett medlemsförslag av finländska ledamöter ur mittengruppen föreslogs att Nordiska rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet att starta ett samnordiskt projekt för *främjande av vandringsfiskbestånden i Östersjön och Bottniska viken*.

Ekonomiska utskottet instämde vid behandlingen av medlemsförslaget i att vandringsfiskbestånden i Östersjön och Bottniska viken är starkt hotade. Speciellt nämndes lax och havsöring eftersom deras naturliga reproduktionsplatser har försvunnit som en följd av uppdämning av älvar, röjning och förorening av timmerrännor etc. Utskottet ansåg det viktigt att man inom de nordiska länderna samarbetar för att behålla dessa för Östersjöområdet viktiga fiskbestånd. Östersjön och Bottniska viken är unika resurser där det är nödvändigt att satsa långsiktigt för att bevara och öka bestånden. Utskottet ställde sig därför positivt till förslaget om ett samnordiskt projekt.

Man pekade på att vissa remissinstanser även nämnt vissa älvar, t. ex. Ume älv, Vindelälven, Torne älv och Kalix älv på den svenska sidan. Även norska älvar hade nämnts som möjliga för nordiska projekt. Utskottet menade också att frågan om att främja vandringsfiskbestånden borde föras upp på en internationell nivå och att alla strandstater omkring Östersjön borde sluta upp kring åtgärder med sikte på att bättre tillvarata resurserna och för att man skall kunna åstadkomma bästa möjliga resultat.

Med hänvisning till detta hemställde ekonomiska utskottet att Nordiska rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet:

att starta ett samnordiskt projekt för att främja vandringsfiskbestånden i Östersjön och Bottniska viken.

Rekommendationen (nr 31) antogs av Nordiska rådet med 61 röster.

Näringspolitik

I ett medlemsförslag av företrädare för den socialdemokratiska partigruppen, som bl. a. skrivits under av Lahja Exner och Olle Östrand, lämnades förslag om en *ny nordisk näringspolitik*. Förslagsställarna menade att ministerrådet som ett led i uppföljningen av handlingsplanen "Norden i vekst" till nästkommande session skulle utarbeta en ny handlingsplan med inriktning på näringspolitik. Förslagsställarna redovisade fyra punkter som man ansåg särskilt viktiga i denna handlingsplan.

- 1) Samspelet mellan den offentliga sektorn som beställare och användare av nya produkter och teknik samt tillverkarna i Norden måste tas tillvara bättre.
- 2) En förstärkt enhet för näringspolitik inom Nordiska ministerrådet skulle behövas för att samspela med näringslivet och fackföreningsrörelsen i arbetet med att utveckla det ekonomiska samarbetet i Norden.
- 3) Det kommer att krävas stora insatser för att sprida tillämpningen av ny teknik samt för att ytterligare utveckla det tekniska kunnandet.
- 4) Ett utvecklat nordiskt tekniksamarbete kan inte ersätta ett fördjupat Europasamarbete. Man nämnde därvid EUREKA-samarbetet där man menade att de nordiska länderna tillsammans borde avsätta resurser för att få till stånd ett nordiskt samarbete inför EUREKA.

Ekonomiska utskottet konstaterade inledningsvis i sitt betänkande över medlemsförslaget att den snabba och resurskrävande teknologiska utvecklingen gör det krävande för de nordiska ländernas näringsliv att hävda sig internationellt. Genom ett samarbete i utvecklandet av ny teknologi och nya näringar kan dock de nordiska länderna stärka sina positioner. Utskottet ansåg att speciellt stora fördelar kunde uppnås vid samordning av nordiska resurser i gemensamma program för teknisk forskning och utveckling.

Enligt utskottet spelar Nordiska industrifonden och Nordforsk en viktig roll inom det nordiska tekniska forsknings- och utvecklingsarbetet. Det var därför utskottets uppfattning att det industriella centret för forskning och utveckling som skall etableras i Oslo borde se som sin huvuduppgift att arbeta med bl. a. de konkreta förslag som framförts i medlemsförslaget. Utskottet underströk att institutionens finansieringsvolym snabbt måste utvecklas i riktning mot de förväntningar och krav som ställs. Utskottet anslöt sig således till förslaget om en uppföljning av den ekonomiska handlingsplanen för ekonomisk tillväxt och full sysselsättning på det näringspolitiska området.

När det gällde de enskilda punkterna i medlemsförslaget ställde sig ekonomiska utskottet positivt till förslagen om att upprätta arbetsgrupper för utvecklandet av gemensamma kravspecifikationer m. m. samt stöd till såväl privat som offentlig teknikutveckling. Genom arbetsgrupperna och deras resultat borde enligt utskottet informationsutväxlingen mellan länderna på ett effektivt sätt kunna utvecklas. Utskottet nämnde särskilt att ett gemensamt nordiskt uppträdande i det standardiseringsarbete som fortgår internationellt skulle vara en styrka.

Beträffande den andra punkten i medlemsförslaget ville utskottet peka på att det nordiska samarbetet inom näringspolitiken i framtiden kommer att framstå som omfattande och resurskrävande och att stora krav därför borde ställas på ett effektivt användande av resurserna. Ett förstärkt samarbete för att samspela mellan näringsliv och fackföreningsrörelse i arbetet med att utveckla det ekonomiska samarbetet i Norden vore väsentligt i det sammanhanget. En viktig roll borde därför det industriella centret för forskning och utveckling i Oslo kunna spela.

Även under punkten tre var det ekonomiska utskottets uppfattning att kunskapen vid det industriella centret borde utnyttjas vid utarbetandet av

ett gemensamt program för forsknings- och utvecklingsarbete. Utskottet ansåg det också vara nödvändigt att nationella organisationer, industriförbund och deras branschorganisationer, forskningsinstitutioner, myndigheter m. fl. ger stöd till ett dylikt arbete samt utvecklar sitt eget nordiska samarbete.

Under den fjärde punkten påpekade utskottet att åtskilliga internationella utvecklingsprojekt som är igång såväl i EG-regi som EUREKA-projekt är av sådan storleksordning att det är nödvändigt för de nordiska länderna att samordna sina insatser för att följa med. Ett samlat nordiskt uppträdande vore nödvändigt för att i större grad kunna jämföras med de europeiska storföretagen. Ökat samarbete mellan företag kan enligt utskottet vara ett viktigt steg mot deltagande i ett större internationellt samarbete. Också här menade utskottet att det kommande industriella centret för forskning och utveckling i Oslo kan få en funktion när det gäller att få fram nordiska projekt som kan bli kvalificerade som EUREKA-projekt. Centret borde enligt utskottet kunna bli den instans som fungerar som samordnare för dessa projekt. Utskottet delade således förslagsställarnas uppfattning att även om tyngdpunkten i EUREKA-samarbetet kommer att ligga hos storföretagen kommer samspelet mellan de offentliga institutionerna och näringslivet att utgöra ett viktigt inslag.

Med hänvisning till detta hemställde ekonomiska utskottet att Nordiska rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet:

att som ett led i uppföljningen av handlingsplanen "Norden i vekst" till nästa session utarbeta en ny handlingsplan inriktad på näringspolitik i enlighet med Nordiska rådets synpunkter.

Nordiska rådet antog rekommendationen (nr 33) med 53 röster.

I ett medlemsförslag från företrädare för den konservativa partigruppen som undertecknats av bl. a. Carl Bildt, Wiggo Komstedt, Hans Nyhage, Ingrid Sundberg och Sten Svensson lämnades förslag om *uppföljning av rapporterna från arbetsgruppen för utvidgat ekonomiskt samarbete i Norden*. I medlemsförslaget lämnades en redovisning av de rapporter som den s. k. Gyllenhammar-Sundquistgruppen presenterat.

Ekonomiska utskottet ansåg vid sin behandling av medlemsförslaget att materialet och förslagen som arbetsgruppen för utvidgat ekonomiskt samarbete i Norden presenterat i sin slutrapport "Norden finns" var intressant. Arbetet var enligt utskottets uppfattning ett positivt bidrag från näringslivets sida för att stärka och vidareutveckla det nordiska samarbetet. Utskottet ville dessutom hänvisa till de många NFS-rapporter och de program där det finns en lång rad förslag till konkreta projekt och förslag om förstärkning av institutioner och resurser för att driva näringspolitik.

Utskottet delade förslagsställarnas uppfattning att det var ändamålsenligt och nödvändigt med en samlad genomgång och utvärdering av rapportens förslag. En värdering och ett hänsynstagande till miljöaspekterna vore viktigt i detta sammanhang. Utskottet ansåg att åtgärder inom de områden som behandlats av arbetsgruppen var nödvändiga i uppföljningen av den ekonomiska handlingsplanen. Samspelet mellan det offentliga samarbetet och näringslivet genom industriutveckling i Norden och arbetsmarknadens organi-

sationer utgjorde en viktig bricka i detta arbete.

Med detta hemställde ekonomiska utskottet att Nordiska rådet skulle rekommendera ministerrådet:

att göra en samlad genomgång av vilka förslag från arbetsgruppen för utvidgat ekonomiskt samarbete i Norden och förslag i rapporter och program från Nordens fackliga samorganisation som borde genomföras och att därefter presentera dessa förslag för Nordiska rådet i ett ministerrådsförslag.

Nordiska rådet antog rekommendationen (nr 34) med 54 röster.

Bioteknologisamarbete

I ett medlemsförslag från företrädare för den socialdemokratiska partigruppen som undertecknats av bl. a. Georg Andersson och Arne Gadd lämnades förslag om ett *nordiskt samarbetsprogram inom bioteknologi*.

Ekonomiska utskottet konstaterade vid behandlingen av förslagen att biotekniken i alla de nordiska länderna har fått en framträdande plats i diskussionerna om områden för framtida satsningar. Man konstaterade vidare att det redan pågår en uppbyggnad av forsknings- och utvecklingsresurser med inriktning på bioteknik både inom industriföretag och offentliga institutioner. Ekonomiska utskottet menade att det vore lämpligt att parallellt med denna nationella uppbyggnad tillvarata alla möjligheter till gemensam planläggning och ökat nordiskt samarbete som detta innebär. Utskottet menade att ett nordiskt samarbete i form av gemensamma program inom bioteknologin borde innebära ett mer effektivt resursutnyttjande till gagn för samtliga nordiska länder. Ett gemensamt program borde utarbetas med sikte på att uppnå långsiktiga verkningar. Utskottet ville också understryka att en dylik långsiktig satsning kräver betydande resurser till forsknings- och utvecklingsarbete inom bioteknologin.

Utskottet menade vidare att det nya industriella centret som skall upprättas i Oslo borde prioritera nordiskt samarbete inom bioteknologin. I likhet med förslagsställarna ville utskottet särskilt peka på två tillväxtområden inom bioteknologin, nämligen jord- och skogsbrukssektorn samt möjligheter för användande av bioråvara och bioteknik inom industrin. Dessutom ville utskottet peka på bioteknikens användande inom fiskodling och fiskeindustri. Utskottet underströk också att forskarutbildning och grundforskning borde utgöra ett väsentligt element i ett gemensamt program.

Med detta föreslog ekonomiska utskottet att Nordiska rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet:

att utarbeta ett bioteknologiskt samarbetsprogram.

Nordiska rådet antog en rekommendation (nr 35) med den innebörden med 56 röster.

Materialval

I ett medlemsförslag av företrädare för den socialdemokratiska partigruppen, som undertecknats av bl. a. Per Olof Håkansson och Barbro Nilsson,

föreslogs *nordiskt samarbete på materialområdet*. Förslagsställarna påpekade att vid tillverkning av olika produkter används i dag en stor mängd nya material utöver de traditionella. Valet av material vid tillverkningen av en viss produkt har blivit allt viktigare för möjligheten att nå industriell framgång. Förslagsställarna ansåg bl. a. att ett gemensamt materialvalsinstitut skulle inrättas i Norden.

Ekonomiska utskottet konstaterade att utvecklingen inom materialområdet har stor betydelse för den vidare tillväxten och utvecklingen i industrin. Det var ekonomiska utskottets uppfattning att det nordiska samarbetet om forskning och utveckling på detta område borde stärkas. Utgångspunkten borde därvid vara att bygga vidare på de erfarenheter och kunskaper som redan finns vid flera institutioner i Norden.

Uppbyggande och underhåll av en gemensam databank som föreslogs i medlemsförslaget är resurskrävande och ett nordiskt samarbete skulle därför vara önskvärt på detta område. Utskottet hänvisade vidare till att Nordforsk nyligen tagit initiativ till att utarbeta en plan för sin materialforskningsverksamhet för de närmaste åren. Detta arbete blir nu utfört tillsammans med Nordiska industrifonden som de senaste åren deltagit finansiellt i ett stort antal nordiska projekt inom delar av materialtekniken. Det var därför ekonomiska utskottets mening att stora delar av de arbetsuppgifter som nämndes i medlemsförslaget borde kunna åläggas det nya industriella centret för forskning och utveckling som skall upprättas i Oslo.

Med detta hemställde ekonomiska utskottet att Nordiska rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet:

att utreda hur man kan stärka det nordiska samarbetet på materialområdet.

Nordiska rådet antog rekommendationen (nr 36) med 60 röster.

Nordiskt samarbete i internationella sammanhang

En av de frågor som tilldrog sig den största uppmärksamheten vid Helsingforssessionen var frågan om tillsättande av en kommitté rörande nordiskt samarbete i internationella sammanhang (rek. 22/1986). Frågan hade behandlats av ministerrådet och i presidiet. Ekonomiska utskottets slutliga ställningstagande, vilket även godkändes av rådet, innebar att utformningen av mandatet för en kommitté, som skall utreda hur det nordiska samarbetet i internationella sammanhang kan utvecklas, hänvisades till förhandling i ekonomiska utskottet. Under förutsättning att enighet uppnås i utskottet, gavs presidiet fullmakt att slutbehandla saken.

Frågor

Inom ekonomiska utskottets områden ställdes 7 frågor:

till ministerrådet angående överföring av målsättningar för Stiftelsen för industriell utveckling i de nordiska länders budgetar samt om Nordiska rådets anknytning till denna stiftelse.

till ministerrådet angående det inflytande som företagsverksamhetens

övernationalisering och kapitalkoncentration utövar på demokratin och folkväldet,

Redog. 1987/88:4

till Sveriges regering (besvarad av statsrådet Mats Hellström) angående möjligheten till en friare nordisk aktie- och kapitalmarknad.

till ministerrådet av Wiggo Komstedt angående avskaffandet av handels hinder på entreprenadmaskinområdet.

till ministerrådet av Arne Gadd angående Nordiska investeringsbankens finansiering av projekt i utomnordiskt land.

till ministerrådet angående dubbelbeskattning mellan de nordiska länderna och

till ministerrådet (besvarad av statsrådet Mats Hellström) angående ett nordiskt institut för bioteknik i Island.

D.2.6. Budget- och kontrollutskottet

Utskottets arbete har under året präglats av diskussioner om utskottets framtida arbetsformer. Uppläggningsen av utskottets kontrollerande funktion har behandlats vid ett antal möten. Utskottet har också ägnat en stor del av sitt arbete åt tidsplanen för budgetbehandlingen och alternativa normer för finansieringen av det nordiska samarbetet.

Medlemmar

Svenska medlemmar i budget- och kontrollutskottet har varit Per Olof Håkansson (s) och Ingrid Sundberg (m).

Möten

Utskottet har hållit möten den 12 maj 1986 i Köpenhamn, då även representeranter för Nordiska ministerrådet deltog, den 10–11 november i Helsingör, även då med Nordiska ministerrådet (samarbetsministrarna). Vidare har utskottet hållit möten den 28 januari 1987 i Stockholm samt den 25 och 27 februari i Helsingfors.

Utskottets verksamhet

I samband med ändringar av arbetsformerna för det nordiska samarbetet beslöt rådet vid 33:e sessionen 1985 att inrätta ett budget- och kontrollutskott. Det nya utskottet har till uppgift att på rådets vägnar och i samarbete med fackutskotten förbereda ministerrådets budgetförslag. Utskottet har därutöver kontrollerande uppgifter gentemot ministerrådet och nordiska institutioner som finansieras över ministerrådets budget. Budget- och kontrollutskottet består av fjorton medlemmar. Varje land utser två representeranter förutom Island som utser en. Övriga medlemmar utgörs av ordförandena i de andra utskotten.

Utskottet noterade vid sitt möte med representanter för ministerrådet i maj 1986 att ministerrådet i samband med fastställelsen av 1987 års budget inte i någon större utsträckning tagit hänsyn till Nordiska rådets prioriteringar. Utskottet underströk vikten av att det parlamentariska inflytandet i budgetarbetet bättre beaktades i framtiden. Vid samma möte diskuterades också det praktiska genomförandet av den ändrade budgetproceduren.

Vid mötet med de nordiska samarbetsministrarna i november 1986 diskuterades bl. a. projektbudgeten för 1987. Även denna gång underströk utskottet att större hänsyn borde tas till parlamentarikernas prioriteringar. Vid mötet godkändes tidsplanen för behandlingen av 1988 års budget. Förändringen av budgetproceduren innebär att själva proceduren tidsmässigt förkortas. Ministerrådet fastställer budgeten på hösten sedan rådets organ uttalat sig. Ministerrådets formella förslag till budget lämnas rådet i mitten av september. Ministerrådet (samarbetsministrarna) fattar beslut om budgeten i slutet på november.

1987 års budget

Från och med 1987 slogs budgeten för nordiskt kulturellt samarbete och den allmänna budgeten samman till en. Förslaget till 1987 års budget gällde således en samlad nordisk budget räknad i danska kronor. Budgetförslaget 1987 uppgick till 528.9 miljoner DKK. Nordiska rådet hade föreslagit en ökning på 15 miljoner DKK. Ministerrådet enades därefter om en budget för 1987 på 536.797.000 DKK och hade därmed till stor del tillgodosett rådets krav på en ökning av budgeten, även om man endast till viss del följt rådets förslag till prioriteringar. Enligt gällande fördelningsnyckel utgör Sveriges bidrag till ministerrådets budget för 1987 37,1% (tidigare 37,2%).

Behandlade saker

Nordiska ministerrådets berättelse rörande planer för det nordiska samarbetet

I sitt betänkande över *ministerrådets berättelse rörande planer för det nordiska samarbetet* (C2) konstaterade utskottet inledningsvis att ministerrådet i mitten på september 1987 kommer att framlägga förslag till budget för 1988 och att detta budgetdokument kommer att omfatta en 3–5-årsperiod och innehålla vissa budgetramar. Utskottet noterade berättelsens siffermaterial men fann det särskilt positivt att en planering av arbetet på längre sikt nu hade inletts.

Utskottet framhöll att den ekonomiska handlingsplanen från 1985 utgjorde en milstolpe i det nordiska samarbetet och markerade dessutom en viljeyttring att föra detta arbete vidare. Den kraftiga satsningen på det ekonomiska samarbetet borde följas av nya insatser på allmänskultur, forskning, utbildning och miljöområdet. Utskottet underströk att ambitionsnivån i det nordiska samarbetet borde höjas. Ett viktigt instrument att nå detta mål var ministerrådets budget.

Utskottet konstaterade att det på de flesta samarbetsområden fanns handlingsplaner, arbetsplaner eller samarbetsprogram. Utskottet ansåg dock att målen för samarbetssträvandena och tidpunkten för realiseringen av målsättningarna klarare borde markeras. Utskottet underströk vidare att om handlingsplanerna skulle få någon reell betydelse måste tillräckliga resurser anvisas så att det var möjligt att genomföra dem.

Utskottet ansåg liksom tidigare framförts att den principen borde gälla att nya aktiviteter av mer betydande omfattning borde finansieras genom en ökning av budgeten så att inte medel tas från redan etablerade samarbetsområden.

Den reella tillväxten i kommande nordiska budgetar borde vara större än i nationella budgetar mot bakgrund av de fördelar länderna kunde uppnå genom samarbete. Tillväxten i 1988 års budget borde enligt utskottet ligga på 5%. Avslutningsvis framhöll utskottet att avkastningen från Nordiska investeringsbanken i vissa delar borde kunna användas till att bygga upp en fond för speciella samarbetsåtgärder.

Utskottets förslag till yttrande (nr 6) antogs med 57 röster.

Finansieringen av det nordiska samarbetet

Lennart Andersson hade tillsammans med andra rådsmedlemmar väckt ett medlemsförslag om *finansieringen av det nordiska samarbetet*.

Utskottet konstaterade här liksom i sitt betänkande över C2 att den ekonomiska handlingsplanen var en milstolpe i det nordiska ekonomiska samarbetet. Handlingsplanen hade dessutom blivit symbol för en ny giv i det nordiska samarbetet och markerade en vilja att föra detta vidare. Utskottet framhöll att det borde ske en balanserad utveckling i det nordiska samarbetet och att den kraftiga satsningen på det ekonomiska samarbetet borde följas av nya insatser på bl. a. det allmänskulturella området, forskning, utbildning och miljöområdet. Ambitionsnivån i det nordiska samarbetet borde höjas och ett viktigt instrument i det sammanhanget var ministerrådets budget.

Flera av remissinstanserna motsatte sig medlemsförslagets önskemål om att resurserna till det nordiska samarbetet automatiskt skulle ökas till en nivå motsvarande 0,1% av ländernas bruttonationalprodukt. Utskottet konstaterade att under senare år hade det knappast skett någon ökning i de etablerade samarbetsområdena och i rådets organ fanns en oro över att medel togs från etablerade områden för att finansiera nya projekt. Utskottet ville i detta sammanhang påminna om statsministrarnas uttalande från 1981 om att nya projekt och insatser borde garanteras finansiering med nya medel. Utskottet underströk att användning av nordiska medel skulle vara föremål för en noggrann prioritering och att resultaten löpande skulle värderas. I denna process skulle budget- och kontrollutskottet delta. Det fanns behov av en fastare budgetuppläggning som garanterade genomförande av en hög ambitionsnivå för det nordiska samarbetet. För att undgå att olika nationella regler överfördes till den nordiska budgeten ansåg utskottet att minis-

terrådet borde finna fram till normer för finansieringen av det nordiska samarbetet.

Rådet antog på förslag av utskottet en rekommendation (nr 45) till ministerrådet

att utarbeta alternativa normer för finansieringen av det nordiska samarbetet som tillförsäkrar detta växande samarbete nödvändiga resurser.

Rekommendationen antogs med 61 röster.

D.2.7. Redaktionskommittén för Nordisk Kontakt

I redaktionskommittén för Nordiska rådets tidskrift Nordisk Kontakt har under verksamhetsperioden ingått följande svenska medlemmar: riksdagsledamot Per Olof Håkansson (s) och riksdagsledamot Ingrid Sundberg (m), vice ordförande.

Redaktionskommittén har haft två möten, den 9 november 1986 i Helsingör och den 26 februari 1987 i Helsingfors (konstituerande möte).

Vid sitt möte i november antog redaktionskommittén en arbets- och utvecklingsplan för tidskriften under de närmaste åren. Av huvudlinjerna i den nya utvecklingsplanen framgår att tidskriften skall få en klarare ämnesuppdelning, skall göra en speciell satsning på gemensamma och jämförande nordiska reportage, skall införa en särskild avdelning för översiktsartiklar om teater, böcker, film och annan kulturverksamhet samt utöka den nordiska avdelningen.

E. Nordiska rådets litteraturpris

Vid en ceremoni den 23 februari 1987 i Finlandiahuset i Helsingfors utdelades Nordiska rådets litteraturpris för 1987 till författaren Herbjørg Wassmo från Norge för romanen "Hudløs himmel".

Följande verk hade nominerats:

Danmark:	Peer Hultberg "Requiem", Dorrit Willumsen "Suk Hjerte"
Färöarna:	Jens Pauli Heinesen "Leikur tin er sum hin ljósi dagur" ("Din lek är som den ljusa dagen")
Finland:	Annika Idström "Veljeni Sebastian" ("Min bror Sebastian"), Solveig von Schoultz "Vattenhjulet"
Island:	Pétur Gunnarsson "Sagan öll" ("Hele historien"), Einar Kárason "Gulleyjan" ("Skatteøen")
Norge:	Terje Stigen "Ved foten av kunnskapens tre", Herbjørg Wassmo "Hudløs himmel"
Sverige:	Lars Forssell "Sånger", Lars Gyllensten "Sju vise mästare om kärlek"
Det samiska språkområdet:	Rauni Magga Lukkari "Losses Beaivegirji" ("Mørk dagbok")

Rekommendationer och yttranden samt interna beslut antagna vid Nordiska rådets 35:e session

Redog. 1987/88:4
Bilaga

Rekommendationer

Nr 1/1987/lj Barns skydd i krig (A 727/lj)

Nordisk Råd rekommenderer de nordiske landes regeringer at virke for

1. at arbejdet inden for FN med en konvention om børns rettigheder fremskyndes,
2. at aldersgrænsen for rekruttering af børn til væbnede styrker forhøjes fra 15 til 18 år, og
3. at Genève-konventionerne og specielt tillægsprotokollen fra 1977 i større udstrækning bliver ratificeret.

Nr 2/1987/lj Nordiskt komparativt forskningsprojekt om narkotika och kontrollpolitik (A 747/lj)

Nordisk Råd rekommenderer Nordisk Ministerråd i samarbejde med Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi og Nordisk Nævn for Alkohol- og Drogforskning at gennemføre et nordisk komparativt forskningsprojekt angående narkotika og kontrolpolitik.

Nr 3/1987/lj Ökad behandlingsinsats för narkotikamissbrukare som alternativ till fängelseuppehåll (A 748/lj)

Nordisk Råd rekommenderer Nordisk Ministerråd

1. at udvide behandlingsindsatsen over for den gruppe kriminelle, der tillige er stofmisbrugere, samt
2. at under frihedsberøvelsen give muligheder for behandling som alternativ til fængelsophold for stofmisbrugere i nordisk lovgivning, hvor muligheden ikke allerede findes.

Nr 4/1987/lk Nordisk mediefond för produktion av film, TV- och videoprogram (A 762/lk)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att upprätta en nordisk mediefond för att främja produktion av film, TV- och videoprogram i Norden.

Nr 5/1987/lk Samarbetsprogram för den högre utbildningen (A 738/lk)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1. att utarbeta ett förslag till samarbetsprogram för den högre utbildningen, och att i programmet bl. a. fästa särskild vikt vid en utvidgad tentamens- och examensgiltighet, samt att i anslutning till programarbetet framlägga

förslag om hur samarbetet inom den högre utbildningen i Norden kan utformas som ett särskilt område inom den nordiska samarbetsorganisationen;

2. att verka för att högre tjänster vid universitet och högskolor lediganslås i samtliga nordiska länder,
att införa förenklade regler för studiestöd vid studier i annat nordiskt land, och
att avskaffa diskriminerande avgifter på studieplatser för studerande från annat nordiskt land.

Nr 6/1987/k Riktlinjer för Nordiska forskningspolitiska rådet (B 69/k)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1. att lägga riktlinjerna för Nordiska forskningspolitiska rådet till grund för arbetet under verksamhetsperioden 1987–1989, i enlighet med ministerrådsförslag B 69/k och med beaktande av de synpunkter som anförts av kulturutskottet, och
2. att under den verksamhetsperiod riktlinjerna avser
 - vidta åtgärder för att skapa ett nordiskt forskarforum
 - bygga ut en systematiserad nordisk forskarutbildning och genomföra insatser för att möjliggöra ökad rörlighet för forskare och universitetslärare
 - inleda ett omfattande nordiskt samarbete på bioteknologiområdet
 - vidta åtgärder för att ytterligare stärka Nordiska forskningspolitiska rådets koordinerande roll inom den nordiska samarbetsorganisationen.

Nr 7/1987/k Vänskoleverksamhet med skolor i europeiska grannländer (A 749/k och A 749Ä/k)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att utreda möjligheterna att utveckla vänskoleverksamhet mellan skolor i Norden och skolor i europeiska grannländer.

Nr 8/1987/k Utveckling av idrottssamarbetet inom Norden (A 753/k)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1. att utgående från de principer som ligger till grund för stödet till nordiskt idrottssamarbete fortsatt förbättra förutsättningarna för detta, och att härvid genomföra särskilda satsningar på handikappidrott samt på junior- och ungdomsutbyte, och
2. att verka för ett aktivt nordiskt samarbete vid behandlingen av idrottspolitiska frågor på det internationella planet.

Nr 9/1987/k Seismologiskt forskningsprojekt i Island (A 754/k)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att i Island genom-

föra ett gemensamt nordiskt forskningsprojekt på det seismologiska området som syftar till att reducera skadorna vid jordbävning.

Redog. 1987/88:4
Bilaga

Nr 10/1987/k Nordiska orkester- och ensembleräbvingar för musikelever i de nordiska länderna (A 766/k)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att utreda möjligheterna att genom nordiska orkester- och ensembleräbvingar förbättra förutsättningarna för ökade kontakter mellan musikelever i de nordiska länderna.

Nr 11/1987/k Ökad satsning på polarforskningen i Norden (A 770/k)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att verka för ökade insatser inom och förbättrad koordinering av polarforskningen i Norden, och att härvid särskilt stärka den forskning som avser klimat och miljö.

Nr 12/1987/k Nordisk utbytesordning för tolkar och translatorer (A 773/k)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att införa en nordisk utbytesordning som ger tolkar och translatorer som arbetar med de nordiska språken möjligheter att under en viss tid arbeta i annat nordiskt land.

Nr 13/1987/s Handlingsplan mot luftföroreningar (B 71/s)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att utarbeta en handlingsplan mot luftföroreningar byggande på framlagt ministerrådsförslag och innehållande förslag om ökad forskning, analyser etc. men även en prioritering av insatserna. Planen bör beakta de synpunkter som framförts av Nordiska rådets kommunikations-, kultur- samt social- och miljöutskott. Planen bör också innehålla förslag till konkreta politiska initiativ inom de områden som nämns i slutkommunikén från den internationella luftföroreningskonferensen i september 1986.

Nr 14/1987/s Skydd av vatten- och havsmiljön (A 741/s, A 767/s)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1. att sammanställa de viktigaste forskningsresultaten om föroreningar av sjöar, älvar och havsområden i Norden;
2. att göra en översikt avseende åtgärder som vidtagits eller planeras mot dessa föroreningar, däribland från landbaserade föroreningskällor; samt
3. att på grundval av vad som framkommer av kartläggningarna utforma ett handlingsprogram mot vatten- och havsföroreningar innefattande både nationella, nordiska och internationella åtgärder.

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att fortsätta det nordiska erfarenhetsutbytet i arbetstidsfrågor inom ramen för projektprogrammet om arbetslivs- och arbetsrättsfrågor. I detta sammanhang bör småbarnsföräldrarnas behov ägnas särskild uppmärksamhet.

Nr 16/1987/s Samarbete kring högspecialiserad sjukvård (A 712/s)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att arbeta för ett samarbete kring högspecialiserad sjukvård i Norden.

Nr 17/1987/s Handlingsprogram mot AIDS (A 744/s)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1. att företa en utvärdering av de nordiska ländernas erfarenheter av hittillsvarande insatser för bekämpning av AIDS;
2. att därefter i skyndsam ordning anta ett nordiskt handlingsprogram på AIDS-bekämpningens område innefattande bl a åtgärder beträffande forskning och information, i tillämpliga fall i samarbete med forskningsinstitutioner och frivilliga organisationer.

Nr 18/1987/s Internationell samverkan mot AIDS (A 744/s)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar att i internationella fora såsom Världshälsoorganisationen samfällt verka för att forskningen och informationen om AIDS intensifieras.

Nr 19/1987/s Handlingsprogram mot cancer (A 752/s)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att låta utarbeta ett integrerat handlingsprogram mot cancer i form av en åtgärdsplan för förstärkta insatser i Norden beträffande förebyggande åtgärder, vård (dvs. diagnostik, behandling och rehabilitering), forskning och utbildning.

Nr 20/1987/s Nordisk ambulansverksamhet (A 742/s)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att utreda möjligheterna för en för de nordiska länderna gemensam specifikation över de krav som skall ställas på en modern välutrustad ambulans samt

att undersöka möjligheterna för en ambulanspersonalutbildning i de nordiska länderna som ger en så enhetlig kompetens att ambulanspersonal kan infogas som en av de personalkategorier som omfattas av det nordiska avtalet av 1981 om gemensam arbetsmarknad för vissa yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården.

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1. att ta initiativ till ett fördjupat nordiskt samarbete inom hälsopolitiken;
2. att göra en studie av hur Nordiska hälsovårdshögskolans resurser – i samverkan med nationella forsknings- och utbildningsinstitutioner – kan nyttjas för att efterutbilda och vidareutbilda personal, samt
3. att vidta åtgärder för en ökad samverkan mellan de nordiska institutionerna inom sjukvårdsområdet, det socialpolitiska området och miljöområdet med syfte att – utöver rent medicinska uppdrag – initiera forskning kring orsaker till och åtgärder mot ohälsa.

Nr 22/1987/s Stödordning för handikapporganisationernas nordiska samarbete (A 718/s och A 765/s)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att utreda formerna för en stödordning för handikapporganisationernas nordiska samarbete.

Nr 23/1987/s Ökade flyttningsmöjligheter för pensionärer i Norden (A 768/s)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att vidta åtgärder för att i Norden utveckla pensionärernas flyttningsmöjligheter mellan de enskilda länderna samt service i anslutning därtill.

Nr 24/1987/s Samarbete kring genteknologi (A 772/s)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

- a. att utreda hur hänsyn till etik, säkerhet och teknologivärdering rörande genteknologi kan inarbetas i det nordiska samarbetet;
- b. att undersöka om någon form av förhandsgodkännande eller registrering av genklyvning är möjlig i nordiskt samarbete;
- c. att verka för fortlöpande samråd mellan de nordiska länderna vid utvecklingen av genteknologi rörande etik, säkerhet och teknologivärdering.

Nr 25/1987/e Ökat grundkapital för Nordiska investeringsbanken (B 68/e)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd å øke Nordisk Investeringsbanks grunnfond i overensstemmelse med ministerrådsforslag B 68/e.

Nr 26/1987/e Exportsamarbete (A 757/e)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å følge opp det samarbeid som allerede er innledet mellom de nordiske eksportkredittgaranti- og kredittinstitusjoner med sikte på å utarbeide et nordisk system for eksportfinansiering, risikotagning og garantigivning; å komplettere Nordisk Investeringsbanks internasjonale låneordning med et "Mykt vindu" dvs. at visse land kan motta prosjektinvesteringsslån med innslag av rentesubsidier eller risikodekning.

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd å utrede hvordan en kan styrke det nordiske samarbeidet på materialområdet.

Nr 28/1987/e Stadgar för Nordiska kontaktorganet för atomenergifrågor (B 73/e)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd å fastsette vedtekter for Nordisk Kontaktorgan for Atomenergisporsmål i samsvar med minister-rådsforslag B 73/e og Økonomisk utvalgs synspunkter.

Nr 29/1987/e Beskatning av fritidsfastigheter i annat nordiskt land än hemlandet (A 730/e)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd å utrede slike endringer i de nordiske lands skatteregler at fritidseiendom, som eies av en nordisk statsborger, bare beskattes i det land den ligger.

Nr 30/1987/e Lättnader i beskattningen för ungdom i samband med feriearbete i annat nordiskt land (A 745/e)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd å raskt vedta tiltak med sikte på lempninger i beskatningen av feriearbeid av den type som Nord-jobb 1985 utgjør eksempel på; slik at ungdom som tar feriearbeid i annet nordisk land skattemessig behandles generøst og likt i Norden.

Nr 31/1987/e Nordisk skatte- och avgiftspolitik (A 781/e)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd å kartlegge i hvilken grad utviklingen i de nordiske lands person- og bedriftsbeskatningssystemer skiller seg vesentlig fra de øvrige OECD-land. Kartleggingsarbeidet bør danne grunnlaget for en analyse som belyser virkningen av eventuelle store ulikheter.

Nr 32/1987/e Samnordiskt projekt för främjande av vandringsfiskbestånden i Östersjön och Bottniska viken (A 750/e)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd å iverksette ett sam-nordisk prosjekt for fremme av vandringsfiskbestanden i Østersjøen och Bottniska viken.

Nr 33/1987/e Nordiskt samarbeide på tjänstehandels område (A 755/e)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd å øke mulighetene for nordisk samarbeid på tjenestehandels område.

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd som et ledd i oppfølgingen av handlingsplanen "Norden i vekst" til neste sesjon å utarbeide en ny handlingsplan innrettet på næringspolitikk i samsvar med Nordisk Råds synspunkter.

Nr 35/1987/e Uppföljning av rapport från arbetsgruppen för utvidgat ekonomiskt samarbete i Norden och rapporter från Nordens fackliga samorganisation (A 782/e)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

1. å gjøre en samlet gjennomgang av hvilke forslag fra arbeidsgruppen for utvidet økonomisk samarbeid i Norden og forslag i rapporter og program fra Nordens faglige samorganisasjon som bør gjennomføres, og
2. deretter presentere disse forslag for Nordisk Råd i et ministerrådsforslag.

Nr 36/1987/e Bioteknologisk samarbeidsprogram (A 760/e)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd å utarbeide et bioteknologisk samarbeidsprogram.

Nr 37/1987/e Nordiskt samarbetsprogram för avveckling av handelshinder i Norden (B 70/e)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd å vedta et nordisk samarbeidsprogram for avvikling av handelshindringer i Norden i samsvar med ministerrådsforslag B 70/e og Nordisk Råds synspunkter.

Nr 38/1987/t Plan för ökad trafiksäkerhet i Norden (B 72/t)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att skyndsamt utarbeide en plan for ökad trafiksäkerhet i Norden i enlighet med ministerrådsforslag B 72/t och med beaktande av de synspunkter som anförts av Nordiska rådet.

Nr 39/1987/t Sänkta flygplatsavgifter och flygpriser inom Norden (A 739/t)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att skyndsamt

1. utreda möjligheterna att senke og samordne de statliga flygplatsavgifterna for internordiska linjer samt
2. utreda möjligheterna till generella senkninger av priserna på de internordiska flyglinjerna.

Nr 40/1987/t Förenkling och harmonisering av tullformaliteterna i posttrafiken mellan de nordiska länderna (A 743/t)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att påskynde arbeidet med att forenkla og harmonisere tullformaliteterne i den internordiska posttrafiken.

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet
att koordinera pågående forskning och evaluera föreliggande forsknings-
resultat om trafikanternas (härunder även "mjuka trafikanter") för-
måga att uppfatta vägmärken och tillgodogöra sig den information de
ger i syfte att ta ställning till om ytterligare forskning behövs och i så fall
ta initiativ till detta, samt
att utreda vilka förenklingar och harmoniseringar som kan genomföras av
vägmärkessystemet i de nordiska länderna inom ramen för gällande in-
ternationella konventioner.

Nr 42/1987/t *Internationell samverkan för förenkling och harmonisering av
vägmärkessystemet* (A 756/t)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar att ge-
mensamt driva frågor rörande förenklingar och harmonisering av vägmär-
kessystemet på internationellt plan.

Nr 43/1987/t *Inrättande av ett permanent nordiskt ungdomsreskort*
(A 764/t)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet
att göra det nordiska ungdomsreskortet permanent,
att kortets pris utgör hälften av priset för Inter-Railkortet,
att kortet kan användas för resor i eget land, samt
att undersöka möjligheterna för att utvidga kortets användningsområde till
de delar av Norden där kortet hittills inte har kunnat användas.

Nr 44/1987/t *Plan för infrastrukturinvesteringar i Norden* (A 771/t)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet
att tillsätta en utredning som allsidigt belyser de långsiktiga konsekvenser-
na av olika utvecklingsstrategier beträffande infrastrukturinvesteringar-
na inom kommunikationssektorn, samt
att utifrån resultaten av denna utredning för Nordiska rådet presentera en
samlad plan för de fortsatta infrastrukturinvesteringarna i Norden.

Nr 45/1987/b *Finansieringen av det nordiska samarbetet* (A 759/b)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd å utarbeide alternative
normer for finansieringen av det nordiske samarbeidet som sikrer dette vok-
sende samarbeid nødvendige ressurser.

1 Nordiska rådets yttrande angående juridiska utskottets sakområde (C 1)

- Nordisk Råd opfordrer de nordiske justitsministre til at fremskynde de nationale planer om ratifikation af konventionerne om *børneborførelser*.
- Nordisk Råd opfordrer endnu en gang Nordisk Ministerråd til at intensivere det nordiske samarbejde med henblik på at opnå fælles nordiske regler om *erstatning for miljøskader*.
- Nordisk Råd opfordrer Nordisk Ministerråd til i sin beretning til Nordisk Råds session i 1988 på det *konsumtpolitiske område* at lægge større vægt på de områder og projekter, som juridisk udvalg specielt har udtrykt interesse for.
- Nordisk Råd opfordrer Nordisk Ministerråd til at arbejde frem imod fælles nordiske *grænseværdier for radioaktivitet i madvarer*.
- Nordisk Råd gentager sin opfordring til Nordisk Ministerråd om at overføre "*Program for at bryde det kønsopdelte arbejdsmarked*" til finansiering over den nordiske handlingsplan for økonomisk vækst og fuld beskæftigelse.

2 Nordiska rådets yttrande angående kulturutskottets sakområde (C 1)

Nordiska rådet anser

1. att nationella informations- och utbytescentra för lärar- och elevutbyte bör upprättas och att arbetet bör koordineras av ett nordiskt samlarbetsorgan på skolområdet
2. att ministerrådet bör påskynda arbetet med det nordiska datasamarbetet på skolområdet, och genomföra detta i nära samarbete med skolorna i Norden
3. att ministerrådet aktivt bör verka för ett nära samarbete mellan de nordiska länderna inom det europeiska mediasamarbetet
4. att ministerrådet i syfte att främja filmkulturen i Norden snabbt bör bygga ut stödordningen för nordisk filmdistribution
5. att ministerrådet bör vidta åtgärder för att stärka det samiska språket i undervisningen och aktivt medverka till att stödja det samiska kulturlivet
6. att ministerrådet bör förstärka Nordiska kulturfonden för att nya samlarbetsprojekt på kulturområdet skall kunna initieras.

3 Nordiska rådets yttrande angående social- och miljöutskottets sakområde (C 1)

1. Samarbetet på arbetsmarknadsområdet bör fortsatt inriktas på att förbättra de sämst ställda gruppernas, bl. a. kvinnornas, situation.
2. En nordisk arbetsmiljökonvention bör utarbetas med sikte på att antas under 1988.
3. Samarbetet inom social- och hälsovårdsområdet bör utgå från ett brett perspektiv och förebyggande insatser prioriteras i enlighet med WHO:s målsättning "Hälsa för alla år 2000" och utskottets synpunkter med anledning av medlemsförslag A 740/s om hälsopolitiskt samarbete.

4. Rådet uttrycker sin oro över att frågor om barn-, ungdoms- och familjepolitik fått litet utrymme i berättelsen och förväntar att detta område ges en högre prioritering i fortsättningen.
5. De nordiska ländernas regeringar bör arbeta för ett bindande avtal om reduktion av utsläppen av kväveoxid och kolväten inom ramen för ECE-konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar.
6. Projektverksamheten inom ramen för handlingsplanen "Norden i växt" bör kompletteras med ytterligare projekt inom miljöområdet vilka är arbetsintensiva och därmed bidrar till högre sysselsättning.
7. Rapporteringen i ministerrådsberättelsen bör i högre grad inriktas på vilka konkreta resultat verksamheten givit, och inte endast att vissa projekt pågår respektive avslutats. Det kan förväntas att den kommande ordningen med förvaltningsrevision bidrar härtill.

Redog. 1987/88:4
Bilaga

4 Nordiska rådets yttrande angående ekonomiska utskottets sakområde (C 1)

1. Nordisk Råd henstiller til Nordisk Ministerråd å framlegge et ministerrådsforslag om en revidert nordisk handlingsplan for økonomisk utvikling og full sysselsetting og at en for framtiden reviderer handlingsplanen årlig
2. Nordisk Råd henstiller til Nordisk Ministerråd om at det ministerrådsforslag om opprettelse av et industrielt senter i Oslo, som skal foreligge til Nordisk Råds sesjon i 1988, må inneholde konkrete planer for arbeidsoppgaver, oppbygging og ressurser for institusjonen i de kommende år
3. Nordisk Råd henstiller til Nordisk Ministerråd å styrke den samnordiske beredskap både på minister- og sekretariatsplan for positivt å kunne bidra til å utvikle det nordiske samarbeid innen EUREKA
4. Nordisk Råd henstiller til Nordisk Ministerråd å framlegge et ministerrådsforslag om en plan for det nordiske bistandssamarbeidet til Nordisk Råds sesjon i 1988
5. Nordisk Råd henstiller til Nordisk Ministerråd å framlegge et ministerrådsforslag om et samarbeidsprogram for fiskerisektoren.

5 Nordiska rådets yttrande angående kommunikationsutskottets sakområde (C 1)

1. Nordiska rådet hemställer till Nordiska ministerrådet att den planerade översynen av den nordiska handlingsplanen på datateknologiområdet presenteras vid kommunikationsutskottets seminarium den 20-23 september 1987.
2. Nordiska rådet hemställer till Nordiska ministerrådet att skyndsamt verka för utformning av åtgärder för att styrka den nordiska handelsflottan.
3. Nordiska rådet hemställer till Nordiska ministerrådet att starta en utredning om hur den moderna högteknologin kan användas för att öka trafiksäkerheten.

4. Nordiska rådet hemställer till Nordiska ministerrådet att försäkra att förslag om handikappanpassning av kollektiva transportmedel förverkligas omedelbart.
5. Nordiska rådet hemställer till Nordiska ministerrådet att verka för att existerande behov av tvärgående flygtrafik i Norden tillfredsställs.

6 Nordiska rådets yttrande angående Nordiska ministerrådets förslag till planer för det nordiska samarbetet (C 2)

Nordisk Råd henstiller til Nordisk Ministerråd

- å anvende en gjennomsnittlig reell vekstfaktor på 5% for de tradisjonelle områder i budsjettet for 1988 samt i tillegg
- å satse særskilt på områdene allmenn kultur, utdanning, forskning og utvikling samt miljø og trafiksikkerhet i de nærmeste år
- å presentere et budsjettprogram for en revidert økonomisk handlingsplan i forbindelse med C 2/1988
- å anvende dividende fra Den nordiske investeringsbank til finansiering av særskilte nordiske fond for spesielle formål.

Internasjonal beslut:

1 Bemyndigande för presidiet att avge framställning om medlemsförslag om radio- och TV-samarbetet i Norden (A 794/k)

Nordiska rådet bemyndigar presidiet att på rådets vägnar, och på grundval av förslag från kulturutskottet, göra framställning till Nordiska ministerrådet med anledning av medlemsförslaget A 794/k.

2 Bemyndigande för ekonomiska utskottet och presidiet angående nordiskt samarbete i internationella sammanhang (Rek. 22/1986/e)

Nordiska rådet beslutar:

at utforming av mandatet for en komité som skal utrede hvordan det nordiske samarbeid i internasjonal sammenheng kan utvikles, henvises til forhandling i Økonomisk utvalg. Forutsatt enighet gis Presidiet fullmakt til å sluttbehandle saken.

3 Bemyndigande för presidiet att avge framställning om en handlingsplan för ökad trafiksäkerhet i Norden (B 72/l)

Nordiska rådet bemyndigar presidiet att på rådets vägnar och på grundval av förslag från kommunikationsutskottet, avge yttrande till Nordiska ministerrådet om en handlingsplan för ökad trafiksäkerhet i Norden.

4 Bemyndigande för presidiet att avge framställning om Nordiska ministerrådets budgetförslag för 1988 (C 2)

Nordisk Råd bemyndiger presidiet til på Rådets vegne og på grunnlag av forslag fra Budsjett- og kontrollutvalget, å avgi en framstilling til Nordisk Ministerråd om ministerrådets budsjettforslag for 1988.

